

Najaarsadvies 2014

Aan de minister van Veiligheid en Justitie

Politieonderwijsraad, 30 september 2014

Colofon

De Politieonderwijsraad is een adviesorgaan, waarvan de positie en taken zijn geregeld in de Wet op het LSOP en het politieonderwijs, welke in werking is getreden op 1 april 2003. De Raad adviseert de minister van Veiligheid en Justitie (gevraagd en ongevraagd) over het regeringsbeleid met betrekking tot het Nederlandse politieonderwijs.

Tevens fungeert de Politieonderwijsraad als een afstemmingsorgaan tussen direct en indirecte betrokkenen bij het Nederlandse politieonderwijs.

De aandacht in de Politieonderwijsraad gaat in het bijzonder uit naar de relatie tussen de kenmerken en ontwikkelingen van de politiepraktijk, de (politie)arbeidsmarkt en het politieonderwijs. Daarbij heeft de relatie met het reguliere beroeps onderwijs en het hoger onderwijs steeds de aandacht, evenals de internationale dimensie.

Voorjaarsadvies, 30 september 2014. Uitgebracht aan de minister van Veiligheid en Justitie.

Uitgave van de Politieonderwijsraad, Den Haag.

Adres:

Politieonderwijsraad

Nassauplein 33

2585 ED Den Haag

Postbus 84300

2508 AH Den Haag

+31703118680

www.politieonderwijsraad.nl.

© 2014 Politieonderwijsraad, Den Haag

Alle rechten voorbehouden. *All rights reserved.*

Omslag: Sandra Immerzeel

Advies

Aan de minister van Veiligheid en Justitie

In dit Najaarsadvies 2014 informeert de Politieonderwijsraad u over de voortgang van werkzaamheden met betrekking tot de kwalificatiestructuur politieonderwijs. Op specifieke punten verbindt de Raad hieraan adviezen. Deze sluiten aan op uw beleidsreactie op het Voorjaarsadvies 2014 van 11 augustus jl. Op elk van de onderdelen van het advies wordt nader ingegaan in de toelichting op het advies en bijbehorende bijlagen. De Raad adviseert u separaat over de Strategische Onderzoeksagenda Politie.

In de Politieonderwijsraad ontmoeten de Politieacademie, de Politie en andere belanghebbenden van het politieonderwijs elkaar, om adviezen voor te bereiden over de kwalificatiestructuur en voor verdere onderlinge afstemming. De Politie articuleert de behoefte aan gekwalificeerd personeel. De Politieacademie is verantwoordelijk voor de inrichting en uitvoering van het politieonderwijs. De Politieonderwijsraad beheert de kwalificatiestructuur.

Onderhoud en ontwikkeling kwalificatiestructuur politieonderwijs

De Politieonderwijsraad draagt vanaf 2004 bij aan het onderhoud en de verdere ontwikkeling van de kwalificatiestructuur van het politieonderwijs.¹ De kwalificatiestructuur bestaat momenteel uit twaalf kwalificatiedossiers. Deze fungeren als een communicatie-instrument tussen de politiepraktijk en het politieonderwijs. Rollen en verantwoordelijkheden betreffende de kwalificatiestructuur politieonderwijs zijn in essentie bij wet benoemd.

1. Tegen de achtergrond van de verwachte wijziging van de Politiewet 2012, gericht op inbedding van de Politieacademie (en de Politieonderwijsraad) in het politiebestedel, bezint de Raad zich op de eigen werkwijze en procedures onderhoud en ontwikkeling kwalificatiestructuur politieonderwijs. De Raad verzoekt u kennis te nemen van de stand van zaken hieromtrent, zoals beschreven in hoofdstuk 1 van de toelichting.
2. In samenhang met het vorige punt gaat de Raad zich buigen over een operationalisering van het onderscheid tussen politieopleidingen gebaseerd op de kwalificatiestructuur en het overige politieonderwijs. Op uw verzoek zal de Raad over de criteria van beide soorten onderwijs adviseren in het Voorjaarsadvies 2015.
3. Voorts zal de Raad de vulling van de nog niet afgeronde kwalificatiedossiers met spoed oppakken en u daarover in het Voorjaarsadvies 2015 adviseren.

Examenvereisten na- en bijscholing (postinitieel politieonderwijs)

De examenvereisten, die behoren bij de kwalificerende opleidingen, zijn verwoord in deel C van de kwalificatiedossiers. Dit is niet in alle kwalificatiedossiers nog het geval. In het Najaarsadvies 2013 is het aanvullen en aanscherpen van examenvereisten als belangrijkste speerpunt benoemd. Een deel van de kwalificatiedossiers kon om die reden niet door u worden vastgesteld.

4. In verband met de 'doorlichting van het postinitieel politieonderwijs' is prioriteit toegekend aan de explicitering van examenvereisten van functiegerichte applicaties. De Raad verzoekt u hiervan kennis te nemen, zoals op hoofdlijnen verwoord in hoofdstuk 2 van de toelichting en nader uitgewerkt in bijlage 1 bij dit advies. De betreffende examenvereisten worden verwerkt in de kwalificatiedossiers waarin deze kwalificaties zijn geordend.
5. De Raad werkt, in directe samenwerking met de Politieacademie, verder aan de explicitering van examenvereisten van de overige 80 certificaten van na- en bijscholing. Dit kan naar verwachting afgerond worden voor het eind van het jaar. Voor wat betreft certificaten met een 'afgeschermd status' zijn aanvullende afspraken nodig. Het gaat om

¹ Zie: *Advies Kwalificatiestructuur Politieonderwijs. Instrumenten en procedures voor verdere ontwikkeling en onderhoud.* Politieonderwijsraad, 2004.

60 afgeschermdede functiegerichte applicaties. De redenen van afscherming blijken van uiteenlopende aard. Graag maakt de Raad nadere afspraken over de wijze waarop u geïnformeerd wenst te worden over deze kwalificaties met het oog op ministeriele erkenning.

Generieke competenties en uitvoeringstoets

In de beleidsreactie op het Voorjaarsadvies 2014 heeft u gereageerd op het advies van de Politieonderwijsraad over de ontwikkeling van een referentiekader generieke competenties voortgezet onderwijs – politieonderwijs. In dit kader zijn referenties verwoord over het niveau waarmee studenten het politieonderwijs binnenkomen, voor wat betreft Nederlandse taal, rekenen/wiskunde en Engels en voor wat betreft de thema's democratie en rechtsstaat, internationalisering, digitalisering en sociaal culturele diversiteit.

6. U heeft de Politie en de Politieacademie verzocht gezamenlijk een uitvoeringstoets uit te voeren. In de Politieonderwijsraad hebben de Politie en de Politieacademie aangegeven de Raad (mede) te willen benutten om deze uitvoeringstoets voor te bereiden. Hierin worden ook de recent ontwikkelde thematische referenties meegenomen (zie verder hoofdstuk 3 van de toelichting en bijlage 2).

Deelkwalificatie Algemene Opsporingsbekwaamheid en Politie Vorming (AOPV)

Onder regie van de Politieonderwijsraad is, in directe samenwerking met de Politie en de Politieacademie, een deeldiploma Algemene Opsporingsbekwaamheid en Politie Vorming (AOPV) ontwikkeld. Voorgesteld wordt dit deeldiploma per 1 januari 2015 op te nemen in alle kwalificatiedossiers politieonderwijs, vanaf NLQF-niveau 2 tot en met NLQF-niveau 6. Hiermee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de benodigde aanscherping van de examenvereisten van de betreffende kwalificaties, in het bijzonder waar het gaat om kennis- en houdingsaspecten.

7. De Politieonderwijsraad adviseert u het deeldiploma AOPV en bijbehorende examenvereisten te erkennen als een vaste, herkenbare component binnen alle kwalificatiedossiers van het politieonderwijs, vanaf niveau 2 tot en met niveau 6. Zie hiervoor ook hoofdstuk 4 van de toelichting en bijlage 3.
8. De Raad verzoekt u voorts kennis te nemen van de kennisbasis AOPV die onder verantwoordelijkheid van de Politieacademie is opgesteld, en als achtergrondinformatie is toegevoegd aan bijlage 3.

Kwalificatiedossier hbo Master Tactisch Leidinggeven (MTL)

In 2013 zijn afspraken gemaakt om met voorrang de kwalificatiedossiers Politieleider² op te pakken. Aanleiding daartoe was het rapport van een werkgroep onder leiding van (oud) korpschef Welten over operationeel leiderschap.³

9. De Politieonderwijsraad adviseert u bijgaand, nieuw ontwikkeld kwalificatiedossier hbo Master Tactisch Leidinggeven formeel vast te stellen. Het betreffende KD is als bijlage 4 opgenomen bij dit advies. Een korte samenvatting en een toelichting op de procesgang is te lezen in hoofdstuk 5 van de toelichting.
10. In directe aansluiting op dit kwalificatiedossier wordt een kwalificatiedossier Operationele Sturing op Associate niveau (NLQF niveau 5) voorbereid. Overleg over relevant onderwijs voor strategische politieleiders loopt nog. Zie hiervoor eveneens hoofdstuk 5 van de toelichting.

Kwalificatiematrix en ontwikkelagenda

Het geheel aan kwalificerend politieonderwijs komt tot uitdrukking in de kwalificatiematrix. Per kwalificatiedossier zijn de samenstellende delen vermeld. Zoals in voorgaande jaren, zijn er ook dit jaar diverse wijzigingen zichtbaar in de matrix. Enkele grote wijzigingen komen aan

² Komt in de plaats van 'politiechef'. Met de komst van de nationale Politie wordt met politiechef niet bedoeld op de beroepskolom politie leidinggevend, maar de op de politiechef van een regionale of landelijke eenheid.

³ *Traject Operationeel Leiderschap Nationale Politie*, 2013. Afgelopen voorjaar heeft de korpsleiding van de nationale politie de inhoud van dit rapport bevestigd en formeel tot uitgangspunt van beleid verklaard.

de orde in de hoofdstukken 4, 5 en 6 van de toelichting op dit advies. Daarnaast zijn er diverse kleine wijzigingen vermeld ('klein onderhoud'). Deze worden kort toegelicht in de matrix zelf. Voorts vermeldt de kwalificatiematrix voorgenomen wijzigingen die nog verwerkt gaan worden bij de vulling van de nog niet afgeronde kwalificatiedossiers (zie punt 3, hierboven). Deze zijn apart vermeld in de kwalificatiematrix onder het kopje 'ontwikkelpunten' en verder toegelicht in hoofdstuk 6 van de toelichting.

De kwalificatiematrix is verder aangevuld met twee kolommen, een kolom waaruit blijkt van welke kwalificaties de examenvereisten zijn gereconstrueerd en welke kwalificaties te boek staan als 'afgeschermd'.

In uw reactie op het Voorjaarsadvies 2014 heeft u aangegeven, dat de Politieonderwijsraad betrokken dient te blijven bij de voortzetting van het proces van doorlichting van het postinitieel politieonderwijs. Het streven is gericht op een compacter aanbod van politieonderwijs. De verantwoordelijkheid om hieraan te werken ligt ten eerste bij de Politieacademie, die daarover de politie consulteert. Vooraleer bestaand postinitieel politieonderwijs wordt geschrapt, zullen initiatieven daartoe worden besproken binnen de Politieonderwijsraad om andere stakeholders (OM, regioburgemeesters, maar ook de vakorganisaties en het ministerie zelf) de gelegenheid te bieden hun eisen/opvattingen in te brengen.

11. De Raad verzoekt u kennis te nemen van de kwalificatiematrix die u ter informatie wordt voorgelegd (zie bijlage 5). De Raad is voornemens de kolom toelichting/actiepunten op enkele punten aan te vullen en u deze ter informatie aan te bieden voor 31 december 2014.

Toelichting op het Advies

- 1 • Onderhoud en ontwikkeling kwalificatiestructuur
- 2 • Reconstructie examenvereisten postinitieel politieonderwijs
- 3 • Generieke competenties en uitvoeringstoets
- 4 • Algemene Opsporingsbekwaamheid en Politiële Vorming
- 5 • Kwalificatiedossier hbo Master Tactisch Leidinggeven
- 6 • Kwalificatiematrix en ontwikkelagenda

Bijlagen

- 1 • Overzicht gereconstrueerde examenvereisten postinitieel politieonderwijs, alsmede een voorbeeld hiervan
- 2 • Generieke competenties voortgezet onderwijs - politieonderwijs, thema's mens en maatschappij
- 3 • Deeldiploma AOPV en achtergrondinformatie (kennisbasis)
- 4 • KD hbo Master Tactisch Leidinggeven
- 5 • Kwalificatiematrix, 30 september 2014
- 6 • Samenstelling POR
- 7 • Samenstelling commissies

Onderhoud en ontwikkeling kwalificatiestructuur politieonderwijs

De Politieonderwijsraad draagt vanaf 2004 bij aan het onderhoud en de verdere ontwikkeling van de kwalificatiestructuur van het politieonderwijs. Vanaf 2013 wordt gewerkt met kwalificatiedossiers. Het kwalificatiedossier fungeert als koppelvlak tussen politiepraktijk en politieonderwijs. Zowel het meer fundamentele ontwikkelingswerk, als het lopende onderhoud vindt hier zijn neerslag. De kwalificatiestructuur bestaat momenteel uit twaalf kwalificatiedossiers, onderscheiden naar drie beroepen, de politieman/-vrouw, de rechercheur en de politie leider (was: politiechef). Deze beroepen worden op meerdere kwalificatieniveaus uitgeoefend. Kwalificatiedossiers hebben een vast format.

In deel A van het kwalificatiedossier wordt het politieberoep beschreven en de daaraan ten grondslag gelegen functieprofielen en werkprocessen. Deze beschrijvingen laten zien wat er van 'vakbekwame' politieprofessionals gevraagd wordt. In deel B van het KD zijn de diploma's en bijpassende certificaten van na- en bijscholing vermeld en daarbij horende kwalificatieprofielen (= 'startbekwaamheid' voor een beroep of functie). In deel C van het kwalificatiedossier is verwoord wat de examenvereisten zijn. Deel D bevat een verantwoording van de voorgaande delen en een ontwikkelingsagenda van het betreffende KD. Aan het format is een lijst met begripsdefinities toegevoegd.

In het Voorjaarsadvies 2014 is gemeld dat de Raad zich gaat bezinnen op de werkwijze en procedures van het onderhoud en de verdere ontwikkeling van de kwalificatiestructuur, gegeven de beoogde vernieuwing van het wettelijke kader.⁴ Hiertoe is in mei 2014 een eerste notitie opgesteld, die vervolgens bilateraal is besproken met sleutelpersonen bij de Politie en de Politieacademie. De resultaten hiervan zijn vervolgens besproken in een werkgroep⁵, ingesteld door de commissie KSP, en in de commissie zelf.

Wat betreft de kwalificatiestructuur politieonderwijs staan de rollen en verantwoordelijkheden van verschillende betrokken partijen in essentie beschreven in het wettelijke kader. Op diverse onderdelen is het kader verbonden met OCW wet- en regelgeving. Van groot belang is de wijziging van de Politiewet 2012, gericht op inbedding van de Politieacademie (en de Politieonderwijsraad) in het politiebestedel. Het onderhoud en de verdere ontwikkeling van de kwalificatiestructuur vergt meer dan een opsomming van formele rollen en verantwoordelijkheden van betrokken actoren. Rolverdeling vergt instrumenten en procedures die het werk wat nodig is, mogelijk maken. Een herijking van de werkwijze is daarom voor elk van de partijen van belang. Gebleken is dat inrichting van de Politieacademie en inrichting van de relatie tussen Politieacademie en de Politie belangrijke voorwaarden inhouden voor de verdere doordenking van de benodigde processen en invulling van rollen en verantwoordelijkheden met betrekking tot de kwalificatiestructuur. Bij deze doordenking is ook aandacht geboden voor de criteria ter beoordeling van initiatieven tot wijziging van de kwalificatiestructuur en waar, wanneer en door wie deze worden gehanteerd in het proces van voorbereiding. Criteria waarover partijen in de Raad overeenstemming hebben zijn samen te vatten met de begrippen *onderbouwing*, *navolgbaarheid*, *samenhang* en *doelmatigheid*.⁶

Ondertussen vonden er het afgelopen jaar onderhouds- en ontwikkelwerkzaamheden plaats, zoals blijkt uit de volgende hoofdstukken van deze toelichting. De Politieonderwijsraad verbindt hieraan enkele, algemene leerpunten.

⁴ Zie hierover ook het verzoek van de minister in de beleidsreactie op het Najaarsadvies 2013, d.d. 13 januari 2014.

⁵ Naast medewerkers van het bureau van de Raad, wordt hieraan deelgenomen door medewerkers van de Politie, de Politieacademie en het ministerie van Veiligheid en Justitie. Ondersteuning wordt geboden door KBA Nijmegen.

⁶ Zie begripsdefinities in bijlage 1 bij de kwalificatiedossiers.

- Een belangrijk leerpunt is dat de ontwikkeling van een kwalificatiedossier beter voorafgaande aan de onderwijsontwikkeling kan plaatsvinden. Met de vulling van een kwalificatiedossier ontstaat de benodigde herkenbaarheid voor het politieke werkveld en het benodigde houvast voor de curriculumbouwers. Dit veronderstelt een duidelijke gearticuleerde behoefte aan een kwalificerende politieopleiding aan de voorkant. Het kwalificatiedossier fungeert daarmee als koppelvlak tussen politiepraktijk en politieonderwijs.
- Een ander leerpunt betreft het instrument 'kennisbasis'. Dit instrument is voor het eerst toegepast bij de ontwikkeling van het deeldiploma Algemene Opsporingsbekwaamheid en Politieke Vorming (zie hoofdstuk 4). Een kennisbasis biedt zicht op de voorwaardelijke kennis van een opleiding en biedt een aangrijpingspunt voor dialoog hierover met het beroepenveld, stakeholders en onderzoekers, en biedt aanvullend houvast voor het onderwijs zelf. Het opstellen, vaststellen en het verdere onderhoud van een kennisbasis behoort tot de verantwoordelijkheid van de Politieacademie. Een kennisbasis is niet bedoeld als onderdeel van een kwalificatiedossier.
- Een scherpere planning van werkzaamheden door de commissie KSP is nodig om de vulling van de nog niet vastgestelde kwalificatiedossiers te realiseren; de minister heeft gevraagd om deze met spoed op te pakken en daarover te adviseren in het Voorjaarsadvies 2015. Naast de resterende twee leiderschapsdossiers (operationele sturing; strategisch leidinggeven), gaat het om de kwalificatiedossiers Associate Politiekunde, Associate Recherchekunde en Bachelor Recherchekunde.
- Het recent afgeronde project 'Doorlichting postinitieel politieonderwijs' (Voorjaarsadvies 2014) biedt leerpunten met betrekking tot het onderscheid tussen politieopleidingen op basis van de kwalificatiestructuur en het overig politieonderwijs. De Raad bereidt hierover een advies voor (Voorjaarsadvies 2015).
- Het proces van onderhoud en ontwikkeling van de kwalificatiestructuur politieonderwijs is gediend met een adequaat zicht op kenmerken van de politiepraktijk en de ontwikkelingen daarin, om tijdig ontwikkelpunten te benoemen. Deze verantwoordelijkheid ligt ten eerste bij de Politie zelf. De Politieacademie en de Politieonderwijsraad dragen hieraan bij met signaleringswerkzaamheden, onderzoek en kennistransfer.

Reconstructie examenvereisten postinitieel onderwijs

In deel C van de kwalificatiedossiers zijn de examenvereisten verwoord van de kwalificaties die vermeld staan in deel B (diploma's, deeldiploma, certificaten van na- en bijscholing). De examenvereisten verwoorden wat iemand moet kennen en kunnen om het betreffende waardepapier in ontvangst te kunnen nemen. De examens die de Politieacademie organiseert zijn erop gericht om vast te stellen of dat het geval is. Een adequate omschrijving van examenvereisten is voorwaardelijk voor erkenning door de minister. Voor de politie bieden deze een waarborg van startbekwaamheid van het personeel; voor examenmakers definiëren ze wat er geëxamineerd moet worden. Vergelijking van examenvereisten van verschillende kwalificaties biedt zicht op de samenhang en op eventuele, al dan niet doelmatige overlap.

In het Najaarsadvies 2013 is het aanvullen en aanscherpen van examenvereisten als belangrijkste speerpunt benoemd. Bij diverse kwalificaties waren op dat moment nog geen examenvereisten beschikbaar. Dit gold onder andere voor de certificaten van na- en bijscholing. De behoefte aan explicitering werd mede gevoed door het proces van 'doorlichting postinitieel politieonderwijs' waar de minister eerder om had gevraagd. In het bijzonder betrof dit de categorie functiegerichte applicaties.⁷ Het afgelopen jaar zijn de examenvereisten van 43 functiegerichte applicaties gereconstrueerd (zie bijlage 1). Bij deze reconstructie werkten de Politieacademie en de Politieonderwijsraad nauw samen, daarbij ondersteund door medewerkers van KBA. Hiertoe is relevante opleidings- en examendocumentatie van de opleidingen bekeken. Momenteel wordt gewerkt aan certificaten van na- en bijscholing die niet de status van functiegerichte applicatie hebben, maar wel als formeel certificaat van na- en bijscholing gelden. Het aantal certificaten waarvan de examenvereisten nog moeten worden gereconstrueerd bedraagt 80. Naar verwachting kan dit voor het eind van 2014 zijn afgerond.

Een groot deel van de functiegerichte applicaties staat te boek als 'afgeschermd' (in totaal 60). De consequentie hiervan is dat alleen politiepersoneel met een zgn. A-status kennis mag nemen van deze kwalificatie, de bijbehorende examenvereisten en de kenmerken van de opleiding. Dit heeft niet alleen consequenties voor de actuele reconstructie van examenvereisten, maar ook voor de verdere procedure van onderhoud en ontwikkeling. Momenteel is overleg gaande tussen de Politie, de Politieacademie, het ministerie van Veiligheid en Justitie en de Politieonderwijsraad over dit vraagstuk en wat een mogelijke werkwijze kan zijn in dit verband.

Examenvereisten dienen te voldoen aan criteria van herkenbaarheid en dekking ten opzichte van de gestelde behoefte vanuit de Politie en aan criteria van toetsbaarheid en van neutraliteit ten opzichte van onderwijs en examens ('leerwegneutraal'). Uit de reconstructie van de examenvereisten van de 43 functiegerichte applicaties in bijlage 1 blijkt dat niet in alle opzichten aan deze criteria wordt voldaan. Enkele voorlopige constatering zijn als volgt:

- examenvereisten betreffen voornamelijk vaardigheden; vereiste kennis is veel minder of in het geheel niet als examenvereiste benoemd;
- er blijkt hier en daar grote overlap tussen gehanteerde examenvereisten;
- soms blijken onderwijsbeschrijvingen en competenties overeen te komen, terwijl examenvereisten juist wel verschillen;
- achterliggende beroepspraktijkreferenties zijn niet altijd vermeld, waardoor formuleringen als 'correct' of 'juist' niet goed te plaatsen zijn ('herkenbaarheid').

⁷ Een directe aanleiding was het project 'Reductie functiegerichte applicaties' dat de Politie uitvoerde op verzoek van de minister van Veiligheid en Justitie.

Generieke competenties en uitvoeringstoets

In het Voorjaarsadvies 2014 heeft de Politieonderwijsraad geadviseerd over een *Referentiekader generieke competenties voortgezet onderwijs- politieonderwijs*. Dit referentiekader benoemt kennis, vaardigheden en houdingsaspecten waarover leerlingen uit het voortgezet onderwijs beschikken, als ze het politieonderwijs binnenkomen ('voorondersteld aanwezig'). De referenties zijn beperkt tot datgene wat, vanuit het politieonderwijs bekeken, als onmisbaar wordt beschouwd om een politieopleiding succesvol te kunnen volgen en afronden. Docenten binnen het politieonderwijs vinden hier een basis om op verder te bouwen.

Het Voorjaarsadvies 2014 bevatte concrete aanbevelingen voor drie onderdelen, Nederlands, Rekenen/wiskunde en Engels. Voor deze onderdelen zijn landelijke referenties afgesproken, die gelden in het gehele onderwijs. Ook het politieonderwijs gaat deze hanteren. De minister heeft in zijn beleidsreactie op het Voorjaarsadvies 2014 gevraagd om een uitvoeringstoets.⁸

In dit hoofdstuk en in bijlage 2 gaat het over vier mens- en maatschappijthema's, *democratie en rechtsstaat, internationalisering, digitalisering en sociaal-culturele diversiteit*. De relevantie hiervan is bepaald op basis van recente publicaties over de aard en ontwikkelingsrichting van de Nederlandse politie.⁹ De referenties zijn ontleend aan de mens- en maatschappijvakken van het voortgezet onderwijs (aardrijkskunde, geschiedenis, maatschappijleer en economie) en zijn onderscheiden naar twee niveaus, vmbo gemengde/ theoretische leerweg (g/t) en havo/vwo. De referenties verwoorden competenties waarmee elke vmbo-er (g/t), resp. havo/vwo-er van school komt, dat is onderbouw, aangevuld met een inschatting van wat elke leerling opsteekt in de bovenbouw, ongeacht profiel of vakkenpakket.

Ideaal gesproken, zit onderwijs zó in elkaar, dat leerstof in opeenvolgende fasen weloverwogen geordend is, concentrisch, dan wel longitudinaal, te beginnen in het primair onderwijs. In de praktijk sluiten leerprogramma's van verschillende onderwijstypen en van scholen binnen hetzelfde onderwijstype niet altijd goed aan. Veel leerlingen ervaren het wisselen van school of de overgang naar een ander onderwijstype als een breuk en docenten in een vervolgopleiding weten niet altijd goed wat ze mogen verwachten aan kennis, vaardigheden en houdingsaspecten bij binnenkomst van leerlingen/studenten. Zeker in het politieonderwijs is de instroom divers en is het niet eenvoudig een gezamenlijke beginsituatie te markeren.

De landelijke referentieafspraken over de vakken Nederlands, rekenen/wiskunde en Engels bieden een nieuw aangrijpingspunt voor opleiden en examinering. Deze drie vakken maken verplicht onderdeel uit van de eindexamens voortgezet onderwijs en wegen bovendien extra zwaar bij de 'regels van zakken en slagen'. Voor het vervolgonderwijs ontstaat hiermee meer houvast en is het fundament waarop verder wordt gebouwd, scherper zichtbaar.

Voor de mens- en maatschappijvakken van het voortgezet onderwijs ligt de situatie anders. Afgezien van maatschappijleer gaat het om keuzevakken, die sommige leerlingen wel en andere niet volgen. Waar de basis voor het vervolgonderwijs dan gevonden moet worden, is niet eenvoudig aan te geven. Soms leidt dat tot problemen, zoals bij de pedagogische academies basisonderwijs, maar ook bij het politieonderwijs.

Voorgesteld wordt om met betrekking tot het politieonderwijs vier mens- en maatschappijthema's toe te voegen aan het referentiekader generieke competenties voortgezet onderwijs - politieonderwijs. Bijlage 2 bevat uitgewerkte referenties, onderscheiden naar twee

⁸ Brief 11 augustus 2014.

⁹ In het bijzonder: *Dienstbaar aan de rechtsstaat*. Biografie van een agora. Auke van Dijk, Frank Hoogewoning en Bernard Welten. Boom, 2011. *De toekomst begint vandaag*, deel 1 en 2 ('richtingaanwijzers' voor de strategische personeelsprognose 2020-2024).

niveaus van vooropleiding, vmbo g/t en havo/vwo. Daaraan voorafgaand wordt ingegaan op enkele belangrijke kernbegrippen van de mens- en maatschappijvakken. Met behulp hiervan worden keuzes gemaakt voor de ordening van het referentiekader. Voorts worden de vier gekozen thema's kort geïntroduceerd en wordt de relatie gelegd tussen schoolvakken ('leerinhouden') en algemene studievvaardigheden die ermee ontwikkeld worden.

De referenties zijn ten eerste ontleend aan de onderbouw. Elke leerling deelt daar dezelfde leerstof, daarna loopt het uiteen en is alleen maatschappijleer verplicht. Om toch iets meer te verwoorden dan slechts onderbouw, is een aanname gedaan over wat '*onderbouw plus*' inhoudt. Ook al doen leerlingen geen examen in bijv. het vak geschiedenis, aangenomen mag worden dat hun historisch besef mede ontwikkelt via andere schoolvakken. Zo worden economische begrippen ook niet alleen geleerd en gebruikt bij economie, maar evenzeer bij de vakken aardrijkskunde, geschiedenis en maatschappijleer, en hebben teksten Nederlands of de moderne vreemde talen in veel gevallen betrekking op vraagstukken van mens en maatschappij. Bij het formuleren van representatieve referenties is gebruik gemaakt van formele onderwijsdocumentatie over de bovenbouw.

Uitvoeringstoets

In de beleidsreactie op het voorjaarsadvies 2014 heeft de minister van Veiligheid en Justitie verzocht om een uitvoeringstoets met betrekking tot de onderdelen Nederlands, rekenen/wiskunde en Engels van het referentiekader generieke competenties. Het verzoek hiertoe is gericht aan de Politie en de Politieacademie. In de Politieonderwijsraad hebben Politie en Politieacademie aangegeven de Raad (mede) te willen benutten om deze uitvoeringstoets voor te bereiden. Daarbij wensen de Politie en de Politieacademie ook de naderhand ontwikkelde referenties op de thema's democratie en rechtsstaat, internationalisering, digitalisering en sociaal culturele diversiteit, zoals verwoord in bijlage 2, mee te nemen.

Algemene Opsporingsbekwaamheid en Politie Vorming, AOPV

Vakbekwaamheid bij de uitoefening van politietaken is een voorwaarde voor een professionele politieorganisatie. Dit geldt niet alleen voor politiefunctionarissen die op grond van hun aanstelling een algemene opsporingsbevoegdheid hebben verkregen en hun bekwaamheid te danken hebben aan een volledige initiële politieopleiding. Ook medewerkers die (een deel van) de operationele politietaken uitvoeren, over opsporingsbevoegdheid dienen te beschikken, maar geen volledige politieopleiding hoeven te volgen, dienen 'bevoegd en bekwaam aan de start' te komen. Voorbeelden hiervan zijn zij-instromers en ambtenaren van vrijwillige politie. Bovendien is er de wens om binnen het politieapparaat niet langer gebruik te maken van de Boa-systematiek.¹⁰

Tegen deze achtergrond is het deeldiploma *Algemene Opsporingsbekwaamheid en Politie Vaardigheden* (AOPV) ontwikkeld, dat beoogd onderdeel uitmaakt van de kwalificatiedossiers politieonderwijs vanaf niveau NLQF 2 t/m NLQF niveau 6. De AOPV is bedoeld als 'vaste voet' van het politieonderwijs en staat voor een algemene basis van kennis, inzicht, vaardigheden en houding met betrekking tot wat politiewerk in de Nederlandse democratie en rechtsstaat inhoudt, hoe de politie is georganiseerd en wat politiewerk vergt van individuele beroepsbeoefenaren.

De examenvereisten AOPV zijn geconstrueerd op basis van de bestaande politieopleidingen. Deze constructie past in het lopende proces van verdere explicitering van examenvereisten (zie hoofdstuk 2). Het deeldiploma AOPV focust daarbij op kennisgerelateerde examenvereisten, waaronder juridische kennis. Het deeldiploma AOPV kan ook gezien worden als een kwalificatie met een eigenstandige functie in relatie tot specifieke functies of doelgroepen. Recent heeft de korpsleiding op initiatief van de directie HRM hieromtrent een visie bepaald, die is verwoord in de notitie *Bevoegd en Bekwaam aan de start. Een gemeenschappelijke basis voor de opsporingsbevoegdheid* (augustus, 2014). Hoewel de AOPV primair gezien wordt als een vast deeldiploma binnen meerdere kwalificatiedossiers, ter versterking van de kennis- en vormingsbasis van de politieopleidingen, kan het deeldiploma ook worden benut als de minimumbasis voor aanstelling als politieambtenaar, cf. art. 141 van het Wetboek van Strafvordering.

De ontwikkeling van de AOPV vond plaats in gezamenlijk overleg tussen Politie, Politieacademie en de Politieonderwijsraad. Het kwalificatieprofiel (op te nemen in deel B2 van de betreffende kwalificatiedossiers) en de examenvereisten (in deel C2) zijn vanuit het huidige politieonderwijs gereconstrueerd, in de vorm van vier hoofdthema's, *Democratie, rechtsstaat en politiefunctie, de Nederlandse politie, Politiewerk en Algemene politie beroepsvorming* (zie bijlage 3 van deze toelichting). In aanvulling op de examenvereisten is, eveneens in gezamenlijk overleg, een bijbehorende kennisbasis ontwikkeld; deze is als achtergrondinformatie toegevoegd aan bijlage 3. De directie HRM van de Politie heeft een raadpleging van het werkveld georganiseerd, die in drie ronden leidde tot volledige consensus.¹¹

Kennisbasis AOPV

De opgestelde kennisbasis AOPV betreft een noviteit. Gebleken is dat een dergelijk document, dat ook in het reguliere onderwijs frequent wordt gebruikt, bijdraagt aan de communicatie tussen betrokken actoren. Met een kennisbasis kan beter gezien worden, 'wat er aan de orde komt' in een opleiding. Een kennisbasis biedt aanvullend houvast bij de ontwikkeling van curricula en biedt nieuwe mogelijkheden om te spreken over de 'kennistransfer' vanuit

¹⁰ Zie het beleidskader van de regiegroep Versterking Professioneel Vermogen Politie.

¹¹ Hierbij waren vertegenwoordigers betrokken vanuit de domeinen Opsporing, Toezicht en Handhaving, Intake en Service en vanuit de Vrijwillige Politie.

praktijkexpertise en/of wetenschappelijk onderzoek. Essentieel is dat een kennisbasis valt onder de verantwoordelijkheid van onderwijsinstellingen zelf, in dit geval de Politieacademie.

Vanuit de kennisbasis AOPV wordt verwezen naar het hiervoor besproken Referentiekader generieke competenties en gevalideerde bronnen die ontsloten zijn via Politiekennisnet en/of de *body of knowledge* die de Politieacademie hanteert. Specifieke verwijzingen naar het juridisch kader zijn uit een oogpunt van overzichtelijkheid opgenomen in een separaat overzicht.

Kwalificatiedossier hbo Master Tactisch Leidinggeven

In het najaar van 2013 zijn afspraken gemaakt om met voorrang de kwalificatiedossiers Politiechef op te pakken. Bij de opstelling van het Najaarsadvies 2013 konden deze dossiers niet worden afgemaakt in afwachting van de doorvertaling van het rapport van de werkgroep Welten over 'operationeel leiderschap' richting het beleid van het Nationale Politie.¹² Nadat het rapport in het voorjaar 2014 werd bevestigd door de korpsleiding, ontstond een heldere uitgangspositie voor de ontwikkeling van kwalificatiedossiers. Prioriteit is gegeven aan het kwalificatiedossier hbo Master Tactisch Leidinggeven (MTL).

Tussentijds vonden er besprekingen plaats tussen vertegenwoordigers van de politie en de Politieacademie over vernieuwde opleidingen voor leidinggevendenden op basis van het betreffende rapport en principes van operationele sturing. Omdat het rapport meer inhoud dan een behoeftestelling, maar ook opvattingen bevatte over de vormgeving van leiderschapsonderwijs, waren rollen en verantwoordelijkheden niet zonder meer helder voor een ieder. Ook was niet duidelijk of de politie nu wel of niet behoefte had aan formeel erkende en geaccrediteerde opleidingen. Na enige maanden ontstond daarover nieuwe duidelijkheid. De korpsleiding sprak zich uit, waarmee een nieuw vertrekpunt ontstond.

Het bijgaande kwalificatiedossier (bijlage 4) is in een directe samenwerking tussen de Politieacademie en de Politieonderwijsraad tot stand gebracht, in afstemming met de politieorganisatie. Bij de karakterisering van het beroep is gebruik gemaakt van meerdere documenten. Naast het al genoemde rapport Welten, waren dat *Schakelen in Verantwoordelijkheid* (Politieonderwijsraad, 2011), het *Landelijk Functiegebouw Nederlandse Politie* (LFNP, 2011) en het *Realisatieplan Nationale Politie* (2012). In de eindfase van de ontwikkeling is dankbaar gebruik gemaakt van opmerkingen vanuit de korpsleiding.

Bij de voorbereiding van het kwalificatiedossier is een groep vertegenwoordigers uit de politiepraktijk geraadpleegd. Deze groep bestond uit politieke leidinggevendenden van verschillende niveaus en afgevaardigden van de directie HRM en de Politieonderwijsraad. Bij hen is op verschillende momenten getoetst of de inhoud van het dossier aansluit bij de politiepraktijk. In september 2014 vond de finale validering plaats.

De Politieonderwijsraad adviseert de minister dit kwalificatiedossier formeel vast te stellen. Als onderdeel van het dossier zijn een verantwoording en ontwikkelpunten verwoord (deel D). Differentiatie van de kwalificatie en bijbehorende opleiding verdient verdere doordenking, bijv. met betrekking tot leidinggeven aan 'blauwe teams', rechteamts of ondersteunende teams ('bedrijfsvoering'). De diplomtitel blijft *Executive Master of Tactical Policing*. De bijbehorende opleiding is de opvolger van de Tactisch Leidinggevende Leergang (TLL). Deze opleiding werd eerder geaccrediteerd door de Nederlands Vlaams Accreditatie Organisatie (NVAO). Vaststelling van het bijgaande kwalificatiedossier heeft hiervoor geen gevolgen. De wijziging van het leerprogramma gericht op de kwalificatie EMTP wordt gemeld aan de NVAO. Bij heraccreditering wordt de 'toets bestaande opleiding' toegepast.

In aansluiting op het kwalificatiedossier MTL wordt het kwalificatiedossier Associate Operationele Sturing (NLQF niveau 5) voorbereid. Naar verwachting kan de Politieonderwijsraad reeds voor de komende kerst adviseren over een kwalificatie Operationele sturing, vooralsnog geraamd op 30 C. Overleg over passend onderwijs voor strategisch leidinggevendenden loopt nog.

¹² *Traject Operationeel Leiderschap Nationale Politie*, 2013. Afgelopen voorjaar heeft de korpsleiding van de nationale politie de inhoud van dit rapport bevestigd en formeel tot uitgangspunt van beleid verklaard.

Kwalificatiematrix en Ontwikkelagenda

De kwalificatiestructuur bestaat uit twaalf kwalificatiedossiers met daarin meerdere kwalificaties (diploma's, deeldiploma's, certificaten van na- en bijscholing). Het totaaloverzicht komt tot uitdrukking in de kwalificatiematrix. Daarin staan de titels van alle kwalificaties vermeld, geordend naar kwalificatieniveau en kwalificatiedossier. Wijzigingen in kwalificatiedossiers, groot en klein, leiden tot veranderingen in de kwalificatiematrix. Grote wijzigingen die ministeriële vaststelling vragen, zijn afzonderlijk behandeld (zie voorgaande hoofdstukken). Volgens afspraken wordt 'klein onderhoud' alleen ter kennisname aangeboden aan de minister. De kwalificatiematrix is hiervoor het medium.

Kwalificatiematrix

Bijlage 5 bij dit advies bevat de gehele kwalificatiematrix en geeft de wijzigingen weer in het rood. De kwalificatiematrix van 30 maart 2013 (bijlage bij het Voorjaarsadvies 2013) vormt het uitgangspunt om de wijzigingen inzichtelijk te maken. De matrix wordt voorafgegaan door een legenda.

Nieuw is dat de matrix benut wordt om de minister inzage te bieden in:

- de resultaten van het proces van explicitering van examenvereisten, zie ook hoofdstuk 2 van deze toelichting;
- kwalificaties die te boek staan als 'afgeschermd', zie ook hoofdstuk 2 van de toelichting;
- kwalificaties die al wel ontwikkeld zijn, maar nog verwerkt moeten worden in een (af te ronden) kwalificatiedossier
- actiepunten in relatie tot bepaalde kwalificaties.

Wijzigingen

- Het nieuwe deeldiploma AOPV en het nieuwe diploma MTL zijn onder voorbehoud van ministeriële vaststelling vermeld.
- Wijzigingen betreffen vooral titels van certificaten en volgen wijzigingen in de politieorganisatie. Soms betreft het een beperkte bijstelling van het aantal credits. Enkele keren is de status van functiegerichte applicatie komen te vervallen (geen grondslag).
- Diverse certificaten van na- en bijscholing op de terreinen geweldsbeheersing, recherchekunde en verkeer zijn herplaatst in het kwalificatiedossier Politie medewerker. Deze werden in 2013 voorlopig in de kwalificatiedossiers Associate Politiekunde en Associate Recherchekunde (niveau 5 NLQF) geplaatst. In het kader van de explicitering van examenvereisten (een proces dat nog loopt, zie hoofdstuk 2 van deze toelichting) is er een beter zicht gekomen op het kwalificatieniveau van elk van deze certificaten. De herplaatsing heeft plaatsgevonden op aangeven van de Politieacademie. Een overweging is dat deze certificaten geen deel uitmaken van een meeromvattende kwalificatie. Certificaten afzonderlijk leiden niet op tot een hoger kwalificatieniveau, maar tot verbrede inzetbaarheid op hetzelfde niveau (werkterreinen, rollen).
- Er zijn ook certificaten blijven staan op niveau 5. Deze kunnen mogelijk geordend worden in een meeromvattende kwalificatie en eventueel binnen het verband van een volledige Associate Degree. Omdat er nog geen afgeronde kwalificatiedossiers zijn op niveau 5, staan ze vermeld onder B.3 (certificaten van na- en bijscholing). Een deel van de bestaande tactisch recherchekundige certificaten moet nog beoordeeld worden qua kwalificatieniveau ('niveaubepaling volgt').
 - Binnen het KD Associate Politiekunde betreft dit de certificaten Hulpofficier van Justitie, Wijkagent Senior, Milieugagent, Signaleren en adviseren binnen de verkeersinfrastructuur en voorts een zestal certificaten op het terrein van geweldsbeheersing (Leidinggeven aan een peloton ME, Leidinggeven aan een team onderhandelaars, Informatiemanager Regionaal Operationeel Team, Informatiemanager Commando Plaats Incident, Leider Regionaal Operationeel Team, Leider Commando Plaats Incident).
 - Binnen het KD Associate Recherchekunde zijn dat twee bestaande certificaten Intelligence (Dreigingsinschatting, Medewerker Real-Time Intelligence Center),

het certificaat Verhoren van kwetsbare verdachten en een zestal certificaten op het terrein van de forensische recherche (PD Onderzoek verkeer, Gebruik van computersimulatie bij verkeersongevallenanalyse, Coördineren en afhandelen van verkeersongevallen, Forensic Network Exploration, Windows Forensics, Hacking Investigation).

Ontwikkelde kwalificaties, nog niet verwerkt in kwalificatiedossier

Diverse kwalificaties konden nog niet (definitief) geplaatst worden in de kwalificatiestructuur, omdat de afronding van het daartoe geëigende kwalificatiedossier nog niet is opgepakt, dan wel omdat er nog geen toetsing heeft plaatsgevonden aan de afgesproken criteria van onderbouwing, navolgbaarheid, samenhang en doelmatigheid. Dit betreft:

- kwalificaties op het terrein van Intelligence (vooralsnog geplaatst in het kwalificatiedossier Associate Recherchekunde);
- nieuwe kwalificaties Milieucriminaliteit en Forensisch coördinator;
- de kwalificatie Forensic Skills in relatie tot de master Recherchekunde. Het kwalificatiedossier moet hierop worden aangepast. Deze aanleiding kan benut worden om het gehele kwalificatiedossier te herijken. Ook ontwikkelingen op het terrein van de financiële recherchekunde kunnen daarbij worden meegewogen.

Ontwikkelagenda

- In de kwalificatiekolom Politieleider wordt gewerkt aan een nieuwe kwalificatie Operationele Sturing. Verwacht wordt dat hierover voor het einde van 2014 kan worden geadviseerd. Een verbinding met uitvoerende vakgebieden kan leiden tot een combinatie van kwalificaties en uiteindelijk tot de graad van Associate Degree.
- In aansluiting op de nieuwe kwalificatie Master Tactisch Leidinggeven (MTL) vindt overleg plaats over passend onderwijs voor strategische politieleiders.
- In de kwalificatiekolom Rechercheur moeten het kwalificatiedossier Associate Recherchekunde en het kwalificatiedossier Bachelor Recherchekunde met spoed worden afgerond, om tegemoet te komen aan het verzoek van de minister (brief 11 augustus 2014). Hierover moeten concrete afspraken gemaakt worden in de Commissie KSP.
- Hetzelfde geldt voor de kwalificatiekolom Politieaanvoerder, voor wat betreft het kwalificatiedossier Associate Politiekunde.

Betrokkenheid Politieonderwijsraad bij verdere doorlichting

Uit de matrix blijkt dat er diverse certificaten zijn, waarvoor niet meer wordt opgeleid ('vervallen per 1-1-2015'). Het enerzijds schrappen van kwalificaties en anderzijds construeren van nieuwe, verloopt onvoldoende onderbouwd en navolgbaar; bovendien kan zo geen toetsing plaatsvinden in termen van doelmatigheid en samenhang.

In de beleidsreactie op het Voorjaarsadvies 2014 heeft de minister aangegeven, dat de Politieonderwijsraad betrokken moet blijven bij de voortzetting van het proces van doorlichting van het postinitieel politieonderwijs. Het streven is gericht op een compacter aanbod van politieonderwijs. Dit kan leiden tot het schrappen van kwalificaties, dan wel de integratie ervan. De verantwoordelijkheid om hieraan te werken ligt ten eerste bij de Politieacademie, die daarover de politie consulteert. Vooraleer bestaand postinitieel politieonderwijs wordt geschrapt, is het van belang dat initiatieven daartoe worden besproken binnen de Politieonderwijsraad en andere stakeholders (OM, regioburgemeesters, maar ook de vakorganisaties en het ministerie zelf) de gelegenheid te bieden hun eisen/opvattingen in te brengen.

Gegeven dit verzoek, is het van belang dat kwalificaties die als 'vervallen' vermeld staan in de matrix, nader worden toegelicht. Is erkende kwalificatie op deze onderwerpen niet meer nodig of is hier sprake van een integratie in het kader van het streven naar een compacter onderwijsaanbod? De Raad is voornemens hierover aanvullend te rapporteren voor het einde van het jaar.

Bijlagen

- 1 • Overzicht gereconstrueerde examenvereisten postinitieel politieonderwijs, alsmede een voorbeeld hiervan
- 2 • Generieke competenties voortgezet onderwijs - politieonderwijs, thema's mens en maatschappij
- 3 • Deelkwalificatie AOPV en bijbehorende kennisbasis
- 4 • KD Master Tactisch Leidinggeven
- 5 • Kwalificatiematrix, 30 september 2014
- 6 • Samenstelling POR
- 7 • Samenstelling commissies

Overzicht gereconstrueerde examenvereisten postinitieel politieonderwijs

Code KSP	Code PA	Titel certificaat
30.0.21	3100125	Basis motorsurveillant
40.0.34	4100267	Gebruik van computersimulatie bij verkeersongevalsanalyse (VOA)
40.0.42	4100652	Surveilleren met een motorfiets
40.0.49	4100659	Coördineren en afhandelen van verkeersongevallen
40.0.51	4102615	PD onderzoek verkeer
40.2.25	4100272	Besturen van een verscherpt rijdend toezicht (VRT)-voertuig
32.2.36	3200150	Optreden als ME-lid
32.2.37	3200037	Lid aanhoudingseenheid
32.2.38	3200038	Optreden op en nabij water - Groepslid
32.2.39	3200039	Besturen van een ME-voertuig
32.2.42	3200043	Besturen van een AE-voertuig
32.2.43	3200247	Optreden lid verkenningseenheid
32.2.45	3200042	Optreden als beredene ME
32.2.47	3200016	Verzorgen van verbindingsverkeer
40.2.24	4100035	Veilig rijden van bijzondere manoeuvres t.b.v. AOT-werkzaamheden
40.3.24	4100274	Motoropleiding - AOT
40.3.25	4100275	Motoropleiding - DB&B
40.3.23a	4100127	Onopvallend en veilig motorrijden - OT (Rijdeel)
43.3.02	4300053	Organiseren en uitvoeren opsporingsconfrontatie
43.3.04	4300055	Handelen in zedenzaken
43.3.40	4300054	Uitvoeren van een fotobewijsconfrontatie
43.3.41	4300078	Uitvoeren van een videobewijs en Osloconfrontatie
43.3.72	4300913	Verhoren van Kwetsbare Verdachten (VKV)
24.4.05	2300083	Afname celmateriaal t.b.v. DNA-onderzoek
46.6.10	4400107	Hulpofficier van Justitie (HOvJ)
32.2.40	3200040	Gebruik van traangas in ME-verband
32.2.41	3200041	Bewaken/beveiligen met HKMP5
42.2.38	4200208	Leidinggeven aan een groep op of nabij water
42.2.39	4200276	Leidinggeven aan een verkenningseenheid (groepscommandant)
42.6.13	4200209	Leidinggeven aan een sectie op of nabij water
32.2.48	3200017	Optreden als hondengeleider
42.2.43	4200044	Leidinggeven aan een ME-groep
42.2.44	4200045	Leidinggeven aan een AE-groep
42.2.26	4200046	Leidinggeven aan een groep beredenen ME
42.2.47	4200277	Leidinggeven aan een groep hondengeleiders ME
42.291c	4200283	Toetser schietvaardigheid vuurwapen doelgroep ME
42.6.11	4200021	Leidinggeven aan een sectie AE
42.6.14	4200279	Leidinggeven aan een peloton ME
42.6.10	4200020	Leidinggeven aan een sectie ME
40.0.43	4100653	Surveilleren met een auto
44.4.04	4300082	Forensisch-technisch onderzoek bij gewelds- en zedendelicten
45.5.17	4301242	Horen en verhoren in vreemdelingenketen
45.5.18	4301243	Toepassen van opsporingstactieken migratiecriminaliteit

Gereconstrueerde examenvereisten postinitieel politieonderwijs: voorbeeld

Examenvereisten 4300082 Forensisch technisch onderzoek bij gewelds- en zedendelicten

Onderdeel van het kwalificatiedossier Politiedewerker (NLQF 4)

I. Beschrijving functiegerichte applicatie

De forensisch onderzoeker is in staat om zelfstandig een forensisch technisch onderzoek uit te voeren bij een gewelds- of zedendelict. Hij kan diverse technieken om de bloedsporen te verbeteren toepassen op verschillende soorten van sporendragers. Hij kan letsel fotografisch vastleggen conform de FT-normen. Het werk kenmerkt zich door confrontatie met menselijk leed en ingrijpende emotionele gebeurtenissen.

Resultaat

Proces-verbaal, waarin zijn vastgelegd:

- Beschrijving en vastlegging plaats delict
- Beschrijving modus operandus
- Resultaat objectonderzoek en/of personen
- Verrichte vormen van onderzoek/toegepaste methoden
- Toegepaste FT-normen
- Aangetroffen en veiliggestelde sporen, monsters en overige goederen, zoals:
Dactyloscopische sporen, werktuigsporen, schoen en bandensporen, biologische sporen, microscopische sporen, souches en geursporen
- Wijze van veiligstellen en routing svo's
- Een samenhangende analyse, verslag en conclusie op basis van resultaten technisch sporenonderzoek
- Tevredenheid van het slachtoffer m.b.t. het technisch onderzoek

II. Examenvereisten

- Neemt de juiste veiligheidsmaatregelen voor zichzelf en anderen
- Voorkomt contaminatie, neemt hiervoor de voorgeschreven maatregelen

Forensisch technisch onderzoek bij gewelds- en zedendelicten (op plaats delict)

- Stelt tijdens de oriëntatiefase een voorlopige hypothese op en stelt deze bij de uitvoering van het onderzoek bij
- Stelt een werkplan op dat structuur geeft aan het onderzoek en waarin keuzes verantwoord worden
- Werkt tijdens het onderzoek volgens het werkplan en beargumenteert afwijkingen
- Herkent verschillende bloedsporen en relateert deze aan de voorlopige hypothese
- Stelt relevante sporen veilig
- Stelt kleding veilig met de voorgeschreven hulpmiddelen
- Gebruikt benodigde hulpmiddelen juist en veilig
- Legt tijdens vuurwapenonderzoek de toestand van het vuurwapen vast (fotografisch en schriftelijk) en ligt dit toe
- Maakt het vuurwapen veilig
- Stelt het vuurwapen veilig zodat vervolgonderzoek kan plaatsvinden
- Past FT-normen toe tijdens het onderzoek
- Toont inzicht in de uitvoering van fto bij gewelds- en zedendelicten

Forensisch technisch vervolgonderzoek: verbetering van sporen gezet in bloed (op poreuze en niet-poreuze ondergrond)

- Bereidt het bloedonderzoek voor:
 - Stelt het DNA-spoor veilig
 - Controleert de ondergrond op aard, structuur en aanwezigheid van andere sporen
 - Heeft de beschikking over de voorgeschreven vloeistoffen
- Voert de verschillende forensische onderzoeken in voorgeschreven volgorde uit
- Voert onderzoek correct uit,
 - Werkt het gehele onderzoek (voorbereiding, uitvoering en afronding) veilig en gestructureerd
 - Gebruikt de voorgeschreven middelen, technieken en methoden
 - Kiest de voorgeschreven hulpmiddelen
- Bewerkt de bloedsporen dusdanig dat de kwaliteit ervan zo optimaal mogelijk is, de bloedsporen kunnen in de procesgang als voldoende bewijsmateriaal dienen
- Legt relevante sporen (fotografisch) vast zodat deze voor deskundig vervolgonderzoek bruikbaar zijn
- Maakt een verslag dat compleet en duidelijk is en waarvan de methodische opzet, opbouw en samenhang logisch is.

Forensisch technisch vervolgonderzoek: fotografisch vastleggen van letsel

- Houdt zich bij de omgang met het slachtoffer aan de betreffende richtlijnen
- De kwaliteit van de foto's en de wijze van fotograferen is correct
 - Het is op basis hiervan voor een deskundige mogelijk om achteraf een beoordeling van het letsel te maken,
 - Fotografeert het letsel RAW
- Gaat volgens procedure om met de hulpmiddelen (camera, flitser, lampen en meetlat)
- Maakt het proces-verbaal op volgens korpsrichtlijnen
- Past relevante FT-normen toe

Bronnen

- Examen behorende bij Forensisch technisch onderzoek bij gewelds- en zedendelicten, 44.4.04, versie 2009.39.2
- Kernopgave beschrijving behorende bij Forensisch technisch onderzoek bij gewelds- en zedendelicten, 44.4.04, versie 30 mei 2002

REFERENTIEKADER GENERIEKE COMPETENTIES VOORTGEZET ONDERWIJS - POLITIEONDERWIJS

**ONDERDELEN
DEMOCRATIE & RECHTSSTAAT,
INTERNATIONALISERING, DIGITALISERING EN
SOCIAAL-CULTURELE DIVERSITEIT**

1 • INLEIDING

In het Voorjaarsadvies 2014 heeft de Politieonderwijsraad geadviseerd over een *Referentiekader generieke competenties voortgezet onderwijs-politieonderwijs*. Dit referentiekader benoemt kennis, vaardigheden en houdingsaspecten waarover leerlingen uit het voortgezet onderwijs beschikken, als ze het politieonderwijs binnenkomen ('voorondersteld aanwezig'). De referenties zijn beperkt tot datgene wat, vanuit het politieonderwijs bekeken, als onmisbaar wordt beschouwd en voorwaardelijk om een politieopleiding succesvol te kunnen volgen en afronden. Dus, zowel voorondersteld, als voorwaardelijk. Docenten binnen het politieonderwijs vinden hier een basis om op verder te bouwen.

Het Voorjaarsadvies 2014 bevatte concrete aanbevelingen voor drie onderdelen, Nederlands, Rekenen/wiskunde en Engels. Voor deze onderdelen zijn landelijke referenties afgesproken, die gelden in het gehele onderwijs. Ook het politieonderwijs gaat deze hanteren. De minister heeft in zijn beleidsreactie op het Voorjaarsadvies 2014 gevraagd om een uitvoeringstoets.¹³

In deze notitie gaat het over vier mens- en maatschappijthema's, *democratie en rechtsstaat, internationalisering, digitalisering en sociaal-culturele diversiteit*. De relevantie hiervan is bepaald op basis van recente publicaties over de aard en ontwikkelingsrichting van de Nederlandse politie.¹⁴ De referenties zijn ontleend aan de mens- en maatschappijvakken van het voortgezet onderwijs (aardrijkskunde, geschiedenis, maatschappijleer en economie) en zijn onderscheiden naar twee niveaus, vmbo gemengde/ theoretische leerweg (g/t) en havo/vwo. De referenties verwoorden competenties waarmee elke vmbo-er (g/t), resp. havo/vwo-er van school komt, dat is onderbouw, aangevuld met een inschatting van wat elke leerling opsteekt in de bovenbouw, ongeacht profiel of vakkenpakket.

Ideaal gesproken, zit onderwijs zó in elkaar, dat leerstof in opeenvolgende fasen weloverwogen geordend is, concentrisch, dan wel longitudinaal, te beginnen in het primair onderwijs. In de praktijk sluiten leerprogramma's van verschillende onderwijstypen en van scholen binnen hetzelfde onderwijstype niet altijd goed aan. Veel leerlingen ervaren het wisselen van school of de overgang naar een ander onderwijstype als een breuk en docenten in een vervolgopleiding weten niet altijd goed wat ze mogen verwachten aan kennis, vaardigheden en houdingsaspecten bij binnenkomst van leerlingen/studenten. Zeker in het politieonderwijs is de instroom divers en is het niet eenvoudig een gezamenlijke beginsituatie te markeren.¹⁵

De landelijke referentieafspraken over de vakken Nederlands, rekenen/wiskunde en Engels bieden een nieuw aangrijpingspunt voor opleiden en examinering binnen het voortgezet onderwijs. Deze drie vakken maken verplicht onderdeel uit van de eindexamens voortgezet onderwijs en wegen bovendien extra zwaar bij de 'regels van zakken en slagen'. Voor het vervolgonderwijs ontstaat hiermee meer houvast en is het fundament waarop verder wordt gebouwd, scherper zichtbaar.

Voor de mens- en maatschappijvakken van het voortgezet onderwijs ligt de situatie anders. Afgezien van maatschappijleer gaat het om keuzevakken, die sommige leerlingen wel en andere niet volgen. Waar de basis voor het vervolgonderwijs dan gevonden moet worden, is niet eenvoudig aan te geven. Soms leidt dat tot problemen, zoals bij de pedagogische academies basisonderwijs¹⁶, maar ook bij het politieonderwijs.

Voorgesteld wordt om met betrekking tot het politieonderwijs vier mens- en maatschappijthema's uit te werken en op te nemen in het referentiekader generieke competenties. De referenties kunnen ten

¹³ Beleidsreactie, datum.

¹⁴ In het bijzonder: *Dienstbaar aan de rechtsstaat*. Biografie van een agora. Auke van Dijk, Frank Hoogewoning en Bernard Welten. Boom, 2011. *De toekomst begint vandaag*, deel 1 en 2 ('richtingaanwijzers' voor de strategische personeelsprognose 2020-2024).

¹⁵ Zie rapportages Politieacademie over de diversiteit in de instroom en de consequenties daarvan (volgt).

¹⁶ Recent zijn er landelijke afspraken gemaakt dat studenten bij aanvang van hun studie op de Pabo een 'entreetoets mens en wereld' moeten maken voor de vakken aardrijkskunde, geschiedenis en natuuronderwijs. De aanleiding is de grote diversiteit qua instroom. Zie bijvoorbeeld www.entreetoets-menw.nl. Wie onder de maat presteert krijgt dan nog een jaar de tijd om 'bij te spijkeren'.

eerste worden ontleend aan de leerstof van de onderbouw. Elke leerling deelt daar de dezelfde leerstof, daarna loopt het uiteen en is alleen maatschappijleer verplicht. Om toch iets meer te verwoorden dan slechts onderbouw, kan een aanname gedaan worden over wat alle leerlingen meekrijgen in de bovenbouw (*onderbouw plus*). Ook al doen leerlingen geen examen in bijv. het vak geschiedenis, aangenomen mag worden dat hun historisch besef mede ontwikkelt via andere schoolvakken. Zo worden economische begrippen ook niet alleen geleerd en gebruikt bij economie, maar evenzeer bij de vakken aardrijkskunde, geschiedenis en maatschappijleer, en hebben teksten Nederlands of de moderne vreemde talen in veel gevallen betrekking op vraagstukken van mens en maatschappij. Bij het formuleren van representatieve referenties is gebruik gemaakt van formele onderwijsdocumentatie over de bovenbouw (zie kolom 'Verwijzing' in de bijlagen 2 en 3).

De opbouw van deze notitie is verder als volgt.

In paragraaf 2 wordt ingegaan op de kernbegrippen van de mens- en maatschappijvakken. Met behulp hiervan worden keuzes gemaakt voor de ordening van het thematisch overzicht. In paragraaf 3 worden de vier gekozen thema's kort geïntroduceerd. Paragraaf 4 gaat vervolgens in op leerdoelen wat betreft algemene studievaardigheden.

Paragraaf 5 ten slotte bevat een leeswijzer met betrekking tot het eigenlijke referentiekader, zoals weergegeven in de bijlagen 1, 2 en 3.

2 • KERNBEGRIPPEN EN ORDENING

Aardrijkskunde, geschiedenis, economie en maatschappijleer worden tezamen aangeduid als mens- en maatschappijvakken. Elk van deze vier schoolvakken beoogt bij te dragen aan de vorming van zelfstandige, kritische burgers die op een goed geïnformeerde manier zelf hun mening kunnen vormen. Verbindende begrippen zijn *'burgerschap'* en (verder uitgezoomd) *'wereldburgerschap'*.¹⁷ Tussen deze vakken is sprake van overlap, qua begrippen en leerdoelen. Zo komen in aardrijkskunde en geschiedenis onderwerpen aan bod, die ook besproken worden bij de vakken maatschappijleer en algemene economie. Een onderwerp als migratie bijvoorbeeld kan bij alle vakken aan bod komen, maar wel vanuit een eigen invalshoek. Ook delen de vier vakken thematische invalshoeken ('dimensies'), zoals politieke, economische, sociale, culturele en ecologische. Schoolvakken worden, direct of indirect, gevoed door wetenschappelijke disciplines en voortdurend geactualiseerd. Daarnaast hebben de overheid en het bedrijfsleven een agenderende functie. Steeds staat de leerling in zijn of haar vorming en ontwikkeling centraal.

De vier vakken verschillen qua benaderingswijze en kernbegrippen.¹⁸

Aardrijkskunde kent een gebiedsgerichte, vergelijkende benadering, ook wel *ruimtelijke benadering* genoemd. De grootte van gebieden blijkt uit de *schaal*. Gebieden verschillen van elkaar in natuurlijk opzicht en in de manier waarop mensen er (kunnen) leven en werken. Gebieden zijn onderling steeds meer verbonden geraakt. Dit blijkt uit stromen van geld, goederen, informatie en mensen. Kernbegrippen van de aardrijkskunde zijn *perceptie & representatie* van gebieden in tijd en ruimte, *diversiteit* van gebieden, *interactie* tussen gebieden, *verandering* van gebieden (Taylor, 2011).

Geschiedenis richt zich op ontwikkelingen in de *tijd*. Ontwikkelingen betreffen gebeurtenissen, veranderingsprocessen, personen en ideeën, geordend naar gebieden en perioden (tijdvakken, tijdperk). Historische belangstelling wordt vanuit het heden gevoed qua perspectief, onderwerpkeuze en vraagstelling. Zo heeft 'vaderlandse geschiedenis' plaats gemaakt voor 'wereldgeschiedenis'. Kernbegrippen van de geschiedenis zijn *historische significantie; oorzaak & gevolg; overeenkomsten, verschillen & diversiteit; verandering & continuïteit* (Counsell, 2012).

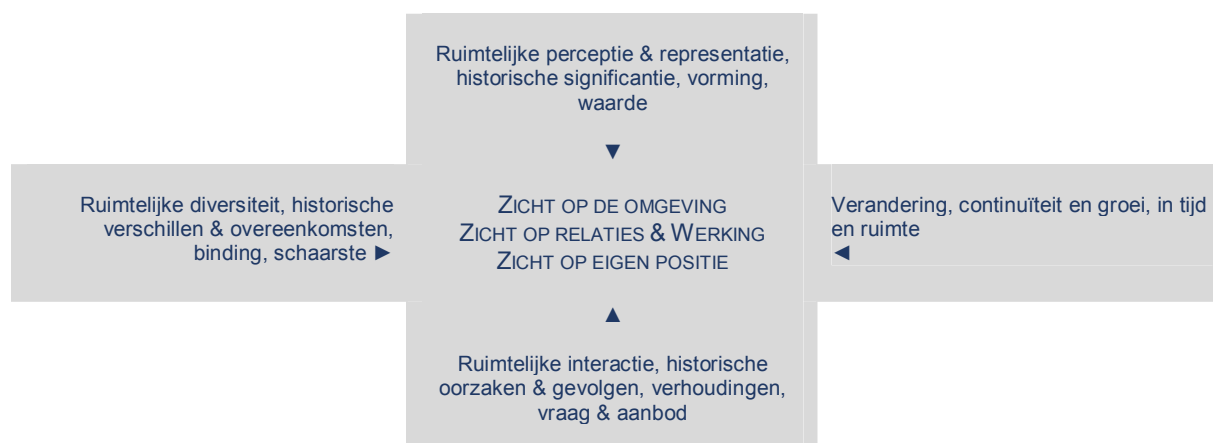
Maatschappijleer belicht actuele thema's vanuit een sociologisch/politicologisch perspectief. Maatschappijleer richt zich vooral op de ontwikkeling van *burgerschap* (verder uitgezoomd: *wereldburgerschap*) en de vraag hoe hedendaagse burgers bij kunnen (c.q. zouden moeten) dragen aan de Nederlandse *democratie en rechtsstaat*. Kernbegrippen zijn: *binding, vorming, verhouding, verandering* (Schnabel, 2009).

Economie moet hier gelezen worden als algemene economie, ter onderscheiding van bedrijfseconomie of management en organisatie. Omdat rekenkundige referenties al zijn verwoord in het onderdeel rekenen/wiskunde, kan algemene economie, in aansluiting op de drie andere vakken, worden gekarakteriseerd met de kernbegrippen: *waarde, schaarste, vraag & aanbod, en groei*.

¹⁷ Vergelijkbare doelen zijn geformuleerd in het mbo onder de noemer '*Leren, loopbaan en burgerschap*'. In het hoger onderwijs kan de relatie gelegd worden met doelen in het kader van de '*academische vorming*'. De laatste jaren wordt in dit verband ook het Duitse begrip *Bildung* weer meer gebruikt. Zie bijvoorbeeld: *En Denken. Bildung voor leraren*. Gerard van Stralen, René Gude, e.a. (2012).

¹⁸ Een kernbegrip heeft hier de betekenis van '*tweede orde concept*' en is bedoeld om vakmatige, inhoudelijke onderwerpen en begrippen te ordenen en te karakteriseren.

Bij elkaar geplaatst ontstaat het volgende schema.

De kernbegrippen van de vier schoolvakken kunnen worden samengevat onder de noemers (1) *zicht op de omgeving*, (2) *zicht op relaties en werking* en (3) *zicht op eigen positie*. Met de aanduiding *zicht op* wordt aangegeven, dat percepties van mensen in belangrijke mate worden bepaald door overgedragen, aangeleerde representaties van de werkelijkheid. Deze drie zichtlijnen zijn voor het politieonderwijs van wezenlijk belang.¹⁹

Zicht op de omgeving (systemen, werelden)

Zicht op de omgeving wordt van jongsafaan opgebouwd, thuis en op school, en later op het werk. Naarmate mensen verder ontwikkelen, leren ze verder te kijken dan 'hun neus lang is'. Niet iedereen leert de omgeving op dezelfde manier te zien en niet iedereen steekt hetzelfde op van wat er wordt aangereikt. Dit hangt af van meerdere factoren (de persoon zelf, het gezin, de opvoeding, de omgeving, het genoten onderwijs, het beroep, de loopbaan, mediagebruik, etc.). Naarmate mensen zich verder ontwikkelen, leren ze de gelaagdheid, de fragmentatie en de dynamiek van hun omgeving beter te zien. Specifieke ontwikkeling brengt met zich mee, dat er fenomenen worden gezien, die anderen niet opvallen.

Zicht op relaties en werking (verbindingen, effecten)

Omgevingen worden (beter) begrepen door het onderkennen van relaties, nabij en in het groot. Veel relaties zijn formeel en openlijk geregeld (wetten, regelingen, regels, besluiten, etc.). Andere relaties staan te boek als 'informeel' of 'illegaal'. De werking die uitgaat van relaties wordt zichtbaar in regelmatigheden (patronen, logica's). Door hiervoor verklaringen te zoeken, kunnen causale of functionele verbanden en afhankelijkheden worden blootgelegd. Sociale wetenschappen bestuderen soms heel specifieke relaties en verbanden. Historici en geografen streven naar het zichtbaar maken van meer omvattende samenhang.

Zicht op eigen positie (betrokkenheid, verantwoordelijkheid)

Mensen hebben altijd een bepaalde positie; wat die positie is, verandert in de loop van het individuele leven. 'Je plek kennen', vergt kennis van en inzicht in de omgeving en van de relaties in die omgeving. Volwassenen worden verondersteld zich te gedragen als verantwoordelijke, zelfredzame burgers, contractpartners, kritische consumenten, etc. Van werkenden wordt iets dergelijks verwacht, maar dan gefocust op werk, beroep en loopbaan. Steeds is het belangrijk voor een individu om te weten wat geldende waarden en normen zijn, rechten en plichten, waar hij of zij wel of niet 'over gaat' en wat er van hem of haar wordt verwacht. Soms ontwikkelen mensen een positie, waarmee ze omgevingen en relaties ingrijpend veranderen.

¹⁹ Deze zijn ook gebruikt om de kennisbasis van het diploma Algemene Opsporingsbekwaamheid en Politie Vorming (AOPV) te ordenen. Het deeldiploma AOPV is tegelijk met het referentiekader generieke competenties geconstrueerd en kan beschouwd worden als het politie-specifieke vervolg op het referentiekader generieke competenties.

3 • VIER THEMA'S

De voor het politieonderwijs meest relevante mens- en maatschappijthema's waarover leerlingen in het voortgezet onderwijs onderwezen worden, zijn democratie en rechtsstaat, internationalisering, digitalisering en sociaal-culturele diversiteit. De geformuleerde referenties beschrijven wat er van elke leerling verwacht wordt. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen twee niveaus, vmbo g/t en havo/vwo. Bij beide gaat het om referenties op 'onderbouw plus'- niveau. Hieronder worden de thema's kort geïntroduceerd.

Burgers in Nederland worden van jongsafaan vertrouwd gemaakt met de (basis-)kenmerken van de Nederlandse staatsinrichting en worden geacht op hoofdpunten te weten welke rechten en plichten er zijn en hoe de staat toezicht, handhaving en opsporing heeft ingericht. De regels van de Nederlandse rechtsstaat lijken op die van de buurlanden, maar zijn niet precies hetzelfde. De verschillen met verder weg gelegen landen zijn vaak veel groter. Elke burger in ons land wordt in principe geacht 'de wet te kennen'. Omdat volledigheid onmogelijk is, worden er onder de noemer 'burgerschap' keuzes gemaakt.

Er zijn drie begrippen, territorium, gezag en recht, die van toepassing zijn op elke staatsvorm, ook staten die niet als een rechtsstaat worden gezien. Deze basisbegrippen zijn ook cruciaal om situaties te beschrijven waarin niet de staat het voor het zeggen heeft, maar andere actoren, zoals bedrijven en instellingen. Macht en territoriale afbakening gaan ver terug in de menselijke geschiedenis. Historici plaatsen het begin van de moderne natiestaat in de 17^e eeuw (Vrede van Westfalen, 1648). Nadien groeide langzamerhand het idee dat de soeverein niet langer een persoon uit een bepaalde familie zou moeten zijn, maar het volk zelf, en dat wetgeving via een volksvertegenwoordiging plaats zou moeten vinden. Pas in de 20^e eeuw ontwikkelde zich de democratische rechtsstaat, die we nu kennen. Hieraan ligt een lange geschiedenis van (emancipatie)strijd ten grondslag.

De beginselen van democratie en rechtsstaat zijn op wereldschaal niet vanzelfsprekend. De wereldsamenleving laat zeer uiteenlopende staatsvormen zien. In een rechtsstaat is politieke macht onderscheiden in een wetgevende macht, een uitvoerende macht en een rechtssprekende macht (*trias politica*). Burgers zijn in een rechtsstaat beschermd, ook tegen de staat zelf. Elke staat regelt in meer of mindere mate dezelfde zaken, waaronder openbare orde, veiligheid, defensie, eigendomsrechten, burgerrechten, volksgezondheid, onderwijs, de bescherming van consumentenbelangen, en de zorg voor armen en hulpbehoevenden. Welke taken een staat precies vervult ('bereik') en in hoeverre dat ook goed lukt ('effectiviteit'), bepaalt de kracht van een staat. Nederland behoort tot de sterkste staten ter wereld.

De omgeving waarin mensen wonen en werken wordt complexer en minder gemakkelijk te doorgronden door processen van internationalisering, digitalisering en toenemende sociaal-culturele diversiteit. Internationalisering is geen nieuw verschijnsel, maar is nog nooit zo intensief geweest als tegenwoordig. Dit komt tot uitdrukking in stromen van mensen, goederen, informatie en kapitaal. Nederland vormt een knooppunt in deze stromen en dankt hieraan een groot deel van haar welvaart. Door de komst van het Internet zijn internationale relaties geïntensiveerd en is interactie radicaal versneld. De Nederlandse democratie & rechtsstaat worden hierdoor op de proef gesteld; houden onze kernwaarden en de bestaande rechtsorde wel stand? Het beeld van Nederland als een soeverein, eigenstandig territorium, naast de territoria van andere natiestaten, moet worden genuanceerd. Internationaal recht neemt toe qua belang, op terreinen van het staats- en bestuursrecht, het civiel recht, en het strafrecht.

De invloed van internationalisering wordt versneld door digitalisering van relaties en transacties en gaat gepaard met een enorme bloei van informatiediensten. Meer dan ooit kunnen wetenschappers, bedrijven, maar ook overheden gebruik maken van 'big data' in hun zoektocht naar betekenisvolle patronen en verbanden. Digitalisering verandert privérelaties, handel en geldverkeer, maakt nieuwe sociaal-culturele gemeenschappen mogelijk en politieke bewegingen, maar ook nieuwe vormen van criminaliteit. Door digitalisering raakt de Nederlandse samenleving in bepaalde opzichten steeds

meer 'ontgrensd'. Bedrijven dringen door tot in de haarvaten van het maatschappelijk leven, maar ook overheden én criminele organisaties.

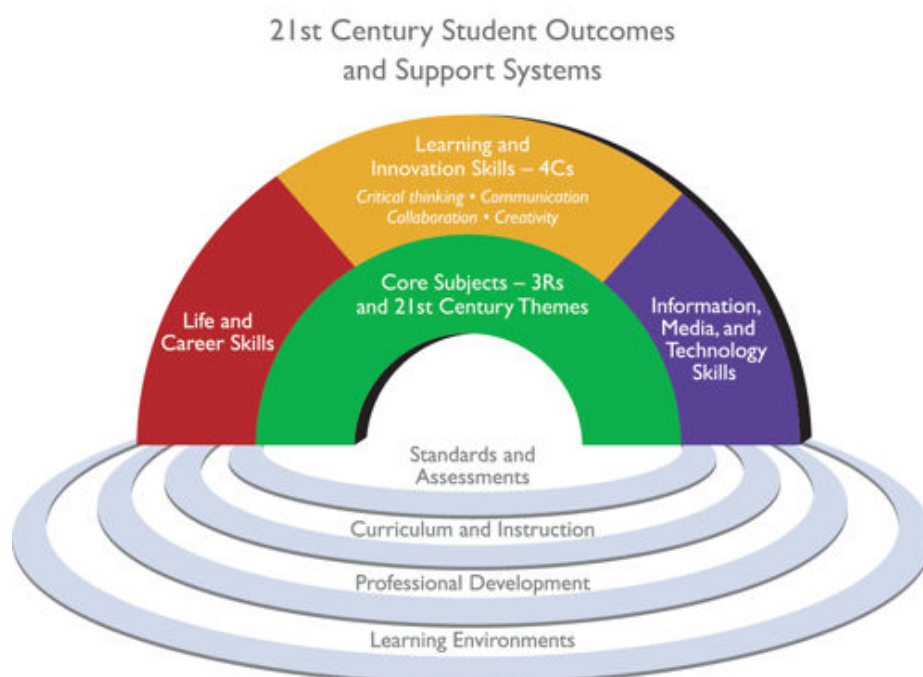
Een gevolg van internationalisering is dat de sociaal-culturele diversiteit van ons land fors is toegenomen; mensen met zeer uiteenlopende etnische achtergronden hebben zich in ons land gevestigd. De Nederlandse rechtsstaat bepaalt in art. 1 van de Grondwet: *'Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond ook, is niet toegestaan.'* De realiteit leert echter ook, dat relaties en transacties, die in Nederland niet door de beugel kunnen, soms samenhangen met sociaal-culturele kenmerken van mensen, en dat dit ook geldt voor conflicten tussen (groepen) mensen. Inzicht in (de effecten van) sociaal-culturele diversiteit is van belang voor alle burgers in Nederland, maar onmisbaar in bepaalde beroepsgroepen, zoals de politie, het onderwijs of zorg en welzijn.

Geen plek op Aarde is onberoerd gebleven door de 'moderne tijd', maar dat betekent niet dat de wereld steeds meer wordt 'zoals Nederland'. De verschillen zijn groot en het ziet er niet naar uit dat de verschillen kleiner worden; eerder het tegendeel. Daarbij moet bedacht worden dat beeldvorming over andere plaatsen en landen via massamedia dikwijls sterk afwijkt van de realiteit.

4 • STUDIEVAARDIGHEDEN

Alle vakken in voortgezet onderwijs dragen bij aan de ontwikkeling van studievvaardigheden. Er wordt naar toegewerkt, dat leerlingen zelf in staat zijn om relevante, valide informatie ('bronnen') te verwerven en te verwerken en dat ze daartoe de juiste vragen kunnen stellen ('informatievaardigheden'). Op hogere niveaus wordt gesproken over 'onderzoeksvvaardigheden'. Met uiteenlopende onderwerpen leren leerlingen onderscheid te maken tussen beschrijvingen (objectieve, subjectieve), verklaringen (causaal, functioneel) en interpretaties (duidingen, waarderingen). Daarbij gaat het om vermogens als onthouden (reproductie), begrijpen, toepassen, analyseren, contextualiseren, interpreteren en waarden. Contextualiseren en interpreteren zijn vaardigheden die vooral bij de schoolvakken aardrijkskunde en geschiedenis aan bod komen. Hoe groter het historisch en ruimtelijk besef, des te gemakkelijker het is om nieuwe kennis (verschijnselen, gebeurtenissen, ideeën, e.d.) te plaatsen en er een betekenis aan toe te kennen.

Het belang van algemene vorming en studievvaardigheden in de huidige tijd is onderstreept met de inzet van Nederlandse scholen op de zgn. *21st century skills*. De aanzet daartoe is gegeven in de Verenigde Staten.²⁰ De essentie is dat het onderwijs (beter) moet meebewegen met de eisen die de moderne tijd stelt. Het schema laat zich als volgt lezen.

- De kernvakken (*core subjects*) omvatten de schoolvakken die we ook in het Nederlandse voortgezet onderwijs aantreffen. De 3R's betreffen taal en rekenen (*reading, writing, arithmetic*).
- Rondom deze kern zijn drie soorten skills geordend, *Life and career skills* (denk aan studie- en beroepskeuzevraagstukken); *learning and innovation skills* (de ontwikkeling van kritisch denken, het vermogen tot communicatie en samenwerking en creativiteit) en *information, media and technology skills* (omgaan met moderne media ten dienste van het leren). Deze skills zijn voorwaardelijk om zelfredzaam te kunnen functioneren, na het verlaten van de school.
- De voorbereiding op de uitdagingen van de 21^e eeuw vindt plaats via vakoverstijgende, inhoudelijke thema's. In Amerika zet men in op (1) mondiaal bewustzijn, (2) ondernemersvaardigheden, (3) burgerschap, (4) gezondheidsbewustzijn en (5) milieubewustzijn.

²⁰ Zie www.p21.org. Zie ook *Oog in 't Zeil*. Signaleringsrapportage, 31 januari 2014; het themanummer van het tijdschrift *Vives*, november 2013. Onderwijsraad, Zie ook: Onderwijsraad, Een eigentijds curriculum (2014).

5 • LEESWIJZER

Het eigenlijke referentiekader generieke competenties is weergegeven in de bijlagen 1, 2 en 3. Bijlage 1 biedt een totaaloverzicht van het referentiekader generieke competenties. Hieruit blijkt dat het thema 'democratie en rechtsstaat' het centrale thema is. Internationalisering, digitalisering en sociaal-culturele diversiteit zijn thema's die de complexiteit zichtbaar maken waar de Nederlandse rechtsstaat mee te maken heeft. De onderdelen Nederlands, rekenen/wiskunde en Engels worden aangeduid als 'de basis'. Bijlage 2 en 3 bevatten de referenties op de vier gekozen thema's mens en maatschappij. Beide kennen eenzelfde thematische structuur, maar verschillen qua niveau.

Bij elk thema wordt vanuit de 'omgeving' (*systemen, werelden*) ingezoomd op 'relaties en werking' (*verbindingen, effecten*) en op 'eigen positie' (*betrokkenheid, verantwoordelijkheid*). Referenties zijn omschreven op het niveau 'onderbouw plus'.

Het referentiekader wordt toegelicht met een voorbeeld, thema 1, het bouwen van een staat.

Vmbo G/T. Democratie & Rechtsstaat				
Thema	Aspect	Korte omschrijving	Voorbeelden	Verwijzing
Thema 1. Het bouwen van een staat <i>Zicht op omgeving (systemen, werelden)</i>	1.1 De staat	<ul style="list-style-type: none"> - Staten zijn in principe zelfstandig (soverein), hebben grenzen (territorium), een regering (autoriteit) en een stelsel van rechtspraak. - Staten zijn in de loop van de geschiedenis ontstaan. Sommige bestaan al lang, andere zijn nog jong. - Staten zijn er in soorten en maten. Niet alle staten in de wereld zijn democratische rechtsstaten. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vroeger waren er veel koninkrijken (soms keizerrijken), tegenwoordig meer (federale) republieken. Hoe komt dat? - Natiestaten, zoals Nederland en Frankrijk bestaan al lang; andere staten nog maar kort. Noem voorbeelden van 'jonge staten', waar komen die het meest voor? - Wat wordt bedoeld met een 'rechtsstaat' en een 'politiestaat'? 	GS K10

Havo/vwo. Democratie & Rechtsstaat				
Thema	Aspect	Korte omschrijving	Voorbeelden	Verwijzing
Thema 1. Het bouwen van een staat <i>Zicht op omgeving (systemen, werelden)</i>	1.1 De staat	<ul style="list-style-type: none"> - De staat is een vorm van sociaal-politieke orde, binnen een afgegrensd territorium met een hoge mate van soevereiniteit. Staten zijn de in de loop van de geschiedenis ontstaan. Sommige bestaan al lang, anderen nog maar kort. - De begrippen territorium, gezag en recht zijn van toepassing op elke staatsvorm, ook staten die geen rechtsstaat zijn. Met deze begrippen kunnen ook situaties worden beschreven waarin niet de staat het voor het zeggen heeft, maar bedrijven en instellingen. - Centraal geregeerde staten versus staten met een federale en/of decentrale bestuursvorm, vroeger en nu. 	<ul style="list-style-type: none"> - In welke delen van de wereld ontwikkelden zich al meer dan 2000 jaar geleden staten? - De wording van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. - Wat wordt bedoeld met een natiestaat en leg uit waarom veel staten in de wereld eigenlijk geen natiestaat zijn. Werk een voorbeeld uit. - Zet de volgende staatkundige wereldkaarten in de juiste tijdsvolgorde. - Het zijn vooral jonge staten die te lijden hebben onder burgeroorlogen. Hoe is dat te verklaren? - Vergelijk de structuur van de Nederlandse staat met een ander Europees land. - Wat is de betekenis van de begrippen rechtsstaat, politiestaat, nachtwakersstaat en verzorgingsstaat? 	GS domein B

Elk thema is verbijzonderd in aspecten. In het voorbeeld is aspect 1.1, de staat, weergegeven. Per aspect is een korte omschrijving verwoord. De kolom voorbeelden betreft een indicatie van het type vragen/leeropdrachten dat in het vmbo, resp. havo/vwo voorkomt. Kolom 5 bevat verwijzingen naar formele onderwijsdocumenten.

Uit het bovenstaande voorbeeld blijkt dat omschrijvingen voor het vmbo eenvoudiger zijn geformuleerd, dan voor havo/vwo. Dat heeft te maken met de kortere duur van de onderbouw van het vmbo (2 jaar) en de beknoptheid van de leerstof. Havo en vwo zijn in één schema geplaatst, omdat er een grote overeenkomst is qua leerprogramma.

BRONNEN

- Béneker, Tine. Hun toekomst, onze toekomst. Toekomstgericht onderwijs in de gammavakken. Lectorale rede. Fontys Lerarenopleiding, 2013.
- Boxtel, Carla van (eindredactie). Vakintegratie in de mens- en maatschappijvakken, theorie en praktijk. LEMM en LMEH, 2009.
- Boxtel, Carla van (eindredactie). De kennisbasis nader bekeken. Een analyse van de kennisbasis aardrijkskunde, geschiedenis en maatschappijleer. LEMM, 2009.
- Counsell, Christine. Generating historical argument in the history classroom: some issues and examples relating to causation and change. University of Cambridge, 2011.
- Gorter, Gerrit. Anderhalve eeuw economieonderwijs in Nederland, 1863-2012. Biografie van een schoolvak. Dissertatie <http://irs.ub.rug.nl/ppn/353433586>.
- Kaap, Albert van der. Kanttekeningen bij een doorlopende leerlijn geschiedenis. SLO, juni 2008.
- Krause, Uwe. Robert Boonsma, Hans Palings, Gijs van Gaans, Theo Peenstra. Migratie is niet van één vak. Geografie, april 2014. Ook verschenen in de vakbladen voor geschiedenis en maatschappijwetenschappen, Kleio en M&P.
- Lambert, David. Mark Jones. Debates in geography education. Routledge, 2012.
- Onderwijsraad. Overgangen in het onderwijs, 2014.
- Onderwijsraad. Een eigentijds curriculum, 2014.
- Wilschut, Arie (red.) Burgerschapsvorming en de maatschappijvakken, 2012 (pdf).
- Schendelen, Marijke. Joop van Schee e.a. (KNAG commissie examen aardrijkskunde vmbo). Kijk op een veranderende wereld. Voorstel voor een nieuw examenprogramma aardrijkskunde vmbo. Februari 2008.
- Schnabel, P. (red.). Maatschappijwetenschappen Vernieuwd examenprogramma. SLO, 2009.
- Taylor, Liz. Key concepts and medium term planning. Teaching geography. Summer, 2008.
- Taylor, Liz. Key concepts in de aardrijkskundeles. Geografie, juni 2011, 54-56.
- Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. Geloven in het publieke domein. Amsterdam, University Press, 2006.
- Wilschut, Arie. Albert van der Kaap. Handreiking schoolexamen geschiedenis havo/vwo. SLO, april 2013.

WEBSITES

- www.10voordeleraar.nl. Kennisbases voor lerarenopleidingen, bachelor en master.
- www.expertisecentrum-mmv.nl Landelijk expertisecentrum mens- en maatschappijvakken, meerdere publicaties.
- <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/besluiten/2010/09/17/kerndoelen-onderbouw-voortgezet-onderwijs.html>
- www.cve.nl College voor Examens
- www.slo.nl Stichting Leerplanontwikkeling
- www.cito.nl Centraal Instituut Toetsontwikkeling
- www.ivgd.nl Instituut voor geschiedenisdidactiek
- www.knag.nl Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap
- www.prodemos.nl Huis voor democratie en rechtsstaat in Den Haag
- www.p21.org Website 21st century skills

BIJLAGE 1. REFERENTIEKADER GENERIEKE COMPETENTIES, ZEVEN ONDERDELEN.

	(4) DEMOCRATIE & RECHTSSTAAT	(5) INTERNATIONALISERING	(6) DIGITALISERING	(7)SOCIAAL-CULTURELE DIVERSITEIT
ZICHT OP OMGEVING (SYSTEMEN, WERELDEN)	Het bouwen van een staat - de staat - ideologie - functies van de staat	Geografie - een wereld van staten - wereldeconomie - talen, culturen, religies - aarde en mens	Samenleving, technologie en digitalisering - technologische innovaties - digitalisering en dagelijks leven - systeemveranderingen	Samenleving, cultuur en socialisatie - samenleving - socialisatie en instituties - modernisering
ZICHT OP RELATIES EN WERKING (VERBINDINGEN, EFFECTEN)	Nederlandse parlementaire democratie - staatsinrichting in Nederland - politiek landschap in Nederland - zekerheid, veiligheid	Internationale relaties - fysieke infrastructuur - stromen - centrum en periferie	Monitoren van digitale relaties en <i>data-mining</i> - door wetenschappers - door bedrijven en instellingen - door overheidsinstanties	Pluriforme samenleving - massa en onderscheid - waardenoriëntaties - migratie en sociale verscheidenheid
ZICHT OP EIGEN POSITIE (BETROKKENHEID, VERANTWOORDELIJKHEID)	Nederlands recht en burgerschap - grondrechten - Nederlands staatsburgerschap - rechtshandhaving, rechtspleging	Mondiale vraagstukken en wereldburgerschap - mondiale vraagstukken - wereldburgerschap - wereldoriëntatie en cartografie	Digitaal vaardig, veilig en verantwoord - ICT kennis en -vaardigheden - digitale informatievaardigheden - mediabewustzijn	Meervoudige posities - meningen en kijkrichtingen - doelen en verantwoordelijkheden - overleggen en onderhandelen
	DE KERN	←----- COMPLEXITEIT -----→		
	DE BASIS ► (1) NEDERLANDSE TAALBEHEERSING (2) REKENEN/WISKUNDE (3) ENGELS			

BIJLAGE 2. REFERENTIEKADER GENERIEKE COMPETENTIES, VMBO G/T

DEMOCRATIE EN RECHTSSTAAT. VMBO G/T.				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
<p>1</p> <p>HET BOUWEN VAN EEN STAAT</p> <p><i>Zicht op omgeving (systemen, werelden)</i></p>	1.1 De staat	<ul style="list-style-type: none"> - Staten zijn zelfstandig (soeverein), hebben grenzen (territorium), een eigen regering (autoriteit) en eigen rechtspraak. - Staten zijn in de loop van de geschiedenis ontstaan. Sommige bestaan al eeuwenlang, andere zijn nog jong. - Staten zijn er in soorten en maten. Niet alle staten in de wereld zijn democratische rechtsstaten. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vroeger waren er veel koninkrijken (soms keizerrijken), tegenwoordig meer (federale) republieken. Hoe komt dat? - Natiestaten, zoals Nederland en Frankrijk bestaan al lang; andere staten nog maar kort. Noem voorbeelden van 'jonge staten', waar komen die het meest voor? - Wat wordt bedoeld met een 'rechtsstaat' en wat met een 'politiestaat'? 	GS K10
	1.2 Ideologie	<ul style="list-style-type: none"> - Er bestaan verschillende politieke stromingen met eigen idealen over samenleving en staat (ideologieën). - In de Europese geschiedenis zijn belangrijke ideologieën het liberalisme, het nationalisme, het socialisme, het communisme. Politieke conflicten hebben vaak te maken met verschillen in ideologie. 	<ul style="list-style-type: none"> - Wat was de ideologie van de Sovjet-Unie? Wat is de ideologie van het huidige Rusland? - Welke ideologie past het beste bij de Verenigde Staten? - Hebben milieupartijen een eigen ideologie? 	GS K9
	1.3 Functies van de staat	<ul style="list-style-type: none"> - Minimale taken, wat elke staat moet doen. Wat staten verder doen, is afhankelijk van wat een regering wil (ideologisch) en kan (middelen, organisatie). - Staten werken via wetten, regels en diensten. - Als er welvaart is, kunnen staten meer belasting heffen en meer diensten bieden en burgers beter beschermen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Staten proberen buitenlandse investeringen te stimuleren. Hoe doen ze dat? Is dat wel nodig? - Wat is het verschil tussen directe en indirecte belastingen? - Hoe hoger het inkomen, hoe meer belasting er betaald wordt, is dat eerlijk? - De politie is een dienst van de overheid; welke andere voorbeelden kun je noemen? - Wat wordt bedoeld met een 'verzorgingsstaat'? 	ML 2K4 EC K6

DEMOCRATIE EN RECHTSSTAAT. VMBO G/T.				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
2 NEDERLANDSE PARLEMENTAIRE DEMOCRATIE <i>Zicht op relaties en werking (verbindingen, effecten)</i>	2.1 Staatsinrichting in Nederland	<ul style="list-style-type: none"> - De Nederlandse staatkundige geschiedenis vanaf 1813. - Door de Grondwet van 1848 verandert Nederland van een koninkrijk in een constitutionele monarchie, waarin de politieke macht worden onderscheiden in drie soorten, de wetgevende macht, de uitvoerende en de rechtsprekende macht ('trias politica'). - De bestuurlijke hoofdstructuur van Nederland (rijk, provincies, gemeenten). 	<ul style="list-style-type: none"> - Vanwege het tweehonderd jarig bestaan van het Koninkrijk der Nederlanden vinden er allerlei evenementen plaats, ook worden er speciale tv-programma's aan gewijd. Noem drie voorbeelden. - Hoe kunnen burgers invloed uitoefenen op politieke besluitvorming? - Welke taken heeft een gemeente met betrekking tot veiligheid, zorg en onderwijs? Noem van elk een voorbeeld. 	Kerndoel 44 GS K5
	2.2 Politiek landschap in Nederland	<ul style="list-style-type: none"> - De geschiedenis van de Nederlandse politiek vanaf 1945. Wat zijn de voornaamste politieke partijen, welke ideologieën zijn er zichtbaar? - Verkiezingen, landelijk, gemeentelijk, Europees. - De opkomst van lokale partijen. - De invloed van actiegroepen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Verkiezingsprogramma's van partijen vergelijken; standpunten en uitgangspunten van politieke partijen en stromingen herkennen. - Gebruik het Kieskompas om te bepalen wat jouw politieke mening is. - Wat hebben religie en politiek met elkaar te maken? - Noem twee voorbeelden van acties van Greenpeace. Wat vind je daarvan? 	Kerndoel 42
	2.3 Zekerheid, veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> - De overheid beschermt burgers en bedrijven tegen risico's van onzekerheid en onveiligheid op uiteenlopende terreinen. - Burgers en bedrijven hebben eigen verantwoordelijkheden om zich te verzekeren en bij te dragen aan de veiligheid. 	<ul style="list-style-type: none"> - Consumenten in Nederland worden beschermd door de staat. Noem drie voorbeelden. Is dat wel nodig? - Burgers worden in hun woon- en leefomgeving beschermd door de staat. Noem twee voorbeelden. - Wie een inkomen heeft in Nederland betaalt premies voor de 'sociale zekerheid'. Wat houdt dat in? - Vrijwel alle mensen in Nederland hebben een WA verzekering, wat houdt dat in? - Zijn er andere verzekeringen die vrijwel alle mensen in Nederland hebben afgesloten? 	Preambule 1.5, 2.5, 2.6 AK K4 AK V1 GS K7 GS V4

DEMOCRATIE EN RECHTSSTAAT. VMBO G/T.				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
<p>3</p> <p>NEDERLANDS RECHT EN BURGERSCHAP</p> <p><i>Zicht op eigen positie (betrokkenheid, verantwoordelijkheid)</i></p>	3.1 Grondrechten	<ul style="list-style-type: none"> - De Nederlandse Grondwet regelt de relatie tussen overheid en burger. We spreken van klassieke grondrechten (bescherming tegen overheid) en van sociale grondrechten (overheidsinspanning vereist). - Andere wetten moeten altijd in overeenstemming zijn met de Grondwet. - Wat over het recht is afgesproken, kun je lezen in 'rechtsbronnen', zoals wetten, verdragen en jurisprudentie. 	<ul style="list-style-type: none"> - Je huurt een kamer, maar plotseling wordt de huur opgezegd. Hoe kom je erachter wat jouw rechten zijn? - Als je een baan krijgt, val je onder het arbeidsrecht. Wat denk je dat er in dit recht is geregeld? Noem twee voorbeelden. - In Nederland kunnen twee mensen van hetzelfde geslacht trouwen. Met welke wet is dat geregeld? 	Kerndoel 36
	3.2 Nederlands staatsburgerschap	<ul style="list-style-type: none"> - De Nederlandse nationaliteit gaat gepaard met formele rechten en plichten (staatsburgerschap). - Wie vanuit het buitenland komt, kan onder voorwaarden de Nederlandse nationaliteit verwerven. - Naast formele rechten en plichten, zijn er ook algemeen geldende waarden en normen. - Politieke vluchtelingen kunnen in aanmerking komen voor asiel en uiteindelijk het Nederlanderschap. Dit brengt een plicht tot inburgering met zich mee. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nederland kent een 'leerplicht'. Wat houdt dat in en waarom is die plicht er? Vanaf welk moment geldt de leerplicht niet meer? - Vanaf je 18^e heb je stemrecht, zowel 'passief' als 'actief'. Wat houdt dit onderscheid in? - In het buitenland heb je recht op diplomatieke bijstand. In welke gevallen bijvoorbeeld? - Lid worden van een politieke partij of een vakbond, waarom doen mensen dat? 	
	3.3 Rechts-handhaving en rechtspleging	<ul style="list-style-type: none"> - Iedereen moet zich aan wetten en regels houden. De overheid probeert ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen dat ook doen. - Criminaliteit is een maatschappelijk probleem (aard, omvang, ontwikkeling). - Wie verdacht wordt van een misdrijf kan voor de rechter worden gebracht. De overheid in Nederland zorgt ervoor dat elk individu op een degelijke en onafhankelijke manier wordt berecht. - Wat zijn de verantwoordelijkheden van de politie, het openbaar ministerie en de rechter als een individu tegen de lamp loopt? 	<ul style="list-style-type: none"> - Wie zich niet aan houdt aan wetten en regels riskeert een boete of gevangenisstraf. Waar kun je opzoeken wat strafbaar is? - Een overtreding is niet hetzelfde als een misdrijf. Zoek het verschil op. - Politieke partijen denken soms verschillend over wat wel en geen criminaliteit is. Noem een voorbeeld. - Hoe kom je als individu aan een advocaat? Wat doet een advocaat voor je? - Eens een dief, altijd een dief? Leg uit hoe jij dat ziet en ga daarbij in op de taak van het bureau Halt. 	ML 2K8

INTERNATIONALISERING. VMBO G/T				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
4 GEOGRAFIE <i>Zicht op omgeving (systemen, werelden)</i>	4.1 Een wereld van staten	<ul style="list-style-type: none"> - De wereld is verdeeld in staten, dat was vroeger anders. - Er is samenwerking tussen staten (diplomatie, internationale verdragen). - Europese samenwerking na 1945. - Soms lopen conflicten tussen staten zo hoog op, dat een oorlog het gevolg is. Sommige staten zijn intern zo verdeeld, dat er een burgeroorlog uitbreekt. - Er zijn sterke en zwakke staten. Sterke staten hebben minder last van corruptie en vriendschapspolitiek, dan zwakke staten, en bieden hun burgers meer zekerheid en veiligheid. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vergelijk de kaart van Europa van nu met die van een eeuw geleden. Wat zijn verschillen en hoe kun je die verklaren? - Noem een voorbeeld van een burgeroorlog die plaatsvond in Europa na 1950 - In Den Haag staat het Internationaal Strafhof. Noem een voorbeeld van een rechtszaak die daar nu wordt gevoerd. - In de atlas vind je op pagina .. informatie over de <i>Failed States Index</i>. Leg uit wat je van deze index leert. 	<p>Kerdoelen 37, 45</p> <p>GS K9 GS V2, V6</p>
	4.2 Wereldeconomie	<ul style="list-style-type: none"> - De wereldeconomie is vanaf de 19^e eeuw sterk veranderd. Dit had grote gevolgen voor Nederland en andere landen in de wereld. - Arbeidskosten in Nederland (vroeger en nu) en in de Wereld (hoge en lage lonenlanden). - De huidige spreiding van productie en consumptie op wereldschaal (wereldmarkten, geld- en goederenstromen). 	<ul style="list-style-type: none"> - Beschrijf de veranderingen in de kleding- en schoenenmarkten vanaf de jaren '60. Wat leer je van dit voorbeeld? - Zoek de afkorting BRICS op. Welke staten zijn dit? Waarom horen ze bij elkaar? - Een groot probleem in de wereldhandel is illegale handel. Noem drie voorbeelden. Wat is er illegaal aan? 	<p>AK K8</p> <p>GS K6</p> <p>ML2 K5</p> <p>EC K4, K5, V1</p>
	4.3 Talen, culturen, religies	<ul style="list-style-type: none"> - De spreiding van talen, culturen en religies in de wereld heeft betekenis voor de identiteit van mensen en gebieden, voor samenwerking, tegenstellingen en politieke grenzen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Het Engels is de voornaamste taal in India. In welk ander Aziatisch land ook? Hoe komt dat? - De oorlog in voormalig Joegoslavië had te maken met talen, culturen en religies. Hoezo? 	<p>AK domein G</p>
	4.4 Aarde en mens	<ul style="list-style-type: none"> - Gebieden verschillen naar natuurkenmerken (weer, klimaat, natuurlandschap) en mogelijkheden om er duurzaam te kunnen wonen en te werken. - Kustgebieden, zoals Nederland, hebben een gunstige ligging en zijn dichtbevolkt, maar er zijn ook risico's van overstroming. In andere gebieden zijn er risico's van aardbevingen en tsunami's, tropische stormen of grote droogte. 	<ul style="list-style-type: none"> - De geologie van de Aarde brengt kansen en risico's met zich mee. Noem twee kansrijke gebieden en twee risicovolle gebieden. - Waarmee biedt Nederland hulp aan andere landen bij natuurrampen en humanitaire crises die daar het gevolg van zijn? - Nederland is goed in watermanagement. Hoe komt dat? - Waarom zijn mensen in Groningen zo boos over de gaswinning? 	<p>AK domeinen B, C, D. AK K7 V5</p> <p>GS V3</p> <p>EC K8</p>

INTERNATIONALISERING. VMBO G/T				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
5 INTERNATIONALE RELATIES <i>Zicht op relaties en werking (verbindingen, effecten)</i>	5.1 Fysieke infrastructuur	<ul style="list-style-type: none"> - Mensen en gebieden zijn op allerlei manieren met elkaar verbonden. Van oudsher zijn er wegen, vaarwegen en havens, later kwamen er spoorwegen en de luchtvaart. Moderne verbindingen zijn sneller en vergen minder moeite en kosten. - Zonder goede verbindingen is communicatie, reizen en transport niet goed mogelijk; dat belemmert ontwikkeling van gebieden en van mensen. - Zowel overheden als bedrijven doen hun best om misbruik en beschadiging van belangrijke infrastructures te voorkomen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Communicatie tussen mensen kostte vroeger veel tijd, tegenwoordig niet meer. Noem drie voorbeelden van uitvindingen die dit mogelijk maakten. - De economische groei in Nederland na 1945 leidde tot knelpunten in het goederenvervoer. Welke en hoe zijn die aangepakt? - Vergelijk Nederlandse mainports (grote zeehavens en luchthavens) met mainports in andere landen in Europa. In welke landen zijn de mainports belangrijker dan in Nederland? - Welke risico's kleven er aan het Internet en aan e-mailverkeer? 	AK K9 AK V6
	5.2 Stromen	<ul style="list-style-type: none"> - In 1900 was al sprake van grote stromen van goederen, geld, mensen en informatie; tegenwoordig zijn deze stromen niet alleen omvangrijker, maar ook gaan ze sneller. - Tijd, moeite en kosten om afstanden te overbruggen worden kleiner. - Het gemak waarmee stromen politieke grenzen passeren neemt toe, maar niet overal in de wereld. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hoe lang duurde een reis vanuit Nederland naar Indonesië in 1900 (toen nog Nederlands-Indië) en hoe lang tegenwoordig? - Rond 1900 was sprake van grote aantallen 'landverhuizers'. Waarom zochten zoveel Europeanen toen hun lot ergens anders? - Zoek in de keukenkast thuis vijf producten op die niet in Europa zijn verbouwd. 	AK domein F AK K5, K8 AK V2, V3, V5
	5.3 Centrum en periferie	<ul style="list-style-type: none"> - Bepaalde gebieden in de wereld, zoals Nederland, kennen veel welvaart, macht en invloed (centrum); andere gebieden zijn daar sterk van afhankelijk (periferie). - Vanuit Nederland wordt veel geïnvesteerd in andere delen van de wereld. Nederlandse ondernemers doen zaken in het buitenland; de Nederlandse overheid ondersteunt dit met diplomatieke relaties. - Sommige steden in de wereld hebben zo'n sterke positie dat ze een 'wereldstad' worden genoemd. 	<ul style="list-style-type: none"> - De Nederlandse overheid organiseert zakenreizen naar het buitenland; bij grote, belangrijke reizen gaan leden van de Koninklijke familie mee. Waarom? - Amsterdam is een wereldberoemde stad, wie heeft er niet van gehoord? Hoe komt dat? Kun je het ook een 'wereldstad' noemen? 	Kerdoel 46 AK domein E GS K4. GS V1. EC K7

INTERNATIONALISERING. VMBO G/T				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
<p>6</p> <p>MONDIALE VRAAGSTUKKEN EN WERELDBURGERSCHAP</p> <p><i>Zicht op eigen positie (betrokkenheid, verantwoordelijkheid)</i></p>	6.1 Mondiale vraagstukken	<ul style="list-style-type: none"> - Mondiale vraagstukken betreffen problemen van grote ongelijkheid, bittere armoede, aantasting van het leefmilieu van mensen, migratie en vluchtelingenstromen, criminaliteit, gebrek aan veiligheid en radicale politieke bewegingen. - Mondiale vraagstukken zijn moeilijk aan te pakken, omdat problemen in bepaalde gebieden sterk zijn vervlochten. - Mondiale vraagstukken krijgen vaak pas media-aandacht, als er sprake is van grote conflicten, (burger)oorlogen, humanitaire rampen en grote vluchtelingenstromen. 	<ul style="list-style-type: none"> - De Verenigde Naties bevorderen een internationale aanpak van mondiale vraagstukken en hebben daar eigen instanties voor in het leven geroepen. Noem drie voorbeelden. - Als een staat niet voor voldoende zekerheid en veiligheid kan zorgen, is het erg moeilijk om de situatie er te verbeteren. In bepaalde gebieden zetten de Verenigde Naties militairen en politiemensen in. Wat wil de VN daarmee bereiken? - Nederland draagt bij aan VN missies, in welke landen bijvoorbeeld? 	<p>Kerdoel 47</p> <p>AK domein E</p>
	6.2 Wereldburgerschap	<ul style="list-style-type: none"> - Er zijn algemeen geldende rechten afgesproken die gelden voor elk mens op Aarde ('mensenrechten'). - Mensenrechten zijn verwoord in verdragen tussen landen en bieden de mogelijkheid om landen aan te spreken op falend beleid en slechte omstandigheden. - In Nederland en in andere landen worden burgers opgeroepen om bij te dragen aan de aanpak van mondiale vraagstukken. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mensenrechten zijn te lezen in de Universele verklaring rechten van de mens en in het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens. Van wanneer dateren deze en wat zijn de overeenkomsten en verschillen? - Consumenten in Nederland krijgen informatie over de omstandigheden waaronder mensen leven en werken in andere landen en hoe zij bij kunnen dragen aan eerlijke productie en handel (<i>Fair Trade</i> van bijv. koffie, thee, textiel, houtproducten). Wat vind je daarvan? 	<p>Kerdoel 37</p>
	6.3 Wereldoriëntatie en cartografie	<ul style="list-style-type: none"> - Gebieden verschillen van elkaar, staan onderling in verbinding en beïnvloeden elkaar. - Kaarten, satellietopnames, geografische informatie systemen (GIS) brengen gebieden en verbindingen in beeld. 	<ul style="list-style-type: none"> - Op veel kaarten zie je dat Nederland in het midden van de kaart staat. Hoe komt dat? - Zoek in de atlas vier thematische wereldkaarten op waaruit blijkt dat Nederland een prima land is om te wonen. 	<p>Kerdoelen 38, 41</p>

DIGITALISERING. VMBO G/T.				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
<p>7</p> <p>SAMENLEVING, TECHNOLOGIE EN DIGITALISERING</p> <p><i>Zicht op omgeving (systemen, werelden)</i></p>	7.1 Technologische innovaties	<ul style="list-style-type: none"> - Maatschappelijke ontwikkeling en economische groei houden verband met technologische innovaties. - Technologische innovaties hebben soms zo'n groot effect dat van 'revoluties' wordt gesproken. - Fasen: Agrarische revolutie, industriële revolutie (mechanisatie, automatisering, robotisering), ICT- revolutie. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vroege voorbeelden van technologische innovatie zijn metaalbewerking en de boekdrukkunst. Noem nog twee andere vroege voorbeelden. - Sommige uitvindingen worden toegepast in oorlogen. Noem twee voorbeelden uit de scheikunde en de natuurkunde die tot nieuwe wapens hebben geleid. - Met drones kun je van bovenaf mooie foto's en filmpjes maken. Niet iedereen is daar even blij mee, waarom niet? 	Kerdoel 37, tijdvakken 8, 9, 10
	7.2 Digitalisering en dagelijks leven	<ul style="list-style-type: none"> - De hedendaagse mens is in zijn dagelijkse leven omgeven door en afhankelijk van ICT. - Contacten tussen mensen en met organisaties (bedrijven, instellingen, overheidsinstanties) worden steeds meer gedigitaliseerd. - Op school en op het werk wordt steeds meer gebruik gemaakt van ICT. 	<ul style="list-style-type: none"> - Wie deelneemt aan het verkeer, maakt vaak gebruik van ICT om te weten wanneer en waarlangs hij zal gaan. Kun je dit toelichten? - Kun je uitleggen waarom zoveel mensen gebruik maken van 'sociale media'? - Leg uit wat een Dig-id is. - Auto's en telefoons van tegenwoordig verschillen sterk van die van bijv. tien jaar geleden. Noem van elk drie verschillen. 	Preambule 1.6
	7.3 Systeemveranderingen	<ul style="list-style-type: none"> - Mensen moeten zich aan gestelde regels houden. Regels zijn afkomstig van opvoeders, overheden, bedrijven en instellingen. - Digitalisering verandert de manier waarop het gedrag van mensen wordt geregistreerd en wat er gebeurt als mensen zich niet aan de regels houden. - Directe, digitale informatie-uitwisseling biedt veel voordelen (bereik, snelheid), maar is niet altijd prettig. 	<ul style="list-style-type: none"> - Verkeersdeelnemers moeten zich houden aan verkeersregels. Bestaat er ook zoiets voor digitaal verkeer? - Wat vind je ervan dat ouders ook toegang hebben tot Magister om te zien wat je huiswerk is, je studieresultaten of je verzuim. - Alles wat ooit op het Internet is gezet door jou of over jou, blijft er staan. Wat vind je daarvan? 	Preambule 1.6

DIGITALISERING. VMBO G/T.				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
<p>8</p> <p>MONITOREN VAN DIGITALE RELATIES EN DATAMINING</p> <p><i>Zicht op relaties en werking (verbindingen, effecten)</i></p>	8.1 Wetenschappers	<ul style="list-style-type: none"> - Wetenschappers houden gegevens bij over allerlei onderwerpen op zoek naar oorzaken en gevolgen. Door digitalisering kan men veel meer (soorten) gegevens bijhouden en verwerken, tegen veel minder kosten. - Wetenschappers kunnen digitale relaties van mensen en organisaties onderzoeken via zoekmachines en providers, zoals Google. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zoek op wat een 'databank' is en wat er met 'datamining' wordt bedoeld. - Weerkundigen en economen maken gebruik van databanken. Noem een ander voorbeeld van een wetenschap waar dat ook veel gebeurt. - Op diverse websites worden bezoekers naar hun mening gevraagd? Zoek twee voorbeelden op en leg uit wat daar het nut van is. 	<p>Preambule 2.3, 3.</p>
	8.2 Bedrijven en instellingen	<ul style="list-style-type: none"> - Bedrijven houden niet alleen aankopen via het Internet bij, maar ook het 'kijk- en zoekgedrag' op het Internet (kijken, nog niet kopen). Dit maakt gerichte reclame en marketing mogelijk. - Bedrijven en instellingen ondersteunen hun klanten bij het voorkomen van digitale vormen van fraude en oplichting. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bol.com en Zalando houden het zoekgedrag van mensen bij en geven tips voor de volgende aankoop. Handig toch? Wat vind jij? - Wie op Google zoekt op een bepaald product of een bepaald vakantieland kan zomaar reclame krijgen toegestuurd. Hoe kan dat? 	
	8.3 Instanties van de overheid	<ul style="list-style-type: none"> - Door digitalisering hebben overheden meer 'ogen en oren' gekregen om mensen, plekken en routes in de gaten te houden. - Door digitalisering hebben overheden nieuwe mogelijkheden gekregen om te zien of mensen zich wel aan gestelde regels houden. - De Nederlandse overheid is bevoegd om in bepaalde situaties het internetgebruik van mensen te volgen en de telefoon van mensen af te luisteren en dit op te slaan. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rijkswaterstaat houdt via 'snuffelpalen' bij wat de luchtkwaliteit is, bijv. in de buurt van grote wegen. Wat meet zo'n snuffelpaal bijvoorbeeld? - Zoek op wat DUO is voor een voorziening. Bij welk ministerie hoort DUO? - Zoek op wat 'Burgernet' is. Waarom doen mensen daar graag aan mee? - Politie en justitie houden databanken bij met onder andere DNA en vingerafdrukken van mensen. Waarom is dat belangrijk? - Inlichtingendiensten verzamelen informatie met betrekking tot de veiligheid en stabiliteit van de Nederlandse samenleving. Om wat voor informatie gaat dat, denk je? 	

DIGITALISERING. VMBO G/T.				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
<p>9</p> <p>DIGITAAL VAARDIG, VEILIG EN VERANTWOORD</p> <p><i>Zicht op eigen positie (betrokkenheid, verantwoordelijk- heid)</i></p>	9.1 ICT kennis en vaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> - Iedere burger in Nederland moet beschikken over ICT kennis en - vaardigheden en weten hoe moderne apparatuur en software werken. - Tussen mensen bestaan grote verschillen in hun ICT -kennis en - vaardigheden; dit is van invloed op hun succes op school en in het werk. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aansluiten smartphone, digitale camera en beamer op laptop/computer - <i>European computer driving license</i> (ECDL www.ecdl.nl), E-user skills ECABO. 	Preambule 2.7
	9.2 Digitale informatie- vaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> - Verwerven, verwerken en produceren van digitale informatie. - Documentbeheer op eigen computer en op informatiedragers. - Participatie in digitale informatie-uitwisseling. - Gebruik maken van elektronische leer- en volgsystemen, zoals Magister. - Gebruik van (educatieve) apps, games, social media, zoekmachines en online encyclopedieën, zoals Wikipedia en platforms als Kennisnet. 	<ul style="list-style-type: none"> - Samenwerkingsprojecten en in dat verband onderscheiden en ordenen van digitale bestanden, mappen aanmaken, bestanden (ver)plaatsen, copieren, verwijderen, delen. - Mag downloaden wel in Nederland? Waarom wel/ niet? Over wat voor soort rechten gaat het daarbij? - <i>You Tube</i> wordt veel gebruikt om filmpjes of animaties te delen. Zoek drie voorbeelden op die jezelf erg grappig of creatief vindt en leg uit waarom. 	Preambule 2.3, 3
	9.3 Mediabewustzijn	<ul style="list-style-type: none"> - Veiligheidsbewustzijn, privacy bewustzijn. - Sociale en morele aspecten van digitale media en het gebruik ervan. - De toenemende verweving van fysieke en virtuele wereld. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mensen moeten hun computer, zoals hun huis, beveiligen tegen ongewenste bezoekers. Waartegen moet je een computer beschermen? Wat heeft dat te maken met 'aansprakelijkheid'? - <i>'Horen, zien en zwijgen'</i> is een oud gezegde. Kun je dat ook gebruiken, als het gaat over het Internet en de social media? - Vul aan: <i>"Ze mogen alles van me weten, behalve ..."</i>. Is dat echt het enige? - RTL mag in een programma over pesten, opnames die gemaakt zijn met een verborgen camera, niet uitzenden. Waarom niet? 	Preambule 1.5, 1.8, 2.6

SOCIAAL-CULTURELE DIVERSITEIT . VMBO G/T.				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
10 SAMENLEVING, CULTUUR EN SOCIALISATIE <i>Zicht op omgeving (systemen, werelden)</i>	10.1 Samenleving	<ul style="list-style-type: none"> - De meeste mensen in Nederland leven en werken in meerdere verbanden tegelijk. - Nederland kent een eigen cultuur ('typisch Nederlands'), maar ook subculturen en culturen met een niet-Nederlandse achtergrond. - De Nederlandse samenleving kan onderverdeeld worden in sociale klassen (de 'maatschappelijke ladder'). 	<ul style="list-style-type: none"> - Voorbeelden van verbanden zijn gezinnen, families, gemeenschappen, scholen, buurten, bedrijven, instellingen. In welke verbanden zit jij? - Wat wordt bedoeld met straatcultuur? - Stijg je op de maatschappelijke ladder, als je een grote prijs wint? - Koningin Maxima zei bij de afsluiting van haar 'inburgering' dat ze 'de Nederlander' niet had ontmoet. Wat bedoelde ze? 	Kerdoel 37 GS K8 GS V5 ML1 K5
	10.2 Socialisatie en instituties	<ul style="list-style-type: none"> - Wat mensen weten en vinden van zichzelf, het leven en de wereld, leren ze in het gezin waar ze zijn opgevoed, op school, op sportverenigingen, in gemeenschappen (families, levensbeschouwelijke of etnische groepen) en onder leeftijdsgenoten. - Op latere leeftijd worden mensen verder gevormd door de organisatie waar ze werken of door vrijwilligerswerk dat ze doen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Alle kinderen in Nederland moeten onderwijs volgen ('leerplicht'). Waarom het dat een plicht, en geen recht? - Mensen gaan het liefst om met soortgelijke mensen ('ons soort mensen'). Wat zijn daarvan mogelijke nadelen? - Nederland kent diverse 'geestelijke stromingen' die invloed hebben op de 'identiteit' van mensen. Noem drie voorbeelden. 	ML 1K4
	10.3 Modernisering	<ul style="list-style-type: none"> - De Nederlandse samenleving verandert voortdurend. Wat modern was in de jaren tachtig van de 20^e eeuw, kan nu ouderwets gevonden worden. - Niet elke vorm van modernisering hoeft een verbetering in te houden. Technologische vooruitgang heeft goede en minder goede kanten. - Bepaalde groepen mensen danken een betere maatschappelijke positie aan emancipatie. 	<ul style="list-style-type: none"> - Veel mensen denken tegenwoordig heel anders over 'mannen en vrouwen', dan vroeger. Geef hiervan drie voorbeelden en verklaar de verandering. - Niet alleen vrouwen hebben een emancipatiegeschiedenis. Ook arbeiders hebben zich geëmancipeerd. Hoe zit dat? 	

SOCIAAL-CULTURELE DIVERSITEIT. VMBO G/T.				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
11 PLURIFORME SAMENLEVING	11.1 Massa en onderscheid	<ul style="list-style-type: none"> - Door massamedia worden veel mensen over onderwerpen op dezelfde manier geïnformeerd. Dit kan tot eenvormigheid leiden in wat mensen denken, vinden en willen. - Er zijn mensen én gebieden die zich afzetten tegen eenvormigheid en streven naar onderscheid en een eigen leefstijl. 	<ul style="list-style-type: none"> - Veel mensen willen graag hebben wat anderen ook hebben (smartphone bijv.) en volgen de laatste mode. Jij ook? - Nederlanders gaan vrij veel op vakantie, maar vooral naar bepaalde landen. Welke en waarom? - Waarom kent Nederland zoveel verschillende omroepen? - Wat betekent 'amerikanisering'? 	ML 2K7
	<i>Zicht op relaties en werking (verbindingen, effecten)</i> 11.2 Waardenoriëntaties	<ul style="list-style-type: none"> - Mensen hebben opvattingen over wat ze belangrijk vinden ('waardenoriëntaties'). - Binnen Nederland zijn er overeenkomsten maar ook verschillen in waardenoriëntatie. - Als waardenoriëntaties in Nederland vergeleken worden met andere landen, blijken er soms veel overeenkomsten, maar bij veel landen ook grote verschillen.. - De Nederlandse overheid bevordert overeenkomsten in waardenoriëntatie tussen mensen; tegelijk wordt bevordert dat mensen een eigen mening hebben. 	<ul style="list-style-type: none"> - In de atlas gaan de kaarten op pagina .. over de waardenoriëntatie van mensen in verschillende landen en culturen. Zoek twee contrasterende voorbeelden en leg uit waarom het belangrijk is om dat te weten. - Hoewel iedereen recht heeft op een eigen mening, heeft niet iedereen een eigen mening. Waarom eigenlijk niet? - In Nederland is het opstellen van een 'canon' populair geworden. Welke andere voorbeelden zijn er te noemen naast die van de Nederlandse geschiedenis? 	Kerdoel 43
	11.3 Migratie en sociale verscheidenheid	<ul style="list-style-type: none"> - De bevolkingsamenstelling in Nederland is sterk veranderd door immigratie. Dat is in veel andere landen ook het geval. - Wie zich vestigt in een ander land kan zich proberen snel aan te passen, maar er ook voor kiezen dat juist niet te doen. In beide gevallen is sprake van voor- en nadelen. - De spreiding van immigranten binnen Nederland. 	<ul style="list-style-type: none"> - Je kunt spreken van een pluriforme samenleving, maar ook van een multiculturele samenleving. Wat is het verschil? - Migranten die nog maar kort in Nederland zijn en een laag inkomen hebben, wonen in bepaalde wijken in (grote) steden. Waarom is dat zo? Wat zijn daarvan voor- en nadelen? 	AK K6 AK V3 ML 2K6

SOCIAAL-CULTURELE DIVERSITEIT. VMBO G/T.				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
12 MEERVOUDIGE POSITIES <i>Zicht op eigen positie (betrokkenheid, verantwoordelijkheid)</i>	12.1 Meningen en kijkrichtingen	<ul style="list-style-type: none"> - Geen mens is het zelfde. Mensen met wie je omgaat of samenwerkt, zitten niet altijd op één lijn. - Het is niet altijd gemakkelijk er achter te komen wat mensen vinden en nastreven. - Soms is het ook niet eenvoudig dat van jezelf te weten ('zelfkennis'). 	<ul style="list-style-type: none"> - Bespreking van de relatie tussen het stemgedrag van mensen, in vergelijking met de plek waar ze wonen, hun werk of hun maatschappelijke positie. - Zijn er onderwerpen waar je vroeger heel anders over dacht, dan nu? Hoe komt dat? 	Kerdoelen 36, 39, 40.
	12.2 Doelen en verantwoordelijkheden	<ul style="list-style-type: none"> - Mensen wonen ergens en hebben opvattingen over hun woon- en leefomgeving. - Als doelen en verantwoordelijkheden van mensen verschillen, bestaat het risico van conflicten. - Mensen die werken bij een bedrijf, een instelling of de overheid moeten de doelen van hun werk nastreven. 	<ul style="list-style-type: none"> - Een prettig woonklimaat moeten bewoners in een wijk samen maken. Wat vraagt dat van mensen? - Politie mensen moeten 'de wet' handhaven, ook al vinden ze dat soms onrechtvaardig. Bedenk twee voorbeelden dat dit het geval zou kunnen zijn. 	Preambule 1.1, 1.2
	12.3 Overleggen en onderhandelen	<ul style="list-style-type: none"> - Verschillen tussen mensen kunnen worden overbrugd door goed overleg en onderhandelen. Dat vergt inzicht in eigen belangen, doelen en verantwoordelijkheden en in die van andere mensen. - Mensen hebben soms last van uitingen van vooroordelen en discriminatie, over en weer. - Als je uitgaat van gelijkwaardigheid en wederzijds respect lukt het vaak beter om onderlinge verschillen te overbruggen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Wanneer spreek je van een vooroordeel en wanneer van een stereotype? - Zoek op wat er wordt bedoeld met 'Mannen komen van Mars, en vrouwen komen van Venus'. Welke beelden van mannen en vrouwen worden hiermee gemaakt? - Overleg en onderhandeling zijn niet altijd gemakkelijk, zeker niet als mensen flink verschillen qua culturele achtergrond. Zoek op wat er wordt bedoeld met 'interculturele vaardigheden'. 	Preambule 1.4, 4.1 tot en met 4.7 ML 1K6, 1K7

BIJLAGE 3. REFERENTIEKADER GENERIEKE COMPETENTIES, HAVO/VWO.

DEMOCRATIE EN RECHTSSTAAT. HAVO/VWO				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
<p>1</p> <p>HET BOUWEN VAN EEN STAAT</p> <p><i>Zicht op omgeving (systemen, werelden)</i></p>	1.1 De staat	<ul style="list-style-type: none"> - De staat is een vorm van sociaal-politieke orde, binnen een afgegrensd territorium met een hoge mate van soevereiniteit. Staten zijn in de loop van de geschiedenis ontstaan, sommige bestaan al lang, andere nog maar kort. - De begrippen, territorium, gezag en recht, zijn van toepassing op elke staatsvorm, ook staten die geen rechtsstaat zijn. Met deze begrippen kunnen ook situaties worden beschreven waarin niet de staat het voor het zeggen heeft, maar bedrijven en instellingen. - Centraal geregeerde staten versus staten met een federale en/of decentrale bestuursvorm, vroeger en nu. 	<ul style="list-style-type: none"> - In welke delen van de wereld ontwikkelden zich al meer dan 2000 jaar geleden staten? - De wording van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden 1515-1648. - Wat wordt bedoeld met een natiestaat en leg uit waarom veel staten in de wereld eigenlijk geen natiestaat zijn. Werk een voorbeeld uit. - Zet de volgende staatkundige kaarten in de juiste tijdsvolgorde. - Het zijn vooral jonge staten die te lijden hebben onder burgeroorlogen. Hoe is dat te verklaren? - Vergelijk de structuur van de Nederlandse staat met een ander Europees land. - Wat is de betekenis van de begrippen rechtsstaat, politiestaat, nachtwakersstaat en verzorgingsstaat? 	GS Domein B
	1.2 Ideologie	<ul style="list-style-type: none"> - Een goed begrip van de Europese geschiedenis vergt inzicht in de diverse ideologieën die zich in de 18^e, 19^e en 20^e eeuw ontwikkelden. - Politieke conflicten binnen en tussen landen, gaan meestal gepaard met scherpe ideologische tegenstellingen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Noem twee totalitaire ideologieën in Europa in de 20^e eeuw. Noem twee overeenkomsten en twee verschillen tussen beide. - Leg uit waarom het liberalisme een wereldideologie genoemd worden. - Noem twee voorbeelden van nationalistische ideologieën van nu in Europa en twee buiten Europa. - Hebben milieupartijen een eigen ideologie? 	GS Domein B
	1.3 Functies van de staat	<ul style="list-style-type: none"> - Functies die een staat minimaal moet vervullen richting de eigen bevolking, bedrijven en andere staten. - Wat staten doen, is afhankelijk van wat een regering wil (ideologisch) en kan (middelen, organisatie). - Staten werken via wetten, regels en diensten. - Als er welvaart is, kunnen staten meer belasting heffen en meer diensten bieden en burgers beter beschermen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Staten reguleren hun economieën, bijv. om consumentenbelangen te beschermen of investeringen te stimuleren. Noem van elk een voorbeeld. - Leg uit hoe het belastingstelsel in Nederland werkt en gebruik de begrippen 'directe en indirecte' belastingen, progressieve belasting, vermogensbelasting, belastingdruk en belastingontduiking. 	EC Domein D

DEMOCRATIE EN RECHTSSTAAT. HAVO/VWO				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
<p>2</p> <p>NEDERLANDSE PARLEMENTAIRE DEMOCRATIE</p> <p><i>Zicht op relaties en werking (verbindingen, effecten)</i></p>	2.1 Staatsinrichting in Nederland	<ul style="list-style-type: none"> - De Nederlandse staatkundige geschiedenis binnen het kader van de Europese geschiedenis, vanaf de late Middeleeuwen (tijdvak 5 en verder). De opmaat wordt gegeven in de 16^e eeuw. Met het verdrag van Münster (1648) wordt Nederland als soevereine staat erkend. - Met de grondwet van 1848 wordt Nederland een constitutionele monarchie en worden de politieke machten gescheiden ('trias politica'). - De bestuurlijke hoofdstructuur van Nederland (rijk, provincies en gemeenten). 	<ul style="list-style-type: none"> - Leg uit in welk opzicht een 'constitutionele monarchie' verschilt van een 'monarchie'. - De trias politica beschermt burgers tegen een almachtige overheid. Licht dit toe. - Er vindt discussie plaats over de kerntaken van de rijksoverheid. Leg uit waar die discussie over gaat en gebruik daarbij de begrippen decentralisatie en privatisering. - Zowel het rijk als de gemeente hebben verantwoordelijkheden met betrekking tot veiligheid, zorg en onderwijs. Hoe zijn de verantwoordelijkheden verdeeld? Noem van elk een voorbeeld. 	<p>Kerdoel 44</p> <p>GS Domein D</p>
	2.2 Politiek landschap in Nederland	<ul style="list-style-type: none"> - De geschiedenis van de Nederlandse politiek vanaf 1900. Wat zijn de voornaamste politieke partijen, welke ideologieën zijn er zichtbaar? - Verkiezingen, landelijk, gemeentelijk, Europees. - De opkomst van lokale partijen, oorzaken, gevolgen. - De invloed en werkwijzen van belangengroepen, actiegroepen en emancipatiebewegingen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Verkiezingsprogramma's van partijen vergelijken met behulp van Kieskompas; standpunten en uitgangspunten van politieke partijen en stromingen herkennen, noemen en verklaren. - Het stemgedrag in Nederland heeft in bepaalde gebieden te maken met religie. Noem twee voorbeelden. - 'Soevereiniteit in eigen kring' is van oudsher een belangrijk punt bij confessionele partijen. Is dat ook het geval bij lokale partijen? 	<p>Kerdoel 42</p> <p>AK domein</p> <p>Leefomgeving in Nederland</p>
	2.3 Zekerheid, veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> - De ontwikkeling van overheidsbemoediging met zekerheid en veiligheid vanaf de tweede helft van de 19^e eeuw. - Overheidsbescherming van burgers en bedrijven tegen risico's van onzekerheid en onveiligheid op uiteenlopende terreinen. - Burgers en bedrijven hebben verantwoordelijkheden om zich te verzekeren en bij te dragen aan de veiligheid en deels ook wettelijke aansprakelijk. 	<ul style="list-style-type: none"> - Welke verantwoordelijkheden heeft de Nederlandse overheid op terreinen als inkomen, eigendom, arbeidsomstandigheden, hygiëne, gezondheidszorg, sociale zekerheid, onderwijs, verkeer, milieu, voedsel, bouwen, criminaliteit en terrorisme. Werk er drie naar keuze uit. - Stedelijke en landelijke gebieden verschillen qua leefbaarheid en zorg. Licht dit toe met twee concrete voorbeelden. - Zoek uit waarom bepaalde politici van mening zijn dat de waterschappen in ons land maar beter kunnen verdwijnen. Wat vind jij? 	<p>EC Domein E</p> <p>ML Domein D</p>

DEMOCRATIE EN RECHTSSTAAT. HAVO/VWO				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
3 NEDERLANDS RECHT EN BURGERSCHAP <i>Zicht op eigen positie (betrokkenheid, verantwoordelijk- heid)</i>	3.1 Grondrechten	<ul style="list-style-type: none"> - De Nederlandse Grondwet regelt de relatie tussen overheid en burger. We spreken van klassieke grondrechten (bescherming tegen overheid) en van sociale grondrechten (overheidsinspanning vereist). - Er zijn verschillende onderwerpen waarover wetten en regels zijn gemaakt. Dit worden 'rechtsgebieden' genoemd. Er zijn twee hoofdgroepen, privaat recht en publiek recht. - Wetten en door de overheid gestelde regels zijn in principe bij een ieder bekend. - Wat over het recht is afgesproken, kun je lezen in 'rechtsbronnen'. 	<ul style="list-style-type: none"> - Met welke rechtsgebieden krijg je te maken als je net 18 geworden bent? Noem drie voorbeelden. - Zoek het verschil uit tussen privaat recht en publiek recht. Geef van elk twee voorbeelden van rechtsgebieden. - Noem drie voorbeelden van 'rechtsbronnen'. - In het Nederlands rechtsbestel herken je de 'trias politica'. Licht dit toe. 	GS Domein B, tijdvakken 7 en 8
	3.2 Nederlands staatsburgerschap	<ul style="list-style-type: none"> - De Nederlandse nationaliteit gaat gepaard met formele rechten en plichten. - Wie vanuit het buitenland komt, kan onder voorwaarden de Nederlandse nationaliteit verwerven. - Staatsburgerschap benadrukt formele rechten en plichten; burgerschap de culturele waarden en normen (vorming). - Politieke vluchtelingen kunnen in aanmerking komen voor asiel en uiteindelijk het Nederlanderschap. Dit brengt de plicht tot inburgering met zich mee. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vanaf je 18^e heb je stemrecht, zowel 'passief' als 'actief'. Wat houdt dit onderscheid in? - In het buitenland heb je recht op diplomatieke bijstand. In welke gevallen bijvoorbeeld? - Lid worden van een politieke partij of een vakbond, waarom doen mensen dat? - Kijk op www.overheid.nl. Wat wordt bedoeld met een wetsfamilie? 	Kerdoel 36
	3.3 Rechtshandhaving en rechtspleging	<ul style="list-style-type: none"> - Iedereen moet zich in principe aan wetten en regels houden. De overheid probeert via preventie, handhaving, opsporing en vervolging ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen dat ook doen. - Wie zich niet aan houdt aan wetten en regels riskeert een boete of gevangenisstraf. - Criminaliteit is een maatschappelijk probleem (aard, omvang, ontwikkeling) - Het Nederlandse rechtsbestel. 	<ul style="list-style-type: none"> - Politieke partijen denken soms verschillend over wat wel en geen criminaliteit is. Noem drie voorbeelden. - Waarom is het verstandig om een rechtsbijstandsverzekering te hebben? - Naast de politie zijn er ook bijzondere opsporingsdiensten. Noem twee voorbeelden. - Er zijn meerdere soorten justitiële inrichtingen, noem twee voorbeelden. - Eens een dief, altijd een dief? Leg uit hoe jij dat ziet en ga daarbij in op de taken van Bureau Halt en de Reclassering. 	ML Domein B 1 en B2, C1 en C2

INTERNATIONALISERING. HAVO/VWO				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
4 GEOGRAFIE <i>Zicht op omgeving (systemen, werelden)</i>	4.1 Een wereld van staten	<ul style="list-style-type: none"> - De wereld is verdeeld in staten; dat was vroeger anders. - Er is samenwerking en wedijver tussen staten (diplomatie, verdragen, geopolitiek). - De invloed van de EU en hoe Nederland betrokken is bij de besluitvorming. - Soms lopen conflicten tussen staten zo hoog op, dat een oorlog het gevolg is. Sommige staten zijn intern zo verdeeld, dat er een burgeroorlog uitbreekt. - Staten verschillen qua kracht. Sterke staten vervullen meer functies en vervullen die effectiever dan zwakke staten. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vergelijk de staatkundige wereldkaart van nu met die van 1900. Noem drie grote verschillen en verklaar deze. - Over de vraag of de oorlog in voormalig Joegoslavië begrepen moet worden als een nawee van de koude oorlog, kun je van mening verschillen. Leg dit uit. - Zoek uit wat de functie is van het Internationaal Strafhof in Den Haag. - Zoek uit met welke indicatoren <i>Fund for Peace</i> en <i>Transparency International</i> werken bij het vergelijken van staten. Welke index heeft jouw voorkeur en waarom? 	Kerndoel 45 ML Domein B, C, D, E GS Domein B, tijdvakken 9 en 10
	4.2 Wereldeconomie	<ul style="list-style-type: none"> - De wereldeconomie is vanaf de 19^e eeuw sterk veranderd. Dit had grote gevolgen voor Nederland en andere landen in de wereld. - Arbeidskosten in Nederland (vroeger en nu) en in de Wereld (hoge en lagelonenlanden). - De huidige spreiding van productie en consumptie op wereldschaal (wereldmarkten, geld- en goederenstromen). Opkomende economieën in de wereld (BRICS). 	<ul style="list-style-type: none"> - De Nederlandse 'maakindustrie' is nu minder groot dan vroeger en tegelijk ook heel anders. Noem twee voorbeelden. - Europa is sterk afhankelijk van de economie van Rusland, en omgekeerd. Noem drie voorbeelden. - Leg uit waardoor bepaalde vormen van internationale handel illegaal genoemd worden. Noem drie voorbeelden. 	GS Domein B, tijdvakken 4, 5 en 6 EC Domein D, F
	4.3 Talen, culturen, religies	<ul style="list-style-type: none"> - De spreiding van talen, culturen en religies in de wereld heeft betekenis voor de identiteit van mensen en gebieden, voor samenwerking, tegenstellingen en politieke grenzen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Welke Europese talen worden ook veel in andere werelddelen gesproken en waarom. - De oorlog in voormalig Joegoslavië had een politiek-culturele achtergrond. Leg dit uit. 	GS Domein B, tijdvakken 2, 3 en 4
	4.4 Aarde en mens	<ul style="list-style-type: none"> - Gebieden verschillen naar natuurkenmerken (weer, klimaatypen, natuurlandschap), risico's en mogelijkheden om er (duurzaam) te kunnen wonen en te werken. - Kustgebieden, zoals Nederland, hebben een gunstige ligging en zijn dichtbevolkt, maar er zijn ook risico's van overstroming. In andere gebieden zijn er risico's van aardbevingen en tsunamis, tropische stormen of grote droogte. 	<ul style="list-style-type: none"> - De enorme overstromingen in voormalig Joegoslavië in 2014 kunnen niet los gezien worden van de oorlog in de jaren '90. Hoezo? - Nederland biedt andere landen expertise en hulp bij natuurrampen en humanitaire crises die daar het gevolg van zijn. Noem drie voorbeelden. - Waarom zijn de bewoners van Groningen zo boos over de gaswinning? 	AK Domein Aarde

INTERNATIONALISERING. HAVO/VWO				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
5 INTERNATIONALE RELATIES <i>Zicht op relaties en werking (verbindingen, effecten)</i>	5.1 Fysieke infrastructuur	<ul style="list-style-type: none"> - Mensen en gebieden zijn op allerlei manieren met elkaar verbonden. Van oudsher via land- en vaarwegen, later via spoorwegen, telegrafie, telefonie, radio en tv en meer recent het Internet. - Dankzij glasvezelbekabeling, straal- en satellietverbindingen verloopt communicatie en informatie-uitwisseling steeds sneller, gemakkelijk en goedkoper. - Communicatie, reizen en transport zijn voorwaarden voor de ontwikkeling van gebieden en van mensen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hoe heeft het Nederlandse goederenvervoer zich ontwikkeld na 1945, wat zijn knelpunten? - De rol van Nederland als distributieland en de betekenis van de mainports Rotterdam en Schiphol in West-Europa beschrijven, verklaren, beoordelen. - De overheid wil de 'vitale infrastructuur' beschermen. Wat wordt daarmee bedoeld? - Betere verbindingen kunnen ook leiden tot een verslechtering van kansen en leefomstandigheden. Werk twee voorbeelden uit. 	
	5.2 Stromen	<ul style="list-style-type: none"> - Al eeuwenlang is sprake van handel en contacten over zeer lange afstanden. - Eind 19^e eeuw waren de stromen van goederen, geld, mensen en informatie al erg groot. Nu zijn deze stromen niet alleen nog omvangrijker, maar ook gaan ze sneller. - Tijd, moeite en kosten om afstanden te overbruggen worden kleiner. - Het gemak waarmee stromen politieke grenzen passeren neemt toe, maar niet overal in de wereld. De keerzijde is dat overheden niet goed in staat zijn om toezicht te houden op wat de grenzen passeert. 	<ul style="list-style-type: none"> - Maak een overzicht van de grote migratiebewegingen vanuit en naar Nederland, vanaf 1900. - De Nederlandse overheid organiseert zakenreizen naar het buitenland; bij grote, belangrijke reizen gaan leden van de Koninklijke familie mee. Waarom? - Beschrijf en verklaar het migratieproces van vluchtelingen naar Nederland vanaf de jaren '70 tot heden en het toelatings- en spreidingsbeleid. 	
	5.3 Centrum en periferie	<ul style="list-style-type: none"> - Bepaalde gebieden in de wereld, zoals Nederland, kennen veel welvaart, macht en invloed (centrum); andere gebieden zijn daar sterk van afhankelijk (periferie). - Vanuit Nederland wordt veel geïnvesteerd in andere delen van de wereld. Nederlandse ondernemers doen zaken in het buitenland; de Nederlandse overheid ondersteunt dit met diplomatieke relaties. - Sommige steden in de wereld hebben zo'n sterke positie dat ze een 'wereldstad' worden genoemd (politiek, economisch, cultureel). 	<ul style="list-style-type: none"> - Maak een compact overzicht van de geschiedenis van de relatie tussen Indonesië en Nederland, de koloniale tijd, de dekolonisatie en onafhankelijkheid van Indonesië, en de relatie nadien. - Sinds kort zijn ontwikkelingssamenwerking en internationale handel direct aan elkaar gekoppeld in het ministerie van buitenlandse zaken. Wat zijn daarvoor de redenen en wat vind je daarvan? - Zoek in de atlas op waar zich de vijf grootste financiële beurzen bevinden van de wereld. Wat is de positie van Amsterdam? 	Kerndoel 46 AK Domein B Wereld, a, b en c GS Domein B, tijdvakken 7-10 EC Domein H

INTERNATIONALISERING. HAVO/VWO				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
<p>6</p> <p>MONDIALE VRAAGSTUKKEN EN WERELDBURGERSCHAP</p> <p><i>Zicht op eigen positie (betrokkenheid, verantwoordelijkheid)</i></p>	6.1 Mondiale vraagstukken	<ul style="list-style-type: none"> - Mondiale vraagstukken betreffen problemen van grote ongelijkheid tussen mensen (verschillen in religies en etniciteit, maar ook tussen mannen en vrouwen), bittere armoede, aantasting van het leefmilieu van mensen, migratie, criminaliteit, gebrek aan veiligheid en radicale politieke bewegingen. - Mondiale problemen zijn moeilijk aan te pakken, omdat problemen in bepaalde gebieden sterk zijn vervlochten. - Mondiale vraagstukken krijgen vaak pas media-aandacht, als er sprake is van conflicten, (burger)oorlogen, humanitaire rampen en grote vluchtelingenstromen. - De aanpak van mondiale vraagstukken vraagt om samenwerking tussen staten, NGO's en bedrijven (publiek-private samenwerking). 	<ul style="list-style-type: none"> - De Arabische Lente, die begon in Tunesië in 2011, had grote gevolgen voor andere landen. Welke? Welke mondiale vraagstukken zijn hiermee zichtbaar geworden? - De Verenigde Naties bevorderen een internationale aanpak van mondiale vraagstukken en hebben daarvoor eigen organisaties opgericht. Noem drie voorbeelden. - Niet elke grote ramp of crisis haalt het wereldnieuws. Hoe komt dat? - In bepaalde gebieden zetten de Verenigde Naties militairen en politiemensen in, bijv. in Afghanistan en Mali. Nederland draagt daaraan bij. Wat kan de VN daarmee bereiken en wat niet? 	<p>Kerdoel 47</p> <p>GS Domein A</p> <p>EC Domein I</p>
	6.2 Wereldburgerschap	<ul style="list-style-type: none"> - Mensenrechten zijn verwoord in verdragen tussen landen en bieden de grondslag om landen aan te spreken op falend beleid en slechte omstandigheden. - In Nederland en in andere landen worden burgers opgeroepen om bij te dragen aan de aanpak van mondiale vraagstukken. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vergelijk de Universele verklaring rechten van de mens (VN) met het Europees Verdrag Rechten van de Mens. Wat valt je op? - <i>Fair Trade</i> is een keurmerk dat zich richt op de bewustwording van consumenten. Hoe werkt dat? - Leg uit waarom mensenrechten in bepaalde delen van de wereld als een vorm van Westerse bemoeizucht gezien wordt. 	<p>Kerdoelen 37, 38 en 45</p> <p>ML Domein B3</p>
	6.3 Wereldoriëntatie en cartografie	<ul style="list-style-type: none"> - Gebieden worden begrensd op basis van thema's en schaalniveaus. Gebieden verschillen van elkaar en bieden meer of minder mogelijkheden voor een duurzaam menselijk bestaan. Gebieden staan onderling in verbinding en beïnvloeden elkaar. - Kaarten, satellietopnames, geografische informatiesystemen (GIS) brengen gebieden, verbindingen en veranderingen in beeld. - Atlassen bevatten kaarten en diagrammen over tal van verschijnselen, die zowel ruimtelijk als historisch met elkaar in verband gebracht kunnen worden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bij het lezen van kaarten moet je rekening houden met vertekening, vereenvoudiging, weglating en overdrijving. Door in te zoomen, wordt het kaartbeeld gedetailleerder en concreter, door uit te zoomen wordt het beeld algemener en abstracter. Licht dit toe met het voorbeeld van Nederland. - Veldwerk kan een belangrijke eigen bron zijn van informatie. Kies een onderzoeksonderwerp dat past bij het thema wereldburgerschap? 	<p>Kerdoel 41</p> <p>AK Domein B. Wereld. B1 a, b en c</p>

DIGITALISERING. HAVO/VWO				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
<p>7</p> <p>SAMENLEVING, TECHNOLOGIE EN DIGITALISERING</p> <p><i>Zicht op omgeving (systemen, werelden)</i></p>	7.1 Technologische innovaties	<ul style="list-style-type: none"> - Maatschappelijke ontwikkeling en economische groei houden verband met technologische innovaties. - Technologische innovaties hebben soms een zodanig groot effect dat van 'revoluties' wordt gesproken, mede door onvoorziene en omstreden effecten. - Fasen: Agrarische revolutie, industriële revolutie (mechanisatie, automatisering, robotisering), ICT- revolutie. 	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is de samenhang tussen mechanisatie in de landbouw, verstedelijking en de 'industriële revolutie'? - Uitvindingen worden niet alleen voor vreedzame doelen gebruikt, maar ook voor wapenproductie. Ook digitale technologie kan gebruikt worden voor minder vreedzame of zelfs criminele doeleinden. Noem hiervan drie voorbeelden. - Met drones kun je van bovenaf mooie foto's en filmpjes maken. Een goed idee? Wat vind jij? 	<p>Kerdoel 37</p> <p>AK Domein B1</p>
	7.2 Digitalisering en dagelijks leven	<ul style="list-style-type: none"> - De hedendaagse mens is in zijn dagelijkse leven omgeven door en afhankelijk van ICT. - Contacten tussen mensen en met organisaties (bedrijven, instellingen, overheidsinstanties) worden steeds meer gedigitaliseerd; denk aan internet winkelen, internet bankieren, internet diensten van overheden (Dig-id). - Op school en op het werk wordt steeds meer gebruik gemaakt van ICT. 	<ul style="list-style-type: none"> - Met een smartphone kun je veel meer dan alleen bellen, maar word je er ook slimmer van? - Beschrijf waarom je denkt dat zoveel mensen gebruik maken van social media en of dat over tien jaar nog zo is. - Nieuwe auto's zitten vol met sensoren, hebben een routeplanner en een alarmmodus. Allemaal voordelen, of toch niet? Wat vind jij? - Noem drie voor- en nadelen van teleleren. Gelden die ook voor telewerken? 	<p>GS Domein B. Tijdvakken 6, 7 en 9</p>
	7.3 Systeemveranderingen	<ul style="list-style-type: none"> - Het gedrag van mensen wordt gestuurd door regels en informatie. Regels en informatie zijn afkomstig van overheden, bedrijven, instellingen en gezaghebbende andere mensen. - Digitalisering verandert de manier waarop mensen informatie geven en ontvangen en de manier waarop het gedrag van mensen wordt gemonitord. - Directe, digitale informatie-uitwisseling veel voordelen, maar ook nadelen voor mensen, bedrijven en instellingen of overheden. - Mensen participeren meer of minder intensief in de economie, het recht, de politiek en de media. Digitalisering verandert elk van deze systemen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Verkeersdeelnemers moeten zich houden aan verkeersregels. Welke digitale verkeersregels vind jij belangrijk? - Leerlingen, leerkrachten, maar ook ouders gebruiken Magister om zicht te houden op de studieresultaten, verzuim e.d. Dat heeft voordelen, maar mogelijk toch ook nadelen? - Wat was de rol van smartphones tijdens de 'Arabische Lente'? - De financiële crisis in 2008 en daarna wordt wel geweten aan het sterk toegenomen gebruik van computermodellen bij banken. Hoe zit dat? 	<p>EC Domein G</p>

DIGITALISERING. HAVO/VWO				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
8 MONITOREN EN DATAMINING <i>Zicht op relaties en werking (verbindingen, effecten)</i>	8.1 Wetenschappers	<ul style="list-style-type: none"> - Wetenschappers monitoren ontwikkelingen op zoek naar betekenisvolle patronen, verbanden, oorzaken en gevolgen. - Door digitalisering kunnen wetenschappers beter ontwikkelingen monitoren en data combineren, tegen veel minder kosten. - Wetenschappers werken samen bij het maken van databanken waarin informatie wordt opgeslagen om later weer te gebruiken (<i>datamining</i>). - Monitoren van digitale relaties tussen mensen (e-mailverkeer bijv.) biedt nieuwe mogelijkheden om trends en nieuwe thema's op te sporen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Twee voorbeelden van wetenschappers die monitoren zijn meteorologen en economen. Wat zijn onderwerpen die door deze wetenschappers worden gemonitord? - Zoek uit waar de <i>Atlas of European Values</i> haar datamateriaal vandaan haalt. - Google kan voorspellingen doen over epidemieën (griep bijv.). Hoe doen ze dat? - Zoek op wat er bedoeld wordt met 'big data' en waarom dat voor de wetenschap zo interessant is. - Wat wordt bedoeld met <i>'the Internet of Things'</i>? 	
	8.2 Bedrijven en instellingen	<ul style="list-style-type: none"> - Bedrijven houden niet alleen aankopen via het Internet bij, maar ook het 'kijk- en zoekgedrag' op het Internet (kijken, nog niet kopen). Dit maakt gerichte reclame en marketing mogelijk. - Bedrijven en instellingen ondersteunen klanten bij het voorkomen van digitale vormen van fraude en oplichting. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bol.com en Zalando houden het zoekgedrag van mensen bij en geven tips voor de volgende aankoop. Vind je dat prettig? - Wie op Google zoekt op een bepaald product of een bepaald vakantieland kan zomaar reclame krijgen toegestuurd. Wordt daarmee je privacy geschonden? - Wie beschikt over een groot adressenbestand, kan dat verkopen. Maar mag dat ook? 	
	8.3 Instanties van de overheid	<ul style="list-style-type: none"> - Door digitalisering hebben overheden meer 'ogen en oren' gekregen om mensen, plekken en routes in de gaten te houden. - Door digitalisering hebben overheden nieuwe mogelijkheden gekregen om te zien of mensen zich wel aan gestelde regels houden en of het beleid wel werkt zoals bedoeld. - De Nederlandse overheid is bevoegd om in bepaalde situaties het internetgebruik en het telefoonverkeer te volgen en op te slaan. - Sommige mensen in Nederland maken zich zorgen over een 'surveillancestaat'. 	<ul style="list-style-type: none"> - De politie en gemeenten doen steeds meer aan cameratoezicht om toezicht te houden in het publiek domein. Zoek uit hoe dat in je eigen woonplaats zit. - Rijkswaterstaat houdt via snuffelpalen bij wat de luchtkwaliteit is ons land. Waar staan deze opgesteld en waarom? - Politie en justitie houden databanken bij met persoonsgegevens. Om wat voor personen en gegevens gaat het? - Zoek uit wat de AIVD en de MIVD voor taakopdracht hebben en hoe ze daarbij ICT gebruiken. - Sommige staten doen pogingen om de sociale media naar hun hand te zetten of te blokkeren. Noem drie landen waar dit voorkomt. 	

DIGITALISERING. HAVO/VWO				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
<p>9</p> <p>DIGITAAL VAARDIG, VEILIG EN VERANTWOORD</p> <p><i>Zicht op eigen positie (betrokkenheid, verantwoordelijk- heid)</i></p>	9.1 ICT kennis en vaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> - Iedere burger in Nederland moet beschikken over ICT kennis en -vaardigheden en weten hoe moderne apparatuur en software werken. - Tussen mensen bestaan grote verschillen in hun ICT -kennis en -vaardigheden; dit is van invloed op hun succes op school en in het werk. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aansluiten smartphone, digitale camera en beamer op laptop/computer - <i>European computer driving license</i> (ECDL www.ecdl.nl), E-user skills ECABO. 	
	9.2 Digitale informatie- vaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> - Verwerven, verwerken en produceren van digitale informatie. Beoordelen op basis van samenhang en betrouwbaarheid. - Documentbeheer op eigen computer, op informatiedragers en in de 'Cloud'. - Participatie in digitale informatie-uitwisseling. - Gebruik maken van elektronische leer- en volgsystemen, bijv. Magister. - Doelmatig gebruik van (educatieve) apps, games, social media, zoekmachines en online encyclopedieën, zoals Wikipedia en platforms als Kennisnet. 	<ul style="list-style-type: none"> - Samenwerken in projecten en in dat verband onderscheiden en ordenen van digitale bestanden, mappen aanmaken, bestanden (ver)plaatsen, kopiëren, verwijderen, delen. - In veel gevallen mag downloaden eigenlijk niet. Zoek uit in welke gevallen het wel en niet mag en welke verantwoordelijkheden overheden hebben in dat verband. Gebruik in je beschrijving de woorden 'rechten' en 'handhaven'. - Vergelijk de standpunten van D66 en de Piratenpartij. Wat zijn overeenkomsten en verschillen? 	
	9.3 Mediabewustzijn	<ul style="list-style-type: none"> - Veiligheidsbewustzijn, privacy bewustzijn - Sociale en morele aspecten van digitale media en het gebruik ervan. - De toenemende verveving van de fysieke ('echte') en de virtuele wereld 	<ul style="list-style-type: none"> - Een veilig gebruik van computers vergt dat je maatregelen treft tegen virussen, spam of phishing. Als je daar niets tegen doet, kun je ook zelf aansprakelijk gesteld worden voor de schade die je lijdt. Leg uit hoe dat zit en noem twee concrete voorbeelden - 'Alles wat je verklaart, kan tegen je gebruikt worden' is een uitspraak die je veel hoort in Amerikaanse politseries. Geldt dat ook voor het gebruik van Internet en sociale media? 	

SOCIAAL-CULTURELE DIVERSITEIT . HAVO/VWO				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
10 SAMENLEVING, CULTUUR EN SOCIALISATIE <i>Zicht op omgeving (systemen, werelden)</i>	10.1 Samenleving	<ul style="list-style-type: none"> - De meeste mensen in Nederland leven en werken in meerdere verbanden tegelijk. - Nederland kent een eigen cultuur ('typisch Nederlands'), maar ook subculturen en culturen met een niet-Nederlandse achtergrond. - De Nederlandse samenleving kan onderverdeeld worden in sociale klassen ('maatschappelijke ladder'). - Steeds meer Nederlanders leven en werken deels, kort- of langdurend in grensoverschrijdende verbanden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Inventariseer in welke verbanden jijzelf participeert. - Zoek op wat het woord '<i>peer group</i>' betekent. Heeft dat ook op jou betrekking? - Kenmerken van mensen, zoals geslacht, inkomen, bezit, opleiding, etniciteit en leeftijd hangen vaak samen. Licht dit toe en leg uit dat dit vroeger meer het geval was, dan tegenwoordig. - Koningin Maxima zei bij de afsluiting van haar 'inburgering' dat ze 'de Nederlander' niet had ontmoet. Wat bedoelde ze? 	GS Domein B. Oriëntatiekennis voor de tijdvakken 3 en 4
	10.2 Socialisatie en instituties	<ul style="list-style-type: none"> - Wat mensen weten en vinden van zichzelf, het leven en de wereld, leren ze in het gezin waar ze zijn opgevoed, op school, op sportverenigingen, in gemeenschappen (families, levensbeschouwelijke of etnische groepen) en onder leeftijdsgenoten. - Op latere leeftijd worden mensen verder gevormd door de organisatie waar ze werken of door vrijwilligerswerk dat ze gaan doen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Alle kinderen in Nederland moeten onderwijs volgen ('leerplicht'). Waarom is dat belangrijk? - Tegelijk leren kinderen in Nederland ook andere zaken, afhankelijk van 'het milieu' waarin ze opgroeien. Noem drie voorbeelden van onderwerpen die je alleen maar leert, als je in een bepaald milieu opgroeit. - Nederland is na de Tweede Wereldoorlog sterk gesecculariseerd. Leg uit wat dit inhoudt en waardoor het wordt veroorzaakt. - Zoek op wat 'beroepsidentiteit' betekent. 	
	10.2 Modernisering	<ul style="list-style-type: none"> - De Nederlandse samenleving verandert voortdurend. Wat modern was in de jaren tachtig van de 20^e eeuw, kan nu ouderwets gevonden worden. - Technologische modernisering kan onderscheiden worden van sociaal-culturele modernisering. - Bepaalde groepen mensen danken een betere maatschappelijke positie aan emancipatie. 	<ul style="list-style-type: none"> - Veel mensen denken tegenwoordig heel anders over 'mannen en vrouwen', dan vroeger. Noem drie voorbeelden en verklaar deze. - Emancipatiegeschiedenissen gaan niet alleen over vrouwen. Welke drie andere voorbeelden kun je noemen? - Zoek uit wat de vijf i's betekenen en leg uit wat die met modernisering te maken hebben. 	

SOCIAAL-CULTURELE DIVERSITEIT . HAVO/VWO				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
11 PLURIFORME SAMENLEVING <i>Zicht op relaties en werking (verbindingen, effecten)</i>	11.1 Massa en onderscheid	<ul style="list-style-type: none"> - Door massamedia worden veel mensen over allerlei onderwerpen op dezelfde manier geïnformeerd. Dit kan tot eenvormigheid leiden in wat mensen denken, vinden en willen. Er zijn mensen én gebieden die zich afzetten tegen eenvormigheid en streven naar onderscheid en een eigen leefstijl. 	<ul style="list-style-type: none"> - Noem drie gevolgen van massatoerisme voor belangrijke vakantiegebieden in Nederland, Europa en de wereld. - Waarom kent Nederland zoveel verschillende omroepen? - In de huidige tijd van globalisering is er ook veel aandacht voor 'het lokale'. Leg uit wat dat met elkaar te maken heeft en gebruik daarbij het begrip '<i>invented tradition</i>' 	Kerdoel 43 GS Domein B. Oriëntatiekennis voor het tijdvak 9
	11.2 Waarden- oriëntaties	<ul style="list-style-type: none"> - Mensen opvattingen over wat ze belangrijk vinden ('waardenoriëntaties'). - Binnen Nederland zijn er overeenkomsten maar ook verschillen in waardenoriëntatie. - De waardenoriëntatie van een land als Australië lijkt meer op die van Nederland, dan op die van Indonesië. - De Nederlandse overheid bevordert overeenkomsten in waardenoriëntatie tussen mensen, maar ook dat mensen eigen meningen en leefstijlen (mogen) hebben. 	<ul style="list-style-type: none"> - Zoek in de <i>Atlas of European Values</i> kenmerkende verschillende op tussen Nederland en Griekenland. Zoek op de site van Motivaction een 'mentaliteitentypologie' op. Wat is daarvan de bedoeling? - Hoe luidt art. 1 van de grondwet? Sommige politici willen dit artikel schrappen. Om welke reden? - In Nederland is het opstellen van een 'canon' populair geworden. Verklaar dit. 	GS Domein B. Oriëntatiekennis voor de tijdvakken 2, 3, 4 en 5
	11.3 Migratie en sociale verscheidenheid	<ul style="list-style-type: none"> - Migratiepatronen op meerdere schaalniveaus (Nederland, Europa, mondiaal). De bevolkingssamenstelling in Nederland is sterk veranderd door immigratie. Dat is in veel andere landen ook het geval. - Verschillen in beschikbaarheid en toegankelijkheid van de woningmarkt en het onderwijs voor migranten en andere bevolkingsgroepen en de effecten hiervan op de maatschappelijke en ruimtelijke segregatie in Nederlandse grote steden, vergeleken met grote steden in andere Europese landen en Noord-Amerika en een (middel)grote stad in de eigen omgeving. 	<ul style="list-style-type: none"> - Voor de Tweede Wereldoorlog kwamen er veel Duitse dienstmeisjes naar Nederland. Zoek uit wat hiervan de oorzaken waren en wat dit voor gevolgen had. - In de Verenigde Staten kun je nog steeds veel sporen vinden van de enorme migratie naar dit land. Zoek in de atlas drie duidelijke voorbeelden. - Wie zich vestigt in een ander land kan zich proberen snel aan te passen, maar er ook voor kiezen dat juist niet te doen. Wat zijn hiervan voor- en nadelen? Gebruik in je antwoord de begrippen assimilatie, integratie en segregatie. 	GS Domein B. Oriëntatiekennis voor het tijdvak 10 ML domein E

SOCIAAL-CULTURELE DIVERSITEIT . HAVO/VWO				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZING
12 MEERVOUDIGE POSITIES <i>Zicht op eigen positie (betrokkenheid, verantwoordelijk- heid)</i>	12.1 Meningen en kijkrichtingen 12.2 Doelen en verantwoordelijk heden 12.3 Overleggen en onderhandelen	<ul style="list-style-type: none"> - Geen mens is het zelfde. Mensen met wie je omgaat of samenwerkt, zitten niet altijd op één lijn, ook al denken ze soms wel hetzelfde over wat mooi is, nastrevenswaardig en wat hoort en niet hoort. - Het is niet altijd gemakkelijk er achter te komen wat mensen vinden en nastreven. Soms is het ook niet eenvoudig dat van jezelf te weten ('zelfkennis'). - Van mensen die ergens bij horen of werken wordt een bepaalde opvatting en bepaald gedrag verwacht. - Mensen wonen ergens en hebben opvattingen over hun woon- en leefomgeving. - Als doelen en verantwoordelijkheden van mensen verschillen, bestaat het risico van meningsverschillen en conflicten. - Mensen die werken bij een bedrijf, een instelling of de overheid moeten de doelen van hun werk nastreven. - Hoewel belangen, doelen en verantwoordelijkheden soms flink uiteen lopen, kunnen mensen door overleg en onderhandelen toch tot afspraken komen. - Overleg en onderhandeling vergt dat je inzicht hebt in eigen belangen, doelen en verantwoordelijkheden en in die van andere mensen. - Als je uitgaat van gelijkwaardigheid en wederzijds respect lukt het vaak beter om onderlinge verschillen te overbruggen. - Mensen hebben soms last van uitingen van vooroordelen en discriminatie, over en weer. 	<ul style="list-style-type: none"> - Er zijn meerdere verkiezingen, landelijk, gemeentelijk en Europees. De opkomstpercentages verschillen. Zoek uit wanneer en waarom mensen wel en niet gaan stemmen. Ga daarbij in op de plek waar mensen wonen, hun werk of hun maatschappelijke positie. - Het blijkt dat mensen bij verschillende verkiezingen soms heel anders stemmen. Toch waren ze niet van mening veranderd. Hoe kan dat? - Een prettig leefklimaat moeten bewoners in een wijk samen maken. Wat vraagt dat van mensen? Waarom lukt dat in de ene wijk beter, dan in een andere? - Politie mensen, maar ook advocaten, officieren van justitie en rechters worstelen soms met het verschil tussen 'rechtmatig' en 'rechtvaardig'. Kun je dat uitleggen? - In de Nederlandse politiek en in de media wordt de laatste tijd veel over '<i>framen</i>' gesproken. Leg uit wat hiervan de betekenis is en gebruik daarbij de woorden beeldvorming, vooroordeel en stereotype. - Wat vind je van de uitspraak 'Mannen komen Mars, vrouwen van Venus'? - 'Interculturele vaardigheden' kunnen helpen als je overlegt of onderhandelt met mensen uit andere culturen. Leg uit dat dit niet hetzelfde is als diplomatie. - Mensen nemen per definitie selectief waar, ze zien alleen wat hen opvalt. De politie heeft daar soms last van bij getuigenverklaringen. Licht dit toe. 	Kerdoel 36 Kerdoel 39 Kerdoel 40

DEELDIPLOMA ALGEMENE OPSPORINGSBEKWAAMHEID EN POLITIËLE VORMING (AOPV)

1 • INLEIDING

De Politieonderwijsraad vervult taken op het koppelvlak tussen politiepraktijk en politieonderwijs. Centraal staat de ontwikkeling en het onderhoud van kwalificatiedossiers. Alle betrokken stakeholders van het politieonderwijs dragen hieraan bij, voorop de politie zelf. In het najaar 2013 is gebleken dat de KD's op het punt van de examenvereisten niet goed genoeg zijn uitgewerkt. De nadruk ligt eenzijdig bij het handelen en de vaardigheden die daarvoor nodig zijn. Kennis- en vormingsaspecten zijn slechts beperkt vermeld, maar ook wettelijke beroepsvereisten komen onvoldoende tot uitdrukking in de examenvereisten. Afsproken is de examenvereisten verder aan te vullen en aan te scherpen (zie Najaarsadvies 2013: 20-22). Verdere explicitering van examenvereisten is van belang voor het werkveld (herkenbaarheid) en voor het maken van curricula en examens (houvast).

Tegen deze achtergrond is het deeldiploma Algemene Opsporingsbekwaamheid en Politie Vorming (AOPV) ontwikkeld, een deeldiploma waarin de nadruk ligt bij kennis en vorming. Bij de constructie is uitgegaan van (1) de bestaande basispolitieopleidingen mbo en hbo en (2) recente politiekundige publicaties en beleidsdocumentatie van de Nederlandse politie. Het deeldiploma maakt deel uit van de brede basiskwalificaties (mbo politiemedewerker, hbo politiekunde) gericht op een brede inzetbaarheid in het politiewerk.²¹ Het deeldiploma maakt ook deel uit van functiespecifieke kwalificaties gericht op specifieke inzetbaarheid (bepaalde vakgebieden, werkterreinen, rollen), voor kandidaten die niet over een eerder behaalde basiskwalificatie beschikken. Op deze wijze wordt in alle politiefuncties de benodigde kennis, inzicht, vaardigheden en houding gewaarborgd met betrekking tot wat politiewerk in de Nederlandse democratie en rechtsstaat inhoudt, hoe de politie is georganiseerd en wat politiewerk vergt van individuele beroepsbeoefenaren qua politieke vorming.

Het totaaloverzicht ziet er als volgt uit:

'ZICHT OP' ▶	(1) DEMOCRATIE, RECHTSSTAAT EN POLITIE	(2) DE NEDERLANDSE POLITIE	(3) POLITIEWERK	(4) ALGEMENE POLITIELE BEROEPSVORMING
OMGEVING	Recht en veiligheid	Nederlandse politieorganisatie	Vraagstukken en schaal	Samenleving, veiligheid en politie
RELATIES EN WERKING	Uitvoerende overheidsorganen	Taakopdracht in delen	Werk en werkrelaties	Standaarden, ruimte en rekenschap
EIGEN POSITIE	Burger en politieambtenaar	Bevoegdheden, ruimte en begrenzing	Gebruik systemen, procedures, formats	Positie, gedrag en balans

De vier thema's worden hieronder uitgewerkt. Voorgesteld wordt om de inleidende teksten op te nemen in deel B.2 van de betreffende kwalificatiedossiers ('kwalificatieprofiel') en de examenvereisten in deel C.2.

²¹ Het deeldiploma heeft geen functie in dossiers op NLQF 7 niveau (masterniveau), gegeven de entree-eisen van de opleidingen die onder deze dossiers vallen. Waar rechtstreekse instroom zou plaatsvinden, zonder dat sprake is van een eerder gevolgde politieopleiding, kan het deeldiploma AOPV als instroomvereiste worden gehanteerd.

Thema 1. Democratie, Rechtsstaat en de Politiefunctie ('de politie staat niet op zichzelf')

De Nederlandse politie moet begrepen worden tegen de achtergrond van de Nederlandse democratie en rechtsstaat en de 'brede politiefunctie'. De Nederlandse overheid maakt wetten en regelingen op allerlei terreinen en zorgt er zo goed mogelijk voor dat burgers, bedrijven en instellingen zich daar ook aan houden door middel van voorlichting, onderwijs en toezicht. In Nederland geldt vanzelfsprekend het Nederlandse recht, maar de invloeden van het internationale recht nemen toe. Dat heeft gevolgen voor de wijze waarop de overheid toezicht, handhaving, opsporing en vervolging inricht en uitvoert. Niet alleen de politie heeft hierin een rol; er zijn ook andere overheidsinstanties die politieke taken uitvoeren ('de politie staat niet op zichzelf').

Het politievak wordt beoefend tegen de achtergrond van de (beleden) cultuur en kernwaarden van de Nederlandse politie, welke direct verbonden zijn met de Nederlandse democratie en rechtsstaat en met verwachtingen omtrent verantwoord burgerschap in ons land. De missie van de Nederlandse Politie luidt dan ook *'Waakzaam en dienstbaar staat de politie voor de waarden van de rechtsstaat'*.

In dit hoofdthema gaat het nog niet zozeer om wat de politie zelf is en doet (dat volgt in de andere hoofdthema's), maar om de bredere politiefunctie binnen het kader van een democratische rechtsstaat. Wet- en regelgeving komen in Nederland tot stand via democratische processen en moeten na vaststelling worden gehandhaafd. Dat stelt eisen aan het gehele overheidsapparaat, van lokaal tot nationaal niveau. Kennis van en inzicht in de Nederlandse democratie en rechtsstaat zijn van essentieel belang voor elke politieambtenaar, omdat de politiefunctie daarvan is afgeleid. Politieambtenaren dienen inzicht te hebben in de daarmee verbonden waarden en normen, meer nog dan de doorsnee burger. Het gezag van de politie is daar mede van afhankelijk.

De politie maakt onderdeel uit van de brede politiefunctie. Politiedewerkers moeten bekend zijn met andere instanties met een toezichthoudende, handhavende en opsporende taak, om te weten wat de taakopdracht van de politie *sec* inhoudt en met welke andere instanties er wordt samengewerkt. De politie heeft ten principale een uitvoerende taakopdracht en fungeert onder de formele gezagsverantwoordelijkheid van het openbaar bestuur en het openbaar ministerie. Professioneel gezag is weliswaar onontbeerlijk om succesvol te kunnen handelen, maar nooit vanuit een verzelfstandigde positie. Om die reden spreekt de Nederlandse politie van *'in ondergeschiktheid mét gezag'*.

Examenvereisten

Voorgesteld wordt om het hoofdthema *Democratie, rechtsstaat en de politiefunctie* onder te verdelen in drie thema's en de volgende examenvereisten op te nemen in deel C van het kwalificatiedossier.

Thema 1: Recht en veiligheid

- 1.1 Kan taken van de Nederlandse staat benoemen qua recht en veiligheid, alsmede de hoofdlijnen van het Nederlands recht en de voor de politie relevante wetten.
- 1.2 Heeft inzicht in de werking van de Nederlandse democratie en trias politica, in het bijzonder het onderscheid tussen rechtshandhaving en rechtspleging.

Thema 2: Uitvoerende overheidsorganen

- 2.1 Kan de voornaamste overheidsorganen benoemen die werkzaam zijn in de handhaving, opsporing en hulpverlening, waaronder de politie, en de relevante wettelijke kaders.
- 2.2 Toont inzicht in de taken van deze organen, de begrenzing van hun taakopdracht en hoe ze elkaar aanvullen.

Thema 3: Burger en politieambtenaar

- 3.1 Kan verschillen en overeenkomsten benoemen tussen burgers en politieambtenaren qua maatschappelijke positie (rechten, plichten, verantwoordelijkheden).
- 3.2 Kan de onderscheiden maatschappelijke posities van burgers en politieambtenaren toelichten aan de hand van gegeven casuïstiek.

Thema 2. Nederlandse Politie ('dit is de politie')

Dit thema zoomt in op de Nederlandse politie zélf ('dit is de politie'), het nieuwe wettelijke kader (Politiewet 2012) en de hoofdkenmerken van de organisatie. Sinds kort is sprake van een nationaal georganiseerde politie (één korps, één missie). Tegelijkertijd is het politiebestedel zo georganiseerd dat het gezag over de politie decentraal is verankerd in het lokale openbaar bestuur (de burgemeester) en het Openbaar Ministerie (de officier van justitie). Samen met de lokale politiechef wordt dit 'de driehoek' genoemd.

De Nederlandse politie is vanaf 1 januari 2013 landelijk georganiseerd (één korps, één missie). Binnen het korps zijn 10 regionale eenheden onderscheiden en één landelijk eenheid. Daarnaast is er een ondersteuningsorganisatie ingericht, het politiedienstencentrum, en wordt (met anderen) gewerkt aan een landelijke meldkamerorganisatie. Naast aspecten van (re)organisatie, gaat het om een hernieuwde communicatie van de aard van het politievak, de standaarden van goed politiewerk, de politiecultuur en de kernwaarden die een ieder bij de politie geacht wordt te onderschrijven. In komende jaren moet er nog veel gebeuren om de gestelde doelen en verwachtingen waar te maken. Politiewerk wordt uitgevoerd op basis van een algemeen toegekende bevoegdheid, de algemene opsporingsbevoegdheid.

Vanwege de vorming van de nationale politie is de inrichting van de politieorganisatie recent uitgebreid beschreven in het Inrichtingsplan Nationale Politie. De missie van de Nederlandse politie luidt: *'Waakzaam en dienstbaar staat de politie voor de waarden van de rechtsstaat'*. In politiewerk wordt een servicegerichte, dienstbare bejegening van burgers gekoppeld aan gezaghebbend optreden als omstandigheden dat vereisen. 'Dienend leiderschap' beperkt zich niet tot leidinggevend bij de politie, maar geldt voor alle geledingen van de organisatie. Steeds houden politieambtenaren de eigen fatsoensnormen hoog en vormen daarmee een voorbeeld voor de samenleving.

In het Inrichtingsplan zijn de positie en rol van de politie in de samenleving verwoord, en de bijdrage van de politie aan het werk van het openbaar bestuur en het openbaar ministerie. Deze twee vormen het formele gezag van de politie, maar daarnaast is het zaak dat werkprocessen over en weer goed op elkaar aansluiten ('ketenafspraken', informatieoverdracht en werkwijzen). Politiewerk vindt immers zijn vervolg in werkprocessen op bestuurlijk en justitieel vlak.

Examenvereisten

Voorgesteld wordt om het hoofdthema *Nederlandse Politie* onder te verdelen in drie thema's en daarbij de volgende examenvereisten op te nemen in deel C van het kwalificatiedossier.

Thema 4: Nederlandse politieorganisatie

- 4.1 Kent de formele positie en taakopdracht van de Nederlandse politie, de hoofdkenmerken van de organisatiestructuur en relevante overlegstructuren (lokaal, regionaal, landelijk).
- 4.2 Kent relevante ontwikkelingen uit het verleden en hoe deze doorwerken in de huidige politieorganisatie.

Thema 5: Taakopdracht in delen

- 5.1 Heeft kennis van algemene, veelvoorkomende politietaken en van specifieke taken van de politie.
- 5.2 Kan uitleggen dat onderscheiden taken onderdeel uitmaken van werkprocessen binnen de politie en in samenwerking met partnerorganisaties.

Thema 6: Bevoegdheid, ruimte en begrenzing

- 6.1 Kent de uit de aanstelling voortvloeiende bevoegdheden van de politieambtenaar en heeft inzicht in de begrenzing daarvan, waaronder het gebruik van geweld.
- 6.2 Kan aan de hand van gegeven casuïstiek uitleggen wat de betekenis is van de begrippen 'professionele ruimte' en 'discretionaire bevoegdheid'.

Thema 3. Politiewerk ('dit doet de politie')

Dit betreft het politiewerk zelf ('dit doet de politie'). Er zijn diverse vakgebieden en werkterreinen, afspraken over hoe het werk moet worden gedaan en er worden prioriteiten gesteld (landelijk, lokaal). Met de komst van de nationale politie wordt meer dan in het verleden gestreefd naar landelijke standaarden en werkprocessen, onder andere waar het gaat om digitalisering en het verwerven en uitwisselen van informatie en 'intelligence'. Omdat politiewerk niet op zichzelf staat, is er veel aandacht voor samenwerking ('ketens, netwerken').

Politiewerk is direct verbonden met wet- en regelgeving. Steeds opnieuw wordt wet- en regelgeving bij de tijd gebracht. Ontwikkelingen die een grote invloed uitoefenen, zijn te ordenen onder de noemers internationalisering, digitalisering en sociaal-culturele diversiteit (zie *Referentiekader generieke competenties*). Zo krijgt politiewerk meer en meer een grensoverschrijdend karakter, wat inzicht vergt in wat de politie is, kan en mag in andere landen, en wat er in Nederland is bepaald over mogelijkheden tot samenwerking. Van de politie wordt verwacht dat zij haar werk goed doet in wisselende sociaal-culturele contexten en, steeds meer, ook in 'cyberspace'.

Omdat de omgeving waarin de politie haar werk doet, complexer is geworden, geldt dat ook voor het politiewerk zelf. Er is meer expertise nodig op stromen van goederen, geld, informatie en mensen; wat kan daarin het daglicht velen en wat niet? Grenzen tussen legaal en illegaal moeten ook in virtuele werelden worden gesteld en gehandhaafd. De consequentie is dat er binnen de politie een toenemende behoefte aan gespecialiseerde politiemensen waarneembaar is; politiemensen die goed op de hoogte zijn van wat er aan fout gedrag voorkomt, bijvoorbeeld op terreinen van financiële dienstverlening, internationale handel, op milieugebied of in religieuze of politieke bewegingen. Een klassieke politieopleiding is dan niet altijd de meest geëigende voorbereiding en er wordt dan gezocht naar collega's met andersoortige opleidingen en werkervaringen. Tegelijk moeten alle politiemensen overzicht hebben over het politiewerk, de variëteit van werkzaamheden en expertises, en zich niet opsluiten in het eigen werk.

De politieorganisatie kan alleen goed functioneren als medewerkers zicht hebben op het geheel, weten wat het betekent om bij de Nederlandse politie te werken, gericht zijn op onderlinge samenwerking en er naar streven optimaal en zo duurzaam mogelijk inzetbaar te zijn. Alleen zo kunnen politieambtenaren met uiteenlopende expertise de noodzakelijke verbanden leggen tussen fenomenen die op het eerste gezicht niet veel met elkaar te maken hebben, tijdig relevante informatie delen, en op een adequate manier samenwerken met collega's en collega-instanties in binnen- en buitenland. Dit vergt dat er op een adequate wijze gebruik gemaakt van administratieve systemen en informatievoorzieningen. Een goede beheersing van de Nederlandse taal is voorwaardelijk voor een correcte opstelling van het proces-verbaal. Het handelen van politieambtenaren vergt voorts een stevige basis van algemene juridische kennis en vaardigheden.

Examenvereisten

Voorgesteld wordt om het hoofdthema *Politiewerk* onder te verdelen in drie thema's en de volgende examenvereisten op te nemen in deel C van het kwalificatiedossier.

Thema 7: Vraagstukken en schaal

- 7.1 Heeft zicht op wat politiewerk omvat in termen van vraagstukken, in Nederland en in relatie tot het buitenland.
- 7.2 Kan uitleggen waardoor veranderingen in het politiewerk worden veroorzaakt en dat dit samenhangt met de informatiepositie en de informatievaardigheid van de politie zelf.

Thema 8: Werk en werkrelaties

- 8.1 Kan de organisatie van het politiewerk beschrijven qua inrichting en functioneren en uitleggen hoe dat verband houdt met wet- en regelgeving.
- 8.2 Weet dat gebiedsgebonden politiewerk andere eisen stelt aan onderlinge informatie en communicatie, dan specialismen die op (inter)nationaal niveau zijn georganiseerd.

Thema 9: Gebruik systemen, procedures, formats

- 9.1. Kan de voornaamste systemen, procedures en formats benoemen, zoals gehanteerd binnen de Nederlandse politie.
- 9.2. Heeft inzicht in de doelen, vormen en uitgangspunten van processen-verbaal en kan een proces-verbaal opstellen in het kader van gegeven casuïstiek.

Thema 4. Algemene Politie Beroepsvorming ('weten en geweten van de politie')

Het vierde thema tenslotte gaat over politie beroepsvorming ('weten en geweten van de politie'). Politieambtenaren nemen een uitzonderlijke maatschappelijke positie in, omdat ze bevoegd zijn inbreuk te maken op de persoonlijke levenssfeer van mensen en daarbij, indien nodig, (zware) geweldsmiddelen in te zetten. Niet zonder meer echter, steeds vergt dit professionele afweging en steeds moet er verantwoording over kunnen worden afgelegd. De politie ontleent deze bevoegdheid aan het geweldsmonopolie van de staat. De essenties van wat dit vergt zijn verwoord in de beroepscode politie en gesymboliseerd in de ambtseed. Daarnaast wordt in opleidingen, na- en bijscholing en in het werk zelf voortdurend aandacht besteed aan politie vorming (mentaal, moreel, fysiek).

Politie beroepsvorming gaat over dienstverlening en methodisch werken (de toepassing van standaarden, protocollen en procedures), professionele ruimte en de bereidheid rekenschap af te leggen. Dit vergt een helder zicht op de eigen positie en de reikwijdte van verantwoordelijkheid en het (tijdig) onderkennen van dilemma's en ambivalenties, vakmatig en persoonlijk. Direct hiermee verbonden zijn opvattingen over leidinggeven en de bereidheid om leiding te ontvangen. De relatie tussen beroepsvorming en examenvereisten is evident; wie niet over de juiste beroepshouding beschikt, wordt niet gediplomeerd. Hoewel er sprake is van diverse vakgebieden en werkterreinen, zijn er generieke aspecten te noemen, die het werk tot politiewerk maken en waarvoor een bepaalde politie werkhouding vereist is. Politie vorming is iets waaraan alle politiemensen bij voortduring moeten blijven werken, ongeacht de specifieke kenmerken van taken en activiteiten. De leiding van de politie richt en voedt de organisatie met een uitgewerkte missie, centrale waarden en voorbeeldgedrag. Het politieonderwijs draagt er aan bij dat de kernwaarden worden begrepen en ook daadwerkelijk worden geïnternaliseerd.

Beroepscode Politie

De *Beroepscode Politie* (december, 2013) nodigt uit tot het meedenken over vraagstukken van integriteit en verantwoordelijkheid en bij te dragen aan een open en eerlijke werkomgeving. Gegeven de missie van de Nederlandse politie ('*vaakzaam, dienstbaar*'), haar kernwaarden ('*integer, betrouwbaar, moedig en verbindend*') en de afgesproken manieren van werken, moeten politiemensen steeds opnieuw keuzes maken in hun optreden en niet zelden onder grote tijdsdruk. Politiewerk is nu eenmaal veranderlijk en complex. Politiemensen hebben een dienstverlenende grondhouding en de professionele ruimte om eigen keuzes te maken, maar worden wel geacht zich hierover te verantwoorden. Veel politiemensen zijn ook in hun vrije tijd bekend als politieambtenaar en vervullen een voorbeeldfunctie in de samenleving. Politiewerk veronderstelt zelfkennis, omgevingsbewustzijn (in en buiten de organisatie), respectvol samenwerken (met collega's, burgers) en een positieve, kritische leerhouding ten aanzien van het eigen handelen en dat van anderen.

Examenvereisten

Voorgesteld wordt om het hoofdthema Algemene politie vorming onder te verdelen in drie thema's en de volgende examenvereisten op te nemen in deel C van het kwalificatiedossier.

Thema 10: Samenleving, veiligheid en politie

- 10.1 Kent de missie en de kernwaarden van de Nederlandse politie en kan deze verbinden met relevante wetgeving en het dienstverleningsconcept van de politie.
- 10.2 Kan met casuïstiek uitleggen hoe de missie en kernwaarden door (moeten) werken in de politiepraktijk met gebruik van de begrippen 'rechtmatig' en 'rechtvaardig'.

Thema 11: Standaarden, ruimte en rekenschap.

- 11.1 Kan het belang van gestandaardiseerde werkmethoden uitleggen en ook waarom er soms van afgeweken wordt.
- 11.2 Kan met voorbeelden uitleggen waarom de politie verantwoording aflegt over het eigen handelen, resultaten en onvoorziene effecten.

Thema 12: Positie, gedrag en balans

- 12.1 Weet dat belangen en emoties van mensen verschillen, dat dit inlevingsvermogen en flexibiliteit vraagt van de politie, maar ook een gezaghebbende en weerbare positie.
- 12.2 Kan aan de hand van casuïstiek laten zien wat inleven in belangen en emoties van anderen betekent voor de politie en hoe tot een bevredigende balans gekomen kan worden.

Totaaloverzicht Examenvereisten AOPV

DEMOCRATIE, RECHTSSTAAT EN DE POLITIEFUNCTIE ('DE POLITIE STAAT NIET OP ZICHZELF')		
1. RECHT EN VEILIGHEID	1.1 1.2	Kan taken van de Nederlandse staat benoemen wat betreft recht en veiligheid, alsmede de hoofdlijnen van het Nederlands recht en de voor de politie relevante wetten. Heeft inzicht in de werking van de Nederlandse democratie en de trias politica, in het bijzonder het onderscheid tussen rechtshandhaving en rechtspleging.
2. UITVOERENDE OVERHEIDSORGANEN	2.1 2.2	Kan de voornaamste overheidsorganen benoemen die werkzaam zijn in de handhaving, opsporing en hulpverlening, waaronder de politie, en de relevante wettelijke kaders. Toont inzicht in de taken van deze organen, de begrenzing van hun taakopdracht en hoe ze elkaar aanvullen.
3. BURGER EN POLITIEAMBTENAAR	3.1 3.2	Kan verschillen en overeenkomsten benoemen tussen burgers en politieambtenaren qua maatschappelijke positie (rechten, plichten, verantwoordelijkheden). Kan de onderscheiden maatschappelijke posities van burgers en politieambtenaren toelichten aan de hand van gegeven casuïstiek.
DE NEDERLANDSE POLITIE ('DIT IS DE POLITIE')		
4. NEDERLANDSE POLITIEORGANISATIE	4.1 4.2	Kent de formele positie en taakopdracht van de Nederlandse politie, de hoofdkenmerken van de organisatiestructuur en relevante overlegstructuren (lokaal, regionaal, landelijk). Kent relevante ontwikkelingen uit het verleden en hoe deze doorwerken in de huidige politieorganisatie.
5. TAAKOPDRACHT IN DELEN	5.1 5.2	Heeft kennis van algemene, veelvoorkomende politietaken en van specifieke taken van de politie. Kan uitleggen dat onderscheiden taken onderdeel uitmaken van werkprocessen binnen de politie en in samenwerking met partnerorganisaties.
6. BEVOEGDHEID, RUIMTE EN BEGRENZING	6.1 6.2	Kent de uit de aanstelling voortvloeiende bevoegdheden van de politieambtenaar en heeft inzicht in de begrenzing daarvan, waaronder het gebruik van geweld. Kan aan de hand van gegeven casuïstiek uitleggen wat de betekenis is van de begrippen 'professionele ruimte' en discretionaire bevoegdheid.
POLITIEWERK ('DIT DOET DE POLITIE')		
7. VRAAGSTUKKEN EN SCHAAL	7.1 7.2	Heeft zicht op wat politiewerk omvat in termen van vraagstukken, in Nederland en in relatie tot het buitenland. Kan uitleggen waardoor veranderingen in het politiewerk worden veroorzaakt en dat dit samenhangt met de informatiepositie en informatievaardigheid van de politie zelf.
8. WERK- EN WERKRELATIES	8.1 8.2	Kan de organisatie van het politiewerk beschrijven qua inrichting en functioneren en uitleggen hoe dat verband houdt met wet- en regelgeving. Weet dat gebiedsgebonden politiewerk andere eisen stelt aan onderlinge informatie en communicatie, dan specialismen die op (inter)nationaal niveau zijn georganiseerd.
9. GEBRUIK SYSTEMEN, PROCEDURES, FORMATS	9.1 9.2	Kan de voornaamste systemen, doelen en procedures benoemen, zoals gehanteerd binnen de Nederlandse politie. Heeft inzicht in de doelen, vormen en uitgangspunten van processen-verbaal en kan een proces-verbaal opstellen in het kader van gegeven casuïstiek.
ALGEMENE POLITIËLE BEROEPSVORMING ('WETEN EN GEWETEN VAN DE POLITIE')		
10. SAMENLEVING, VEILIGHEID EN POLITIE	10.1 10.2	Kent de missie en de kernwaarden van de Nederlandse politie en kan deze verbinden met relevante wetgeving en het dienstverleningsconcept van de politie. Kan uitleggen hoe de missie en kernwaarden door (moeten) werken in de politiepraktijk aan de hand van casuïstiek en gebruik van de begrippen 'rechtmatig' en 'rechtvaardig'.
11. STANDAARDEN, RUIMTE EN REKENSCHAP	11.1 11.2	Kan het belang van gestandaardiseerde werkmethoden uitleggen en ook waarom er soms van afgeweken wordt. Kan met voorbeelden uitleggen waarom en aan wie de politie verantwoording aflegt over het eigen handelen, resultaten en onvoorziene effecten.
12. POSITIE, GEDRAG EN BALANS	12.1 12.2	Weet dat belangen en emoties van mensen verschillen, dat dit inlevingsvermogen en flexibiliteit vraagt van de politie, maar ook een gezaghebbende en weerbare positie. Kan aan de hand van casuïstiek laten zien wat inleven in belangen en emoties van anderen betekent voor de politie en hoe tot een bevredigende balans gekomen kan worden.

Kennisbasis AOPV

Achtergrondinformatie

Thematisch overzicht Kennisbasis AOPV

	DEMOCRATIE, RECHTSSTAAT EN DE POLITIEFUNCTIE ('DE POLITIE STAAT NIET OP ZICHZELF')	DE NEDERLANDSE POLITIE ('DIT IS DE POLITIE')	POLITIEWERK ('DIT DOET DE POLITIE')	ALGEMENE POLITIËLE BEROEPSVORMING ('WETEN EN GEWETEN VAN DE POLITIE')
ZICHT OP OMGEVING (SYSTEMEN, WERELDEN)	Recht en Veiligheid <ul style="list-style-type: none"> - wettelijke kaders - veiligheid, politiek landschap en beleid - handhaving rechtsorde en beleid 	Nederlandse politieorganisatie <ul style="list-style-type: none"> - politiewet 2012 - hoofdstructuur - 'de driehoek' 	Vraagstukken en schaal <ul style="list-style-type: none"> - openbare orde, geweld en gevaar, criminaliteit - wijk en wereld - inschatten van risico's en dreigingen 	Samenleving, veiligheid en politie. <ul style="list-style-type: none"> - cultuur, missie en kernwaarden van de Nederlandse politie - handelen 'zonder aanzien des persoons' - rechtmatig en rechtvaardig
ZICHT OP RELATIES EN WERKING (VERBINDINGEN, EFFECTEN)	Uitvoerende overheidsorganen <ul style="list-style-type: none"> - bescherming burgers, bedrijven en instellingen en hun leef- en werkomgeving; - de brede politiefunctie - hulpdiensten, multicrisisbeheersing 	Taakopdracht in delen <ul style="list-style-type: none"> - de ongedeelde politietaak - algemene versus specifieke taken - politieberoepen, politiefuncties 	Werk en werkrelaties <ul style="list-style-type: none"> - werkprocessen en standaarden - functies, vakgebieden, werkterreinen en rollen - functionele en territoriale afspraken (regionaal, nationaal, internationaal) 	Standaarden, ruimte en rekenschap <ul style="list-style-type: none"> - discipline - dilemma's - betrouwbaarheid en rekenschap
ZICHT OP EIGEN POSITIE (BETROKKENHEID, VERANTWOORDELIJKHEID)	Burger en politieambtenaar <ul style="list-style-type: none"> - de burger - de ambtenaar - de politieambtenaar 	Bevoegdheden, ruimte, begrenzing <ul style="list-style-type: none"> - aanstelling - bevoegdheid, bekwaamheid - professionele ruimte 	Gebruik systemen, procedures, formats <ul style="list-style-type: none"> - administraties - informatiesystemen, informatie-uitwisseling - het proces-verbaal 	Positie, gedrag en balans <ul style="list-style-type: none"> - positie innemen - houding en gedrag (dienstverlenend, weerbaar) - balans vinden en bewaren

KENNISBASIS AOPV

DEMOCRATIE, RECHTSSTAAT EN DE POLITIEFUNCTIE ('DE POLITIE STAAT NIET OP ZICHZELF')				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZINGEN NAAR BRONNEN
1 RECHT EN VEILIGHEID <i>Zicht op omgeving (systemen, werelden)</i>	1.1 Wettelijke kaders	<ul style="list-style-type: none"> - Nederland kent wetten en daarvan afgeleide besluiten en regelingen ('Nederlands recht'). Hieraan ontlenen overheid, burgers, bedrijven en instellingen hun begrenzings (wat wel en niet mag), hun opdrachten (wat moet), hun zekerheden en hun veiligheid. Het wettelijk kader is voortdurend in verandering. - Er zijn wetten die de politieambtenaar op hoofdlijnen moet kennen en moet kunnen toepassen. - De relatie tussen de overheid en burgers in Nederland rust op algemene beginselen, die burgers het recht geven op inspraak, bezwaar en beroep. 	<ul style="list-style-type: none"> - Het Nederlandse rechtstelsel kent diverse rechtsbronnen t.w. (hogere en lagere) wetgeving, jurisprudentie, de gewoonte en verdragen. - Internationale verdragen, zoals het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM), beïnvloeden het Nederlands recht. Het EVRM benoemt bijvoorbeeld het recht op leven en het verbod op foltering (art. 2 en 3). In de Nederlandse grondwet is dat verankerd in art. 11 (onaantastbaarheid menselijk lichaam). Inbreuken op dit recht zijn strafbaar gesteld. De Politiewet bepaalt echter dat de politie hierop soms inbreuk mag maken (art. 7 ev.). Burgers kunnen op basis van het Wetboek van Strafrecht een beroep doen op strafuitsluitingsgronden (art. 39-43). 	Referentiekader Generieke Competenties. Bijlage Juridisch kader AOPV PKN/BOK (bronnen aanvullen)
	1.2 Veiligheid, politiek landschap en beleid	<ul style="list-style-type: none"> - De zorg voor recht en veiligheid behoort tot de kerntaken van de overheid. Er geldt een onderscheid tussen interne (Politie) en externe veiligheid (Defensie). De Koninklijke Marechaussee draagt zorg voor de grensbewaking. - Ministers zijn verantwoordelijk voor het gevoerde beleid en de handhaving daarvan. Op lokaal niveau is dat de burgemeester. - Politieke partijen zitten niet altijd op één lijn wat betreft de functies van de staat, en ook niet wat betreft het veiligheidsbeleid. Verschillende kabinetten voeren daarom niet altijd hetzelfde veiligheidsbeleid. 	<ul style="list-style-type: none"> - De overheid is gericht op integraal veiligheidsbeleid, waarbij meerdere uitvoeringsorganisaties samen zorgen voor een zo veilig mogelijke samenleving (landelijk, regionaal, lokaal). - Veiligheidsvraagstukken leiden tot veiligheidsbeleid en tot prioriteitsstelling bij de politie. - Voorbeelden van actuele wetgevingsprocessen zijn de Wet drugs in het verkeer en de Wet middelengebruik. 	Referentiekader Generieke Competenties. Bijlage Juridisch kader AOPV PKN/BOK (bronnen aanvullen), o.a. over Integraal veiligheidsbeleid
	1.3 Handhaving rechtsorde en beleid	<ul style="list-style-type: none"> - Wetten en regelingen worden door de overheid gehandhaafd; ministers verantwoorden zich hierover in het parlement; burgemeesters in de gemeenteraad. - Er zijn diverse organisaties die toezichts-, handhavings- en opsporingstaken vervullen, soms breed, soms smal. - De taakopdrachten van de politie, het openbaar ministerie en de rechterlijke macht hangen nauw samen ('keten van de rechtsgang'). 	<ul style="list-style-type: none"> - Het strafrecht is niet los te zien van maatschappelijke opvattingen over de functie van straffen. De strafmaat verschilt van land tot land. - Het strafproces is opgedeeld in fasen, vanaf het opsporingsonderzoek tot en met de tenuitvoerlegging. 	Referentiekader Generieke Competenties. Bijlage Juridisch kader AOPV PKN/BOK (bronnen aanvullen)

DEMOCRATIE, RECHTSSTAAT EN DE POLITIEFUNCTIE ('DE POLITIE STAAT NIET OP ZICHZELF')				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZINGEN NAAR BRONNEN
<p>2</p> <p>Uitvoerende overheidsorganen</p> <p><i>Zicht op relaties en werking (verbindingen, effecten)</i></p>	<p>2.1</p> <p>De bescherming van burgers, bedrijven en instellingen en hun leef- en werkomgeving</p>	<ul style="list-style-type: none"> - De overheid ontleent haar verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden aan wet- en regelgeving. - Burgers, bedrijven en instellingen moeten vergunningen aanvragen bij overheidsinstanties voor bepaalde activiteiten. - Er wordt onderscheid gemaakt tussen leefbaarheid en veiligheid. - Overheidsinstanties kunnen burgers, bedrijven en instellingen die zich niet aan regels houden, boetes geven. - Inspecties zien toe op de naleving van wet- en regelgeving. 	<ul style="list-style-type: none"> - Onder het begrip 'nationale veiligheid' vallen naast de politie diverse andere uitvoeringsorganisaties die tezamen moeten voorkomen dat Nederland ten prooi valt aan grote rampen, calamiteiten en crises. - Media hebben een belangrijke signalerende functie waar het vraagstukken van leefbaarheid en veiligheid betreft, vooral waar deze direct de burger raken. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen)</p> <p>Inspectie Veiligheid en Justitie, Werkprogramma</p>
	<p>2.2</p> <p>De brede politiefunctie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - De politie valt onder het ministerie van Veiligheid en Justitie. Onder andere ministeries vallen uitvoeringsorganisaties met verwante politieke functies. - Er zijn meerdere overheidsorganen die toezicht houden op de openbare orde, gericht handhaven en opsporen en hulpverlening bij ongevallen en rampen. - De politie heeft te maken met verwante organisaties waarmee moet worden samengewerkt, in eigen land maar soms ook in het buitenland. 	<ul style="list-style-type: none"> - De taken van andere organisaties die een bijdrage leveren aan de bescherming van burgers, bedrijven en instellingen kennen eigen wet- en regelgeving. Zicht hierop is van belang voor de onderlinge samenwerking. - Ons land kent meerdere bijzondere opsporingsdiensten; deze vallen onder verschillende ministeries. - Gemeenten en de NS hebben buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) in dienst. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen)</p>
	<p>2.3</p> <p>Hulpdiensten, multi-crisisbeheersing</p>	<ul style="list-style-type: none"> - De politie werkt samen met gemeenten, de brandweer en met de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR). Op regionaal niveau gebeurt dat in het kader van de Veiligheidsregio. - Op landelijk niveau werken veiligheidsregio's samen met Defensie in het Landelijk Operationeel Coördinatie Centrum (LOCC), dat valt onder de minister van BZK. - Er wordt onderscheid gemaakt tussen sociale en fysieke veiligheid ('security' en 'safety'). 	<ul style="list-style-type: none"> - Er zijn 25 veiligheidsregio's in ons land. Deze komen overeen met de voormalige politieregio's. - Opschaling bij grootschalige crisis en calamiteiten vindt plaats via een GRIP procedure. - Om de hulpverlening te verbeteren en de samenwerking tussen hulpdiensten te bevorderen komt er een landelijke meldkamerorganisatie. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), onder andere Referentiekader GRIP; Gezamenlijke meldkamerorganisatie.</p>

DEMOCRATIE, RECHTSSTAAT EN DE POLITIEFUNCTIE ('DE POLITIE STAAT NIET OP ZICHZELF')				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZINGEN NAAR BRONNEN
<p>3</p> <p>Burger en Politieambtenaar</p> <p><i>Zicht op eigen positie (betrokkenheid, verantwoordelijkheid)</i></p>	3.1 De burger	<ul style="list-style-type: none"> - Burgers hebben als staatsburger formele rechten (politiek, economisch, sociaal, cultureel, fysiek), maar ook plichten (formeel en informeel). - Burgers worden uitgenodigd door de overheid om actief bij te dragen aan de samenleving, de democratie en rechtsstaat, en veiligheid en leefbaarheid. - Burgers en bedrijven kunnen niet altijd naar eigen inzicht handelen. Soms hebben ze een 'vergunning' of 'beschikking' nodig. - Staatsburgers hebben een rechtspositie, die vreemdelingen of asielzoekers niet hebben. - Burgers kunnen hun rechtspositie zelf versterken via contracten en verzekeringen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Burgernet is een initiatief om burgers te betrekken bij de uitvoering van de politietaak. - De politie heeft de bevoegdheid om, met inachtneming van (juridische) voorwaarden, specifieke (dwang-) middelen toe te passen (geweldsmonopolie). - Wie het niet eens is met een opgemaakt proces-verbaal door een politieambtenaar, kan bezwaar en/of beroep aantekenen. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen)</p>
	3.2 De ambtenaar	<ul style="list-style-type: none"> - Wie in dienst is van de overheid, is een ambtenaar. Van ambtenaren wordt verwacht dat zij zich neutraal opstellen tegenover burgers en ervoor zorgen dat overheidswerk integer en zo goed mogelijk wordt uitgevoerd. - Ambtenaren hebben bevoegdheden die hen van overheidswege worden toegekend. Bevoegdheden zijn doorgaans specifiek geformuleerd en scherp begrensd. 	<ul style="list-style-type: none"> - De Hoge Raad heeft zich recent gebogen over het begrip 'ambtenaar' en dit verder uitgebreid en aangescherpt. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen)</p> <p>BARP</p>
	3.3 De politieambtenaar	<ul style="list-style-type: none"> - Elke politieambtenaar is zowel ambtenaar als burger. - In functie is de politieambtenaar gebonden aan bepaalde bevoegdheden, plichten en verantwoordelijkheden. De ambtseed geeft hieraan uitdrukking, zoals ook de beroepscode (zie thema 11). Naast de politie vallen ook de Koninklijke Marechaussee (KMar) en de Rijksrecherche onder de noemer 'politie'. 	<ul style="list-style-type: none"> - Politieambtenaren worden geacht zich te gedragen zoals het 'juridisch kader' dat voorschrijft. - Als blijkt dat een politieambtenaar in functie een diefstal heeft gepleegd, geldt dit als een 'algemene strafverzuwende omstandigheid' in het Wetboek van Strafrecht. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen)</p> <p>Beroepscode Politie</p>

NEDERLANDSE POLITIE ('DIT IS DE POLITIE')				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZINGEN NAAR BRONNEN
4 Nederlandse politieorganisatie <i>Zicht op omgeving (systemen, werelden)</i>	4.1 Politiewet 2012	<ul style="list-style-type: none"> - In de geschiedenis van de Nederlandse politie is het onderscheid tussen gemeentepolitie en rijkspolitie een belangrijk gegeven tot 1993, toen beide werden gefuseerd in een regionaal bestel met 25 regiokorpsen en 1 landelijk korps politiediensten (KLPD). - Met de komst van de Politiewet 2012 kwam er een einde aan het regionale politiebestedel (1993-2012). - Vanaf 1 januari 2013 is de politie landelijk georganiseerd; er is één korps met 10 regionale eenheden en minimaal één landelijke eenheid. 	<ul style="list-style-type: none"> - Elementaire kennis van de (recente) geschiedenis van de politieorganisatie draagt bij aan inzicht hoe de politie momenteel is georganiseerd en welke werkwijze hieruit voortvloeit. - Het inrichtingsplan van de nationale politie sluit direct aan op de Politiewet 2012, en legt daarbij een grote nadruk op de missie, visie en kernwaarden van de politie. 	<p>Referentiekader Generieke Competenties.</p> <p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), onder over geschiedenis politie.</p> <p>Inrichtingsplan Nationale Politie.</p>
	4.2 Hoofdstructuur	<ul style="list-style-type: none"> - Eén landelijke organisatie maakt het mogelijk dat het politiewerk effectief en efficiënt wordt georganiseerd en dat er ook één operationeel informatiesysteem is. - Elke politieambtenaar heeft zicht nodig op de hoofdstructuur en de doelen en verwachtingen die er zijn omtrent de politie. - De inrichting van de politieorganisatie gaat uit van een onderscheid in vijf hoofdprocessen intake & service, noodhulp, handhaving, opsporing, signalering & advisering. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aan de hand van het aanvalsplan ICT, dat doorloopt tot 2017, wordt bij de politie één landelijke informatievoorziening georganiseerd. - De politieambtenaar voert werkzaamheden uit binnen het geheel van de organisatie en heeft daarin een eigen 'functionele plek'. 	<p>Referentiekader Generieke Competenties.</p> <p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), onder andere 'De Operatie ondersteund'.</p> <p>Inrichtingsplan Nationale Politie.</p>
	4.3 'De driehoek'	<ul style="list-style-type: none"> - Het gezag over de politie is lokaal verankerd bij het openbaar bestuur en het openbaar ministerie. De lokale politiefchef vormt samen met de burgemeester en de officier van justitie ter plaatse 'de driehoek'. - Ook op hogere schaalniveaus (regionaal, landelijk) is sprake eenzelfde 'driehoek'. - De minister heeft overleg met het college van procureurs-generaal (de top van het Openbaar Ministerie) en met de burgemeesters via het zgn. Artikel 19 overleg. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bij de politie is sprake van duaal gezag: de burgemeester gaat over openbare orde en hulpverlening en het OM gaat over strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en taken ten dienste van justitie. - De politie stelt zelf dat zij functioneert 'in ondergeschiktheid <u>met</u> gezag'. Dit betreft een nuancering van art. 3 van de Politiewet die betrekking heeft op de professionaliteit van de politie. - De landelijke organisatiestructuur van de Nederlandse politie heeft gevolgen voor de wijze waarop de burgemeesters in ons land hun verantwoordelijkheden (kunnen) uitoefenen. 	<p>Referentiekader Generieke Competenties.</p> <p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen)</p>

NEDERLANDSE POLITIE ('DIT IS DE POLITIE')				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZINGEN NAAR BRONNEN
<p>5</p> <p>Taakopdracht in delen</p> <p><i>Zicht op relaties en werking (verbindingen, effecten)</i></p>	5.1 De ongedeelde politietaak	<ul style="list-style-type: none"> - De ongedeelde, wettelijke taakopdracht van de politie betreft de <i>'daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en hulpverlening aan hen die dat behoeven'</i> (art. 3 Politiewet). - De verschijnselen waar de politie tegen op moet treden, zijn zeer uiteenlopend. Dat betekent dat het werk van politiemensen in de praktijk sterk kan verschillen. - Bepaalde verschijnselen hebben een groot effect op het leefbaarheids- en veiligheidsgevoel van mensen; de politie kent daar prioriteit aan toe. - Bepaalde politietaken berusten niet bij de politie, maar bij Bijzonderde Opsporings Diensten (BOD's) 	<ul style="list-style-type: none"> - De hulpverlening die de politie verleent, verschilt van die door andere organisaties wordt verleend, zoals de brandweer, het maatschappelijke werk of de psychiatrie. De politie heeft een doorverwijzingfunctie naar andere hulpdiensten. - Met de term High Impact Crime wordt bedoeld op veel voorkomende criminaliteit met een groot effect op de samenleving. Om ondermijning van de maatschappelijke orde te voorkomen wordt hier prioriteit aan toegekend. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen)</p>
	5.2 Algemene versus specifieke taken	<ul style="list-style-type: none"> - De politietaak is verdeeld in algemene taken waar veel politiemensen aan werken en taken met een bijzonder en specifiek karakter waar veel minder mensen aan werken. - Specifieke taken bij de politie vergen vaak ook specifieke kennis, onder andere over specifieke wetgeving. 	<ul style="list-style-type: none"> - Het meeste politiewerk betreft de gebiedsgebonden politiezorg. Dit wordt uitgevoerd binnen de regionale eenheden. - Bepaalde specifieke politiewerkzaamheden worden geconcentreerd uitgevoerd binnen de Landelijke Eenheid, veelal echter in samenwerking met de regionale eenheden. - De politie heeft niet alle specialistische kennis die nodig is zelf in huis. Een belangrijke partner van de politie op het terrein van de opsporing is het Nederlands Forensisch Instituut. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen)</p> <p>Inrichtingsplan NP</p>
	5.3 Politieberoepen, politiefuncties	<ul style="list-style-type: none"> - In het politieonderwijs wordt voor drie brede politieberoepen opgeleid, de politiemans/-vrouw, de rechercheur en de politiechef. Binnen deze beroepen kunnen smalle en/of specifieke functies worden onderscheiden. - Hoe breder politiemensen zijn opgeleid, hoe breder ze ook inzetbaar zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> - Specialistische functies vergen langdurige verdieping in een bepaald thema en/of methodiek. Hier worden in een aantal gevallen ook vooropgeleide specialisten voor aangetrokken. - Overstappen van een smalle/specifieke functie naar een brede politiefunctie vereist vaak aanvullende scholing. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen)</p> <p>Landelijk Functiegebouw Nederlandse Politie (LFNP)</p> <p>Kwalificatiestructuur politieonderwijs</p>

NEDERLANDSE POLITIE ('DIT IS DE POLITIE')				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZINGEN NAAR BRONNEN
6 Bevoegdheid, ruimte en begrenzing <i>Zicht op eigen positie (betrokkenheid, verantwoordelijkheid)</i>	6.1 Aanstelling	<ul style="list-style-type: none"> - Politieambtenaren zijn aangesteld voor de uitvoering van de politietaak. - De aanstelling brengt een algemene opsporingsbevoegdheid met zich mee die wordt toegepast in het werk dat de politieambtenaar krijgt opgedragen. - De politieambtenaar is algemeen opsporingsbevoegd, maar beperkt zich tot de taken die worden opgedragen, tenzij sprake is van urgente omstandigheden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sommige politieambtenaren in ons land werken niet bij de Nederlandse politie, maar bij de KMar of de Rijksrecherche. - Veel politieambtenaren zijn wapendragend. Ze mogen hun wapen echter niet zomaar gebruiken. 	Bijlage Juridisch kader AOPV PKN/BOK (bronnen aanvullen), onder andere Dienstverleningsconcept nationale politie; klachtenregeling.
	6.2 Bevoegdheid, bekwaamheid	<ul style="list-style-type: none"> - De bevoegdheid vloeit voort uit de aanstelling. Om het politiewerk goed te kunnen uitvoeren is (een bewijs van) bekwaamheid nodig. - Het bewijs van bekwaamheid kan een diploma, deeldiploma of certificaat zijn. Dit bepaalt in belangrijke mate de inzetbaarheid van de politieambtenaar. - Bekwaamheid die in het werk zelf wordt verworven kan tot bewijzen leiden (getuigschriften, referenties, werkervaringscertificaten). - Bepaalde voorbehouden handelingen vergen een extra certificaat om deze te mogen uitvoeren. 	<ul style="list-style-type: none"> - De politie heeft bevoegdheden die burgers niet hebben. Sommige bevoegdheden mag de politieagent zelf toepassen. Zwaardere opsporingsbevoegdheden mogen pas toegepast worden nadat er toestemming is gegeven door een officier van justitie of een rechter-commissaris. De politie heeft als werkgever de plicht alleen mensen aan te stellen die bekwaam zijn om het werk uit te voeren. Voor het bekwaam maken van medewerkers maakt de politie gebruik van het samenhangend stelsel van politieonderwijs. 	Bijlage Juridisch kader AOPV. PKN/BOK (bronnen aanvullen). Visiedocument Bevoegd en Bekwaam aan de start.
	6.3 Professionele ruimte	<ul style="list-style-type: none"> - Elke politieambtenaar krijgt bij aanstelling een meer of minder grote professionele ruimte toegekend door de leidinggevende, gegeven de wettelijke kaders. Deze is afhankelijk van de aard van de aanstelling en verschilt per functie. Elke politieambtenaar heeft hierover zekerheid nodig, wanneer mag hij/zij afwijken van 'de regel' en kiezen voor een eigen aanpak? - Politieambtenaren hebben er baat bij als er op het werk regelmatig openhartig wordt gesproken over de benutting van de professionele ruimte. 	<ul style="list-style-type: none"> - Professionele ruimte en discretionaire bevoegdheid zijn verwante begrippen die niet precies hetzelfde betekenen. Waar het eerste begrip vooral betrekking heeft op het vakmanschap van de politieambtenaar, gaat het tweede begrip vooral over de formele, juridische positie. Beide kunnen doorslaan naar willekeur en eigenmachtig handelen. - Persoonlijke waarden en drijfveren spelen bij elke politieambtenaar een rol. 	Bijlage Juridisch kader AOPV PKN/BOK (bronnen aanvullen) Beroepscode

POLITIEWERK ('DIT DOET DE POLITIE')				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZINGEN NAAR BRONNEN
<p>7</p> <p>Vraagstukken en schaal</p> <p><i>Zicht op omgeving (systemen, werelden)</i></p>	7.1 Openbare orde, geweld, gevaar, criminaliteit	<ul style="list-style-type: none"> - De fenomenen waar de politie mee aan de slag moet, zijn verwoord in wet- en regelgeving. - Omdat de samenleving veranderlijk is, verandert ook wet- en regelgeving en daarmee het politiewerk. - Omdat de politie niet alles tegelijk kan en prioriteiten moet stellen, is er een voortdurend maatschappelijk debat gaande over wat de politie doet en bereikt. 	<ul style="list-style-type: none"> - De politie heeft tegenwoordig te maken met onderwerpen waar de politie in de jaren '80 niet mee te maken had. - In bepaalde omstandigheden is de politie genoodzaakt het eigen handelen 'op te schalen'. In de opsporing wordt waar nodig een Staf Grootchalige Bijzondere Opsporing gevormd (SGBO). 	<p>Referentiekader Generieke Competenties</p> <p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), o.a. Strategisch beleidsplan Operatiën Nationale Politie</p>
	7.2 Wijk en wereld	<ul style="list-style-type: none"> - Grote veranderingen die doorwerken in de Nederlandse samenleving en in het politiewerk zijn te begrijpen vanuit perspectieven van internationalisering, digitalisering en toenemende sociaal-culturele diversiteit. - Politiewerk krijgt steeds meer een grensoverschrijdend karakter; dit vergt inzicht in wat de politie is, kan en mag in andere landen, en wat er in Nederland bepaald is over mogelijkheden tot samenwerking. - Lokale situaties waarin mensen leven en werken, zijn verbonden met ontwikkelingen die elders in de wereld plaatsvinden. - De politie gebruikt burgerparticipatie om de betrokkenheid van burgers te stimuleren. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gebiedsgebonden politiezorg vergt niet alleen kennis van de 'lokale kaart' (gebiedsscan), maar ook kennis van de mondiale stromen van goederen, geld, informatie en mensen. - Wijkagenten worden geacht de effecten van nationale – en wereldvraagstukken in hun eigen wijk te signaleren. - Steeds meer communicatie tussen (jongere) mensen verloopt via sociale media. Dat biedt nieuwe mogelijkheden, maar houdt ook maatschappelijke risico's in. Handhaving van de rechtsorde krijgt meer en meer een digitale dimensie. - Veel wijkagenten krijgen tegenwoordig een opleiding om hun vak (nog) beter uit te kunnen oefenen. 	<p>Referentiekader Generieke Competenties</p> <p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), o.a. Politie in Ontwikkeling</p>
	7.3 Inschatten van risico's en dreigingen	<ul style="list-style-type: none"> - De politie beschikt over een goede informatiepositie om risico's en dreigingen voor burgers, bedrijven en instellingen goed in kaart te brengen. - Individuele politieambtenaren dragen bij aan de informatiepositie van de politieorganisatie door te signaleren en te rapporteren. - Politieambtenaren moeten 'gevoel ontwikkelen' om risico's en dreigingen tijdig te herkennen op terreinen van criminaliteit, radicalisering en geweldsescalatie. - De politie stelt criminaliteitsbeelden en dreigingsanalyses op. 	<ul style="list-style-type: none"> - Wijkagenten gelden als de 'ogen en oren van de politie'. - Goede briefing en debriefing zijn van groot belang voor de onderlinge informatie-uitwisseling binnen teams. - Het adequaat gebruik van uiteenlopende informatiebronnen en veel data vergt inzicht in methoden van sociaal wetenschappelijk onderzoek. 	<p>Referentiekader Generieke Competenties.</p> <p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), onder andere over Intelligence gestuurd politiewerk (IGP).</p>

POLITIEWERK ('DIT DOET DE POLITIE')				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZINGEN NAAR BRONNEN
8 Werk en werkrelaties <i>Zicht op relaties en werking (verbindingen, effecten)</i>	8.1 Werkprocessen en standaarden	<ul style="list-style-type: none"> - De politie organiseert het eigen werk in gestandaardiseerde werkprocessen, waarin stap voor stap is beschreven wat er volgordekelijk moet gebeuren. - Individuele politieambtenaren zijn zich bewust van het bestaan van werkprocessen bij de politie en het belang hiervan. Individuele politieambtenaren hebben het besef dat ze een schakel in het werkproces zijn. - De wetgever heeft voor bepaalde vormen van politiewerk wettelijke beroepsvereisten opgesteld. Daarvoor moeten specifieke bewijzen van bekwaamheid worden verworven. 	<ul style="list-style-type: none"> - In organisaties doen mensen verschillende werkzaamheden binnen verschillende werkprocessen. Samenwerking veronderstelt dat mensen enig inzicht hebben in het geheel. - Het uitvoeren van een onderzoek aan een voertuig of het onderzoek bij een brand vergt bepaalde expertise van de politieambtenaar om het werk te kunnen en te mogen doen. - Invoering van nieuwe wetten, zoals de Wet drugs in het verkeer en de Wet middelengebruik hebben effect op werkprocessen van de politie. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), onder andere over Werkproces Zo Samen, Snel, Slim, Selectief, Simpel en Samenlevingsgericht Mogelijk (ZSM); brief minister VenJ 27 oktober 2011 'Actieprogramma sneller recht door sneller straffen'; Werkingsdocument Opsporing; Handboek Intake & Service</p>
	8.2 Functies, vakgebieden, werkterreinen en rollen	<ul style="list-style-type: none"> - Het werk van politiemensen in Nederland is geordend een Landelijk Functiegebouw Nederlandse Politie (LFNP) dat drie hoofdgroepen kent, leidinggeven, uitvoering en ondersteuning. - Functies van politiemensen verschillen naar vakgebied, werkterrein, rollen en naar niveau van verantwoordelijkheid. 	<ul style="list-style-type: none"> - Operationeel experts werken in een bepaald vakgebied en/of werkterrein en voeren bepaalde sturende taken uit, maar vallen niet onder de kolom leidinggeven. - Het werk bij de mobiele eenheid geldt niet als een apart vakgebied of werkterrein, maar als een rol. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen),</p> <p>LFNP.</p>
	8.3 Territoriale en functionele afspraken (regionaal, nationaal, internationaal)	<ul style="list-style-type: none"> - Regionale (sub)eenheden binnen de Nederlandse politie hebben een eigen geografisch werkterrein. Regionale eenheden aan de grenzen met België en Duitsland werken operationeel samen met de burens. - Functionele (sub) eenheden binnen de Nederlandse politie hebben een specifiek thema en specifieke expertise. Zij voeren werkzaamheden uit binnen het hele land en in samenwerking met politieorganisaties in het buitenland. - Bij grote evenementen werkt de Nederlandse politie nauw samen met partners in eigen land (fysieke en sociale veiligheid) en partners in het buitenland (sociale veiligheid). - In de praktijk leidt onderlinge samenwerking binnen de politie voortdurend tot het schakelen, op- en afschalen en inschakelen van externe partners. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nederland heeft verdragen gesloten met België en Duitsland over operationele samenwerking. Dit maakt het mogelijk dat Nederlandse politieambtenaren in bepaalde gevallen ook bevoegd zijn over de grens, en omgekeerd. - In het kader van internationale verdragen verleent Nederland medewerking aan rechtshulpverzoeken van uit het buitenland. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen) onder andere over Integrale samenwerking (speelveldenmodel?) en grensoverschrijdend politie optreden en internationale samenwerkingsverbanden.</p>

POLITIEWERK ('DIT DOET DE POLITIE')				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZINGEN NAAR BRONNEN
<p>9</p> <p>Gebruik systemen, procedures, formats</p> <p><i>Zicht op eigen positie (betrokkenheid, verantwoordelijkheid)</i></p>	9.1 Administraties	<ul style="list-style-type: none"> - Binnen de politie worden administratieve systemen gebruikt die de politieambtenaar moet kunnen hanteren (gegevens verwerken en vastleggen, mutaties uitvoeren, rapporteren). - Administratieve systemen die direct te maken hebben met het politiewerk zijn de Basisvoorziening Handhaven (BVH) en Summ-IT (opsporing) - Elke politieambtenaar heeft te maken met de Basisvoorziening Capaciteitsmanagement (BVCM). 	<ul style="list-style-type: none"> - Niet iedere Nederlander staat automatisch geregistreerd in de administratie van de politie. Ook buitenlanders staan soms geregistreerd in de administratie van de politie. - Op de website van de politie kan gebruik gemaakt worden van een Bereikbaarheidsgids voor de politie 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), onder andere over de administratieve organisatie van de politie.</p>
	9.2 Informatie-systemen, informatie-uitwisseling	<ul style="list-style-type: none"> - Binnen de Nederlandse politie kan alleen goed worden samengewerkt, als informatie gedeeld wordt en informatieoverdracht aan duidelijke regels is gebonden. - Digitalisering leidt tot nieuwe mogelijkheden voor informatievergaring en – uitwisseling. Echter niet alles wat kán, mag ook. - De Wet Politiegegevens (WPG) biedt mogelijkheden tot het delen van politiegegevens, maar stelt ook duidelijke grenzen. - De politie krijgt steeds meer informatie beschikbaar vanuit surveillancesystemen. 	<ul style="list-style-type: none"> - In het kader van het Verdrag van Schengen maakt de Nederlandse politie gebruik van SIS II. Niet alleen de politie maakt hiervan gebruik, dit geldt ook voor de KMar. - Gegevens die opgenomen worden in SIS II worden ook door Europol gebruikt bij het opstellen van rapportages. - De politie maakt gebruik van open bronnen op het internet; dat kan risico's met zich meebrengen. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV, onder ander over de Wet Politiegegevens (WPG).</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), onder andere over de meest relevante informatiesystemen en over convenanten die zijn afgesloten met betrekking de WPG.</p>
	9.3 Het proces-verbaal	<ul style="list-style-type: none"> - Het proces-verbaal (PV) neemt een onmisbare plek in binnen het politiewerk. - Wat het PV aan informatie moet bevatten, is omgeven met wet- en regelgeving. - Het correct opgesteld PV voldoet aan diverse kwaliteitseisen. Onvolledig of onjuist opgestelde PV's belemmeren de afhandeling van opgespoorde strafbare feiten. - Verhoren moet op een zorgvuldige manier plaatsvinden om te voorkomen dat de rechtsgang wordt belemmerd of dat mensen onnodig worden beschadigd. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rechterlijke uitspraken worden gebaseerd op PV's . - Elke politieambtenaar moet een ambtsedig, waarheidsgetrouw PV kunnen opstellen met vermelding van de correcte 'redenen van wetenschap'. - Een PV is geen overbodige administratieve last, maar een noodzakelijk product in een goede rechtsgang. - Er zijn meerdere categorieën proces-verbaal (van verhoor, van aangifte, van inbeslagneming, combibon e.d.). 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), onder andere over de aard en functie van het PV, de daaraan gestelde eisen en de procesgang van opsporingsambtenaar tot rechter.</p> <p>OM 'Met dit verhaal een goed verbaal'.</p>

ALGEMENE POLITIËLE BEROEPSVORMING ('WETEN EN GEWETEN VAN DE POLITIE')				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZINGEN NAAR BRONNEN
10 Samenleving, veiligheid en politie <i>Zicht op omgeving (systemen, werelden)</i>	10.1 Cultuur, missie en kernwaarden van de Nederlandse politie	<ul style="list-style-type: none"> - Organisaties kenmerken zich door waarden, doelen en opvattingen over wat nodig of geoorloofd is om resultaten te behalen ('organisatiecultuur'). Zo ook bij de politie. - De missie van de Nederlandse politie luidt: 'Waakzaam en dienstbaar aan de waarden van de rechtsstaat'. Daarbij behorende kernwaarden zijn: 'integer, betrouwbaar, moedig en verbindend'. - Uitvoering van de politietaak vergt een goed ontwikkeld moreel besef van wat wel en niet deugt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Art. 1 van de Grondwet is pas veranderd. Het artikel begint nu met de woorden '<i>De Grondwet waarborgt de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten</i>'. Zoals andere beroepsgroepen heeft de politie een eigen organisatiecultuur die voortdurend vanuit de leiding wordt gericht en gevoed, maar nooit ten volle te sturen is. 	<p>Referentiekader Generieke Competenties.</p> <p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), onder andere over de missie en de kernwaarden van de Politie en over politiecultuur.</p> <p>Inrichtingsplan Beroepscode Dienstverleningsconcept nationale politie.</p>
	10.2 Handelen 'zonder aanzien des persoons'	<ul style="list-style-type: none"> - Politiewerk dient politiek onafhankelijk te worden uitgevoerd. De spelregels van de democratische rechtsstaat bepalen dat de politie boven de partijen moet staan, tenzij politieke bewegingen in strijd handelen met de wet. - Vooroordelen, stereotypen, discriminatie en racisme spelen een (grote) rol in de relaties tussen mensen. Daartegenover staan respect, empathie en tolerantie. Deze tegenstelling is van groot belang voor het politiewerk en de individuele politieambtenaar. 	<ul style="list-style-type: none"> - Discriminatie betekent letterlijk onderscheid maken. Dit is wat mensen bij voortdurend doen. - In het dagelijks taalgebruik staat discriminatie voor het onderscheid maken op oneigenlijke gronden. Deze vorm van onderscheid maken is verboden in zowel de grondwet als ook in het wetboek van strafrecht. - De politie kan niet anders dan voortdurend onderscheid maken in het gedrag van mensen tegen de achtergrond van wet- en regelgeving. 	<p>Referentiekader Generieke Competenties.</p> <p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), onder andere over etnisch profileren.</p>
	10.3 Rechtmatig en rechtvaardig	<ul style="list-style-type: none"> - In het politiewerk ligt een sterk ontwikkeld idee van rechtvaardigheid (moraliteit) besloten. Dit staat soms op gespannen voet met rechtmatigheid (juridische logica). - Spanning tussen rechtvaardigheid en rechtmatigheid kan leiden tot morele dilemma's, professioneel en/of persoonlijk. 	<ul style="list-style-type: none"> - Politieambtenaren maken met regelmaat schrijnende sociale problemen mee, zoals bijvoorbeeld een huisuitzetting van iemand die de huur niet meer kan betalen. - Persoonlijke ervaringen werken soms door in het beoordelen van werksituaties. 	<p>Referentiekader Generieke Competenties.</p> <p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen)</p>

ALGEMENE POLITIËLE BEROEPSVORMING ('WETEN EN GEWETEN VAN DE POLITIE')				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZINGEN NAAR BRONNEN
<p>11 Standaarden, ruimte en rekenschap</p> <p><i>Zicht op relaties en werking (verbindingen, effecten)</i></p>	11.1 Discipline	<ul style="list-style-type: none"> - Meerjarige ervaringen met politiewerk hebben geleid tot methodische manieren van werken. Politiewerk heeft zich ontwikkeld tot een eigen discipline. - Een discipline gaat gepaard met standaardisering ('bewezen praktijken'). Standaarden bieden houvast en bescherming en maken routinevorming mogelijk. - Het hanteren van standaarden vergt zelfdiscipline en integriteit, betrouwbaarheid, moed en verbindend vermogen ('kernwaarden'). - Standaarden worden op hoofdpunten verwoord in protocollen, procedures en richtlijnen. - Methoden van werken bieden niet in alle situaties voldoende houvast, dan moet de professionele ruimte benut worden om zelf een keuze te maken. 	<ul style="list-style-type: none"> - Politieambtenaren dragen het uniform niet alleen om praktische redenen, maar ook om te laten zien dat ze van de politie zijn opdat de burger kan weten wat er verwacht mag worden. - Professioneel werken vindt zijn basis in de professionele standaarden en uit zich soms door hier beredeneerd van af te wijken. - Wie pas bij de politie werkt, geldt als 'startbekwaam'. Na verloop van tijd kan er groei plaatsvinden naar 'vakbekwaamheid'. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), onder andere over discretionaire bevoegdheid, beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit</p> <p>BARP</p>
	11.2 Dilemma's	<ul style="list-style-type: none"> - In de politiepraktijk is sprake van diversiteit in presentatie en handelen, maar wel binnen de geldende kaders. - In de politiepraktijk doen zich ambivalenties en dilemma's voor, persoonlijk en beroepsmatig. Deze moeten worden onderkend en besproken. Collega's helpen elkaar daarbij en geven elkaar opbouwende kritiek als de gelegenheid zich daarvoor aandient. 	<ul style="list-style-type: none"> - Persoonlijke dilemma's in politiewerk, verbonden met de eigen waarden en normen, komen bij nagenoeg iedere politieambtenaar wel eens voor. - Bespreekbaar maken van dilemma's met collega's of leidinggevende kan tot oplossingen leiden. Als de politieambtenaar door een dilemma problemen krijgt, biedt de politieorganisatie persoonlijke begeleiding. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), onder andere over morele dilemma's, beroepsethiek, diversiteit en relativiseringsvermogen.</p> <p>Beroepscode politie Gids: politie voor een ieder; Brochure: De samenleving (b)en jij. Slachtofferhulp.</p>
	11.3 Betrouwbaarheid en rekenschap	<ul style="list-style-type: none"> - Politieambtenaren liggen onder een vergrootglas waar het gaat om betrouwbaarheid en rekenschap. - Politieambtenaren moeten, meer nog dan de gewone burger, zich realiseren dat ze moeten doen wat ze beloven en niet beloven wat ze niet kunnen waarmaken, - Een zorgvuldige, dienstverlenende manier van werken is essentieel voor betrouwbaar politiewerk. 	<ul style="list-style-type: none"> - De korpschef heeft gezegd dat de 'beroepscode politie' niet als een 'wetboek van handelen' gezien moet worden, maar als een 'uitnodiging om mee te denken over vraagstukken van integriteit en verantwoordelijkheid'. - Het is voor een politieambtenaar niet altijd gemakkelijk te schakelen tussen een repressieve en dienstverlenende instelling. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen) onder over beroepsethiek.</p> <p>Beroepscode politie.</p> <p>Dienstverleningsconcept nationale politie.</p>

ALGEMENE POLITIËLE BEROEPSVORMING ('WETEN EN GEWETEN VAN DE POLITIE')				
THEMA	ASPECT	KORTE OMSCHRIJVING	VOORBEELDEN	VERWIJZINGEN NAAR BRONNEN
<p>12</p> <p>Positie, gedrag en balans</p> <p><i>Zicht op eigen positie (betrokkenheid, verantwoordelijkheid)</i></p>	12.1 Positie innemen	<ul style="list-style-type: none"> - Professioneel gedrag is individueel gedrag, zoals het beroep dat vraagt. Politieambtenaren gedragen zich zoals dat van hen wordt verwacht. - Wat het beroep vraagt, wordt om te beginnen aangeleerd in de beroepsopleiding; daarna op het werk zelf en in relatie met collega's. - Politieambtenaren zijn weerbaar, ze lopen niet weg voor problemen, kijken niet weg als er wat gebeurt en ze kunnen tegen een stootje. 	<ul style="list-style-type: none"> - Professionele weerbaarheid bij de politie heeft meerdere kanten, fysiek, mentaal en moreel. - Politieambtenaren verwachten steun van leiding en gezag als zij in moeilijke omstandigheden positie innemen. - Politieambtenaren zijn zich bewust van het effect van het dragen van een uniform. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen)</p> <p>Beroepscode.</p> <p>Programma Versterking Professionele Weerbaarheid.</p> <p>Brochure PTSS.</p>
	12.2 Houding en gedrag (dienstverlenend, weerbaar)	<ul style="list-style-type: none"> - Een professionele houding vergt zelfbeheersing, bewustzijn van eigen presentatie en een dienstverlenende grondhouding, ook in de (sociale) media. - Politieambtenaren hebben veel contacten met burgers. Daarin tonen ze zich betrokken, maar bewaren ook functionele afstand. - Politieambtenaren staan voortdurend voor de opdracht om voor zichzelf en anderen het evenwicht te vinden tussen verschillende 'werelden', belangen en emoties. - Vakmanschap en weerbaarheid zijn gediend met een goed ontwikkeld bewustzijn van eigen waarden en betekenissen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Een professionele houding komt tot uitdrukking in de interactie met burgers, collega's en leidinggevenden. - Het vermogen tot de-escalatie is een belangrijke vaardigheid van politiemedewerkers. - Een kritische houding ten aanzien van het beroepsmatige gedrag van jezelf en van anderen is belangrijk, maar kan 'doorslaan'. Kritiek moet je leren te geven en leren te ontvangen. - Om in verbinding te komen en te blijven met anderen (collega's, leidinggevenden, burgers) is een open houding nodig. Een goed ontwikkelde luisterhouding helpt daarbij. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen)</p> <p>Beroepscode politie.</p> <p>Dienstverleningsconcept nationale politie.</p>
	12.3 Balans vinden en bewaren	<ul style="list-style-type: none"> - Spanningen kunnen zich voor doen tussen werk en privé, verschillen in aanpak van het werk, onderlinge persoonlijke relaties op het werk en door onderlinge competitie. - Onderhandelingsvaardigheden zijn nuttig bij het vinden en bewaren van evenwicht tussen politie en burgers, tussen politieambtenaren onderling en burgers onderling. - Respect voor perspectieven en doelen van een ander is geboden, zonder daarbij organisatiedoelen en eigen verantwoordelijkheden uit het oog te verliezen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Niet goed eten, te weinig slapen, onvrede over je werk, agressie op straat, zijn van invloed op het functioneren. - Mensen die bij voortduring de wet overtreden, roepen boosheid op bij burgers en bij politieambtenaren, zeker als blijkt dat ze snel weer op vrije voeten zijn na een arrestatie. 	<p>Bijlage Juridisch kader AOPV</p> <p>PKN/BOK (bronnen aanvullen), onder andere Gids: politie voor een ieder; Brochure: De samenleving (b) en jij. Slachtofferhulp.</p>

Kennisbasis AOPV , bijlage juridisch kader

De **vetgedrukte** tekstdelen hebben betrekking op de belangrijkste wetten. Hiervan moet de student grondig kennis nemen. De niet-vetgedrukte tekstdelen hebben betrekking op die wetten die de student meer in algemene zin moet kennen (weten dat ze bestaan en in welke situaties deze een rol spelen), maar waarvan inhoudelijk kennis niet vereist is. De → verwijzen naar de relevante aspecten waar de betreffende wet en/ of wetsartikel van belang is.

Handvest van de Verenigde Naties

→ aspect 1.1

Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM)

→ aspect 1.1

Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

→ aspect 1.1

Verdrag van Rome

→ aspect 1.1

Verdrag van New York

→ aspect 1.1

Verdragen van Schengen

→ aspect 1.1

Grondwet

- ▶ **klassieke grondrechten (artt. 1, 6 t/m 10, 12, 13, 17)**
- ▶ **sociale grondrechten (artt. 18 t/m 22)**
- ▶ **onaantastbaarheid van het eigen lichaam (art. 11)**
- ▶ **huisrecht (art. 12)**
- ▶ instituties en wetgeving (artt. 42, 50, 51, 52, 54, 55, 89, 125, 127, 129, 131)
- ▶ waarborgen voor een goede rechtspraak (artt. 17, 113, 116, 117, 121)
- aspect 1.1, → aspect 1.2, → aspect 2.1, → aspect 3.1

Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden

→ aspect 1.1

Gemeentewet

→ aspect 1.1, → aspect 1.2

Provinciewet

→ aspect 1.1, → aspect 1.2

Wetboek van Strafrecht (WvSr)

- ▶ **misdrijf (boek 2)**
- ▶ **overtreding (boek 3)**
- ▶ **legaliteitsbeginsel (art. 1)**
- ▶ territorialiteitsbeginsel (art. 2)
- ▶ vlagbeginsel (art. 3)
- ▶ **poging (tot een misdrijf) (art. 45)**
- ▶ **vrijwillige terugtred (art. 46b)**
- ▶ **voorbereiding (van een misdrijf) (art. 46)**
- ▶ **deelnemers, daders, medeplichtigen (artt. 47, 48, 49, 52)**
- ▶ **type daders (vier type daders) (art. 47)**
- ▶ **strafuitsluitingsgronden (artt. 39, 40, 41, 42, 43)**
- ▶ strafmaat bij eendaadse samenloop (art. 55)
- ▶ ambtelijke hoedanigheid (art. 44)
- ▶ ambtsdwang (art. 179)
- ▶ **actieve wederspanningheid (art. 180)**
- ▶ **passieve wederspanningheid (art. 184)**
- ▶ opschudding veroorzaken (art. 185)
- ▶ **belediging, belediging van een ambtenaar in functie (artt. 266, 267)**

- ▶ omkoping (art. 177)
 - ▶ **opgeven valse identiteitsgegevens (art. 435)**
 - ▶ valse aangifte of klacht (art. 188)
 - ▶ **zich als ambtenaar laten omkopen (artt. 362, 363)**
 - ▶ **plegen van meened als ambtenaar (art. 207)**
 - ▶ **plegen van valsheid in geschrift door ambtenaar (art. 225)**
 - ▶ **plegen van gekwalificeerde valsheid in geschrift door ambtenaar (art. 226)**
 - ▶ huisvredebreuk (art. 138)
 - ▶ **ambtelijke huisvredebreuk (art. 370)**
 - ▶ **gewelddelicten (artt. 300, 301, 302, 303, 141, 350, 350a)**
 - ▶ **vermogensdelicten (artt. 310, 311, 312)**
- aspect 1.1, → aspect 9.3

Wetboek van Strafvordering (WvSv)

- ▶ **definitie verdachte (art. 27)**
 - ▶ **rechten van verdachten (artt. 18, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 51)**
 - ▶ **begrip opsporingsambtenaar (art. 127)**
 - ▶ **soorten opsporingsambtenaren (artt. 141, 142, 128)**
 - ▶ **wettige bewijsmiddelen (art. 339)**
 - ▶ taken HR (art. 458)
 - ▶ samenstelling en taken gerechtshof (art. 411)
 - ▶ politierechter (artt. 368, 369)
 - ▶ sector kanton (art. 382)
 - ▶ taken OM (artt. 140, 148, 242, 258, 261, 553)
 - ▶ organisatie en taken van de rechterlijke macht (artt. 368, 369, 382, 411, 458)
 - ▶ **verplichting tot het opmaken van een PV (art. 152)**
 - ▶ **bevoegdheid tot het opnemen van een klacht (art. 165)**
 - ▶ intrekken van een klacht (art. 67)
 - ▶ geen vervolging mogelijk voor 12-minners (art. 486)
 - ▶ **strafproces (de zeven fases incl. beslissing van de rechter) (artt. 132, 132a, 149, 351, 352)**
 - ▶ voorgeleiding verdachte (art. 53, 54)
 - ▶ ophouden voor onderzoek (art. 61)
 - ▶ in verzekeringstelling (art. 57, 58)
 - ▶ in bewaringstelling (art. 63, 64)
 - ▶ **staande houden en identiteitsvaststelling verdachte (art. 27a, 52)**
 - ▶ strafrechtsketennummer (art. 27b)
 - ▶ **bevoegdheden ter vaststelling identiteit w.o. fouillering (art. 55b)**
 - ▶ **ontdekking op heterdaad (art. 128)**
 - ▶ **aanhouden bij ontdekking op heterdaad (art. 53)**
 - ▶ **aanhouden buiten ontdekking op heterdaad (art. 54)**
 - ▶ feiten waarop VH is toegestaan (art. 67)
 - ▶ **binnentreden ter aanhouding (art. 55)**
 - ▶ **doorzoeken plaatsen ter aanhouding (art. 55a)**
 - ▶ **onderzoek aan lichaam of kleding (art. 56)**
 - ▶ inbeslagneming voorwerpen (art. 134)
 - ▶ **vatbare voorwerpen voor inbeslagneming (art. 94)**
 - ▶ **inbeslagneming bij aanhouden en staande houden (art. 95)**
 - ▶ **inbeslagneming bij heterdaad (art. 96 lid 1)**
 - ▶ bevroeringsmaatregelen (art. 96 lid 2)
 - ▶ uitleveren vorderen ter inbeslagneming (art. 96a)
 - ▶ doorzoeken van vervoermiddelen ter inbeslagneming (art. 96b)
 - ▶ **doorzoeken van plaatsen ter inbeslagneming (art. 96c)**
 - ▶ **afhandelen van in beslag genomen voorwerpen (art. 116)**
 - ▶ gewone en buitengewone rechtsmiddelen
- aspect 1.3, → aspect 2.2, → aspect 3.3, → aspect 6.2, → aspect 6.3, → aspect 6.3, → aspect 9.3

Wet Politiegegevens (WPG)

- aspect 2.1, → aspect 9.3

Politiewet 2012 (PW 2012)

- ▶ soorten politieambtenaren (art. 2)
- ▶ **taak van de politie (art. 3)**

► **politiebevoegdheden (art. 7)**

→ inzicht in het gezag over de politie, het beheer over de politie, het bestuur van de politie en het toezicht op de politie, de (lokale) driehoek en de rol en bevoegdheden van de OvJ, de burgemeester en de IV&J.

→ aspect 3.3, → aspect 4.1, → aspect 4.2, → aspect 4.3, → aspect 5.1, → aspect 5.2, → aspect 5.3, aspect 8.2

Burgerlijk Wetboek (BW)

→ definities van goederen, voorwerpen, zaken, eigendom, bezit, houderschap, onmiddellijk bezit, onmiddellijk houderschap, middellijk houderschap

→ aspect 3.3

Wet op de Identificatieplicht (WID)

→ aspect 3.3

Algemene wet op het binnentreden (Awob)

► artt. 3, 6, 11, 12

→ aspect 3.3

Wet op de Rechterlijke Organisatie

► samenstelling HR (artt. 72, 75)

► taken HR (artt. 76, 78)

► samenstelling en taken gerechtshof (artt. 58, 59, 60)

► samenstelling rechtbanken (artt. 40, 41)

► taken rechtbanken (artt. 45, 51, 53)

► sector kanton (art. 47)

► taken OM (artt. 124, 125)

► organisatie en taken van de rechterlijke macht (artt. 2, 72, 75, 76, 78, 58, 60, 40, 41, 45, 47, 51, 53)

→ aspect 1.3, → aspect 6.2

Wet op de bijzondere opsporingsdiensten (Wet BOD)

→ aspect 2.2

Wet op de economische delicten (WED)

→ aspect 3.3, → aspect 5.2

Opiumwet

► bestuursdwang (art. 13b)

→ aspect 3.3

Wet wapens en munitie (WWM)

► dwangmiddelen (artt. 49, 50, 51, 52)

→ aspect 3.3

Wet veiligheidsrisico's

→ aspect 2.3

Wet Terwee (slachtofferbescherming)

→ aspect 3.3

Wet administratieve handhaving verkeersvoorschriften (Wahv) ('Wet Mulder')

→ aspect 3.3

Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP)

→ aspect 2.1

Wet op de particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus

→ aspect 2.1

Ambtenarenwet (AW)

→ aspect 3.2

Algemene wet bestuursrecht (Awb)

► begrippen beschikking (- op aanvraag en ambtshalve -), beleidsregel, belanghebbende, besluit en de begrippen attributie, delegatie en mandaat

- ▶ termijnen van bezwaar en beroep
- ▶ de Awb-clausule
- aspect 1.1, → aspect 3.1, → aspect 3.3

Besluit Buitengewoon Opsporingsambtenaar 1994 (BBO)

- aspect 2.2, → aspect 3.3

Besluit Algemene Rechtspositie Politie (BARP)

- ▶ ambtseed en ambtsbelofte (art. 9)
- aspect 3.3

Besluit rangen politie

- aspect 8.2

Regeling Toetsing Geweldsbeheersing Politie (RTGP)

- aspect 6.2

Kwalificatiedossier Politieonderwijs

Kwalificatiedossier	Master Tactisch Leidinggeven
Beroepskolom	Politieleider
Diploma's	<i>Executive Master of Tactical Policing</i> , NLQF 7 (60 C)
Deeldiploma	-
Certificaten na- en bijscholing	10
Status	
Datum vaststelling POR	26 september 2014
Datum vaststelling minister VenJ	

NLQF	Politieaanpak	Rechercheur	Politieleider
2	Assistent Politie-medewerker		
3	Basis Politie-medewerker en		
4	Allround Politie-medewerker		
5	Associate Politiekunde	Associate Recherche-kunde	Associate Operationele sturing
6	Bachelor Politiekunde hbo	Bachelor Recherche-kunde hbo	
7	Master Crisis and Public Order Management (multidisciplinair, hbo) Master Politiekunde (wo)	Master Recherche-kunde hbo	Master Tactisch leidinggeven (hbo) Master Strategisch leidinggeven (wo)

Inhoudsopgave

Inleiding

Deel A. Beroep en beroepsprofiel

A.1 Beroep

A.2 Beroepsprofiel

Deel B. Kwalificaties

B.1 Diploma *Executive Master of Tactical Policing* (EMTP)

B.2 Deeldiploma's (geen)

B.3 Certificaten van na- en bijscholing (10)

Deel C. Examenvereisten

C.1 Examenvereisten diploma EMTP

C.2 Examenvereisten deeldiploma's (geen)

C.3 Examenvereisten certificaten van na- en bijscholing

Deel D. Verantwoording en Ontwikkelpunten

D.1 Verantwoording

D.2 Ontwikkelpunten

Begrippenlijst

Descriptor NLQF 7

Inleiding

Het politieonderwijs leidt in grote lijnen op voor drie soorten beroepen, de Politieaanvoerder, de Rechercheur en de Politieleider. Dit kwalificatiedossier (KD) betreft het politieberoep Politieleider. Dit beroep wordt uitgeoefend op meerdere kwalificatieniveaus. De kwalificatie waar het in dit dossier om gaat, bevindt zich op NLQF kwalificatieniveau 7 (hbo master).

In deel A wordt onder A.1 het politieberoep tactisch politieleider beschreven. Onder A.2 wordt ingegaan op het beroepsprofiel, waarbij wordt aangesloten op het leiderschapsmodel dat de Nationale Politie hanteert en het Landelijk Functiegebouw Nederlandse Politie (LFNP).

In deel B is onder deel B.1 het diploma hbo Master Tactisch Leidinggevende (MTL) vermeld, in het Engels *Executive Master of Tactical Policing*, alsmede het bijbehorende kwalificatieprofiel. In deel B.2 zijn geen deeldiploma's vermeld. In deel B.3 zijn certificaten met betrekking tot grootschalig en bijzonder optreden vermeld.

In deel C zijn de examenvereisten vermeld, in termen van kennis, vaardigheden en attituden, onderscheiden naar mensgericht leiderschap, resultaatgericht leiderschap, omgevingsgericht leiderschap, organisatiegericht leiderschap, en onderzoek & innovatie. De formulering van examenvereisten is leerwegneutraal.

In deel D volgt de verantwoording van hetgeen is vermeld onder de delen A, B en C. Daarbij worden criteria van onderbouwing, navolgbaarheid, samenhang en doelmatigheid gehanteerd (deel D.1). In deel D.2 zijn ontwikkelpunten met betrekking tot dit KD vermeld.

De gehanteerde begrippen zijn toegelicht in bijlage 1 bij dit KD. In bijlage 2 staan de descriptoren van een niveau 7 kwalificatie vermeld.

Deel A. Beroep en beroepsprofiel

A.1 Beroep

Leidinggeven bij de politie onderscheidt zich van leidinggeven binnen een ander beroep doordat de context waarin leiding wordt gegeven altijd onderhevig is aan het gegeven dat de politie – in vredetijd – als enige organisatie geweld mag toepassen (het zogenaamde geweldsmonopolie) en inbreuk mag maken op grondrechten die de vrijheid van het individu inperken. Dat brengt verantwoordelijkheden met zich mee waardoor het leiderschap gelegitimeerd moet worden ten overstaan van de samenleving, formeel aan het bevoegd gezag, informeel aan de burgers die van de politie een bijdrage aan een veilige samenleving verwachten.

Zoals elk beroep heeft ook het politieberoep te maken met ontwikkelingen in de samenleving, zoals de toenemende globalisering, digitalisering en sociaal-culturele diversiteit – ontwikkelingen die (volgens *Schakelen in verantwoordelijkheid*, 2011) voor politieleiders veranderingen tot gevolg hebben, die zowel de aard als de afbakening van het politieel leidinggeven beïnvloeden, zoals het toenemende belang van horizontaal functionerende netwerken, informatietechnologieën en (nieuwe) sociale media. Daardoor heeft een politieleider niet alleen te maken met hiërarchische werkrelaties, maar ook met horizontale werkrelaties (intern en extern). De politieleider moet niet alleen territoriaal, maar ook functioneel en nodaal opereren en niet alleen het handelen volgens professionele standaarden en protocollen bevorderen, maar ook het improviserend vermogen van de medewerkers. Dit alles gericht op het effect dat het handelen heeft op de veiligheid in de samenleving.

De politieleider geeft niet alleen sturing aan het personeel, maar coördineert vooral ook het politiewerk en stelt het politievak centraal. In het *Realisatieplan Nationale Politie* (2012) wordt benadrukt dat de organisatiestructuur ook een cultuurverandering impliceert: “Het bereiken van de doelen van de Nationale Politie vereist het voortdurend aanpassen van de cultuur, het gangbare gedrag en de vorm van het leiderschap. Ook is duidelijk dat cultuur iets is van de gehele organisatie en dat voorbeeldgedrag een belangrijke katalysator is. Daarom zullen politieleiders op alle niveaus het goede voorbeeld moeten geven.”

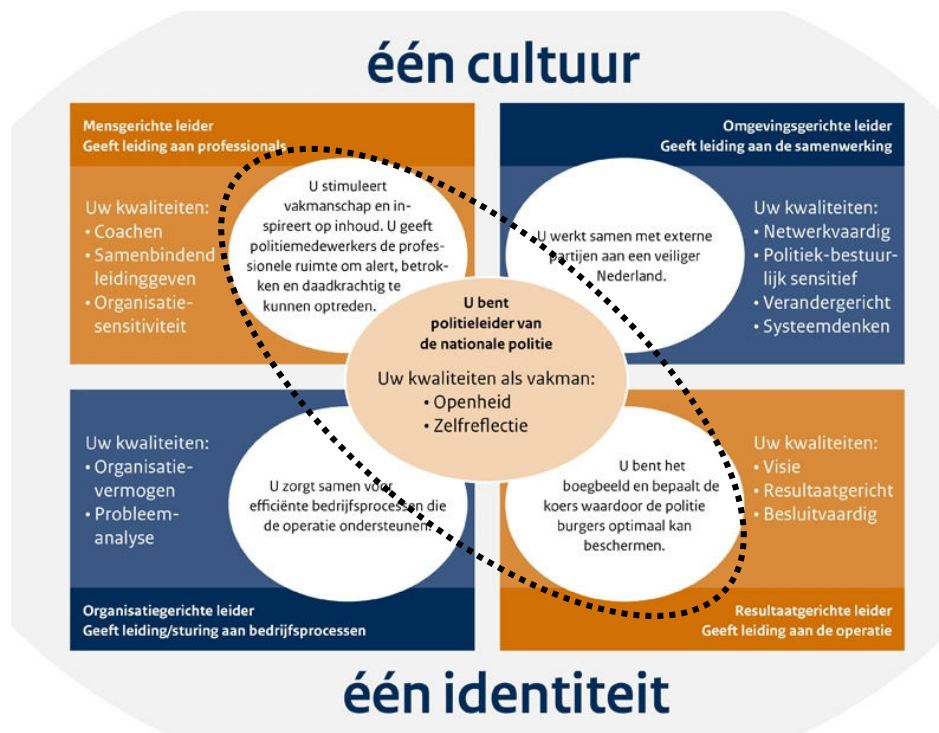
In dit geval gaat het om de tactisch politieleider van een ‘robuust team’. In termen van het LFNP opereert deze op het niveau van de teamchef B/C, een positie tussen strategisch leidinggevend en de organisatorische coördinatie van het uitvoerende politiewerk.

A.2 Beroepsprofiel

Een beroepsprofiel is ruimer dan een functieprofiel, omdat het een “klasse van functies afdekt” (*Schakelen*, 2011). Afgezien van het feit dat functiebenamingen kunnen veranderen (daarom wordt hierna soms gesproken van ‘naast hogere leidinggevende’), is dit onderscheid vooral van belang omdat in een beroepsprofiel de vereiste vakbekwaamheid voor een bepaald functieniveau wordt geadresseerd, terwijl het navolgende kwalificatieprofiel verwijst naar de te verwachten startbekwaamheid bij het afsluiten van een opleiding.

In een beroepsprofiel gaat het om verantwoordelijkheden en taken. De verantwoordelijkheden van een tactisch politieleider staan in het teken van het waardegedreven verbinden van mensen aan resultaten om zo bij te dragen aan een effectieve en efficiënte organisatie en uitvoering van het politiewerk en aan legitimering van het politieoptreden in de samenleving.

De bij deze verantwoordelijkheden horende taken worden uitgeoefend in een complexe en veranderlijke omgeving van handhaving, opsporing en aansturen van het politiewerk. Deze leidinggevende beroepstaken passen bij het leiderschapsmodel dat de Nationale Politie hanteert. Dit model is hieronder weergegeven.

Bron: *Traject Operationeel Leiderschap Nationale Politie. Eindrapportage Deel I.*

Het leiderschapsmodel is gebaseerd op het concurrerende waardenmodel van Quinn. Alle kwadranten van het model zijn in principe van een even groot belang. De Nationale Politie legt de nadruk op de verbinding van linksboven naar rechtsonder (stippellijn). Hiermee wordt gefocust op de verbinding tussen politieprofessionals en de bescherming van burgers. Dat neemt niet weg, dat de andere twee kwadranten nog steeds van belang zijn.

De ‘verbindende politieleider’ moet de vier invalshoeken in balans brengen en houden. Een politieleider kan de eigen leiderschapskwaliteiten op waarde schatten, durft de persoonlijk zwakke kanten te erkennen en daarvoor aanvullende leiderschapskwaliteiten te organiseren. De politieleider kan in functie van de organisatiedoelstellingen reflecteren op het eigen handelen: is het koersvast, transparant, voorspelbaar? De politieleider is daarop aanspreekbaar, organiseert tegenspraak en laat zo zien, dat hij/zij als lerende politieleider bijdraagt aan een lerende organisatie. Zowel ten aanzien van het leiderschap als het gedrag van medewerkers zijn de kernwaarden “integer, betrouwbaar, moedig en verbindend” leidend voor een gedeelde beroepsidentiteit.

De beroepstaken van de tactisch politieleider zijn geordend naar de vier invalshoeken. Ze worden hierna beschreven in een volgorde die het leggen van de “waardegedreven verbinding van mensen en resultaten” vergemakkelijkt (de accentuering van Quinn’s model door de Nationale Politie).

Beroepstaken

Het betreft de volgende beroepstaken van de vakbekwame tactisch politieleider en de daarvoor benodigde intellectuele en operationele bagage.

1. Mensgericht politieleiderschap

Leiding geven aan een team medewerkers vraagt – in afstemming op de *span of control* – om zorg voor het personeel en de professionele ontwikkeling van medewerkers, wat onder meer blijkt uit het begeleiden van cultuurveranderingen, het faciliteren van de dagelijkse inzet en het bieden van een veilige werkomgeving (steunen naar ‘boven’ en naar ‘buiten’), waardoor medewerkers elkaar ook durven aan te spreken op ongewenst gedrag. Dat vraagt om een open cultuur. Voor het stelselmatig (laten) houden van functionerings- en beoordelingsgesprekken is kennis van het van toepassing zijnde arbeidsrecht noodzakelijk (Barp, Bbp, Brvvp).

In persoonlijk opzicht is de tactisch politieleider een motiverende en inspirerende kracht die de medewerkers zowel coacht als hun verwachtingen managet. Voor zowel goed leidinggeven als de persoonlijke ontwikkeling is van belang dat de politieleider niet alleen het vak kent en de eigen professionele ruimte benut, maar ook kritisch gebruik maakt van de adviezen van medewerkers, daarbij uitstralend dat hij/zij weet wat mensen in de frontlijn bezighoudt en nodig hebben. De politieleider zorgt voor een hecht team en de nodige faciliteiten en stemt het werkplan af met de naast hogere leidinggevende, met specialisten en externe stakeholders. Bij het monitoren van de dagelijkse inzet van medewerkers weet de tactisch politieleider gebruik te maken van de multidisciplinaire samenstelling en de diversiteit van een team (in allerlei opzicht).

De tactisch politieleider vermijdt wegstappen van problematische situaties (non-interventie), bestrijdt een ongewenste groeps cultuur en tolereert geen normafwijkend gedrag. Voor al deze kwaliteiten is kennis van principes uit *human talent development* van belang, naast kennis van principes uit de sociale psychologie, de werking van groepsdynamica en het bezigen van een gezamenlijke 'taal' (eenheid van taal).

II. Resultaatgericht politieleiderschap

Het gaat om het dragen van resultaat- en budgetverantwoordelijkheid voor het behalen van de door de samen met de naast hogere leidinggevende vastgestelde resultaatdoelen in de uitvoeringspraktijk, zoals beoogd in het werkplan voor een team. Dat vraagt om een meervoudig perspectief en om deductief vermogen, d.w.z. het vertalen van grotere verbanden naar intern samenhangende vraagstukken, van doelen naar beoogde resultaten en van teamdoelstellingen naar individuele bijdragen. Kortom, om het bepalen en uitzetten van de koers, het maken van keuzes en stellen van prioriteiten ten aanzien van doelstellingen, tactieken en lange termijn oplossingen. Daarvoor is nodig dat de tactisch politieleider op de hoogte is van organisatiepsychologische aspecten die hierbij een rol (kunnen) spelen en van de dynamiek van besluitvormingsprocessen: hoe kunnen uitkomsten daarvan beïnvloed worden?

De tactisch politieleider is in staat om complexe vraagstukken doelgericht aan te pakken, waarbij de gekozen bezetting afgewogen wordt tegen de te bereiken resultaten. Ofwel, hij/zij kan effectief en efficiënt leidinggeven onderscheiden. De tactisch politieleider gaat met medewerkers de dialoog aan over wat op individueel en teamniveau aan resultaten verwacht kan worden en verdedigt resultaten vanuit het opereren op basis van de gemeenschappelijke kernwaarden van de Nationale Politie, niet vanuit een louter cijfergedreven aanpak. Hij/zij hakt op het juiste moment knopen door, pleegt proactief betekenisvolle interventies of draait zo nodig besluiten terug – ook tegen de stroom in, wanneer zaken onzeker zijn, risico's inhouden of niet alle informatie (*intelligence*) beschikbaar is.

III. Omgevingsgericht politieleiderschap

De operationele kant van leidinggeven aan een politieteam vraagt om het beïnvloeden en onderhouden van samenwerkingsverbanden en netwerken met ketenpartners, (vertegenwoordigers van) maatschappelijke organisaties en het (lokale) politiek-bestuurlijke krachtenveld, waarbij de legitimiteit van het politiewerk bevestigd wordt en politiek-maatschappelijk verantwoording wordt afgelegd over de inzet van bevoegdheden. Bij een gezamenlijke aanpak van veiligheidsproblemen moet de tactisch politieleider kunnen omgaan met externe veranderingen en transitie binnen de Nationale Politie en koersvast zijn in de (politieke) waan van de dag.

Hij/zij is op de hoogte van theorieën van *change management*, systeemdenken, elementaire politicologische/bestuurkundige inzichten, (inter)nationale politierelevante maatschappelijke ontwikkelingen en van internationale, met name Europese richtlijnen voor grensoverschrijdende politiesamenwerking. Bij het sturen op het effect van het politiewerk, het meten daarvan, en bij het gebruik van bevoegdheden houdt de tactisch politieleider rekening met aspecten van legitimiteit, ook ten overstaan van de politiek-maatschappelijke omgeving.

In breder verband is de tactisch politieleider actief in netwerken en coalities met het oog op het verkrijgen van de gewenste informatie, steun en medewerking. Als het gaat om externe informatievergaring, gebeurt dit integer, d.w.z. met inachtneming van het Nederlandse juridische kader. Ook weet hij/zij politierelevante zaken op de (bestuurlijke) agenda te krijgen.

IV. Organisatiegericht politieleiderschap

Het gaat om leidinggeven aan het politiewerk, d.w.z. aan de organisatie van een zeer brede variëteit aan uitvoerende werkzaamheden van een team medewerkers en specialisten. Het inrichten van het politiewerk, waarbij capaciteitsmanagement een aspect kan zijn, en een adequate inzet van bevoegdheden staan daarbij centraal. Dat komt tot uitdrukking in het vaststellen, realiseren, monitoren, evalueren en tijdig bijsturen van het werkplan voor het team, waarbij de inzet van mensen en middelen verantwoord wordt op basis van een analyse van prioriteiten, randvoorwaarden en beoogde resultaten.

Vanuit een positie in bijvoorbeeld de handhaving en opsporing is daarvoor analytisch vermogen vereist en kennis in organisatiesociologisch, organisatiekundig en managementopzicht, evenals het besef wat deze kennis betekent voor de operationele aansturing van het werk. De tactisch politieleider moet in de aansturing van het politiewerk rekening houden met uiteenlopende uitvoeringsvormen en met door medewerkers voorgestelde operationele verbeteringen. Hij/zij kan organisatorische knelpunten benoemen en op grond van een samenhangende analyse verbeterlagen introduceren.

De tactisch politieleider durft ingrijpende organisatorische beslissingen te nemen als de effectiviteit van het politiewerk in het gedrang komt of als de gegeven teamsamenstelling daarvoor een belemmering zou vormen. Dat kan op grond van eigen inzichten of vanwege het honoreren van initiatieven van teamleden. Concreet gaat het om (mee)beslissen over kwaliteit en kwantiteit van producten en diensten, en het bijdragen aan de vraagarticulatie/behoeftestelling inzake contracten en plannen van aanpak voor werkwijzen, personeel, middelen, financiële, juridische en overige randvoorwaardelijke aspecten.

Deel B. Kwalificaties

B.1 Diploma's

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma
3.7.1	-	60	<i>Executive Master of Tactical Policing</i> (hbo Master Tactisch Leidinggeven, MTL)

Kwalificatieprofiel

De hbo master Tactisch Leidinggeven kan:

Vakmatig

1. leiding geven aan een team van uitvoerende medewerkers en specialisten met gevarieerde en niet-routinematige werkzaamheden, ook bij niet eerder verkende problematiek en onder veranderende omstandigheden.
2. meebeslissen over de ontwikkeling van beleid en beslissen over een samenhangende operationele planning.
3. analyses en evaluaties maken/beoordelen voor het (laten) opstellen en monitoren van een resultaatgericht werkplan voor het eigen team.
4. strategisch beleid en het eigen werkplan vertalen naar een effectieve, efficiënte en integrale operationele en tactische aansturing.

Contextueel

5. samenwerking in het team faciliteren en regisseren en daarover afspraken maken met hogere leidinggevendenden, specialisten en externen.
6. complexe vraagstukken vanuit een meervoudig perspectief onderzoeken, interpreteren en ernaar handelen.
7. relevante (inter)nationale politiek-bestuurlijke ontwikkelingen onderkennen en daarop anticiperen.
8. de eigen positie en invloed bij het (bestuurlijk) agenderen van (politie)zaken aanwenden en benutten.

Sociaal

9. de leden van het team ontwikkelingsgericht inzetten, een veilige werkomgeving bieden, professionele ruimte geven, feedback stimuleren en ervoor open staan
10. intern en extern productieve relatienetwerken ontwikkelen / onderhouden en verwachtingen managen.
11. gericht en waardegedreven de dialoog aangaan met medewerkers over hun inzet en resultaten.
12. de diversiteit /talenten binnen het team verbinden aan de kernwaarden van de politie en bijdragen aan de beroepsidentiteit van de medewerkers.

Individueel

13. tijdig en moedig interveniëren en zich daarover waardegedreven verantwoorden.
14. de eigen professionele ruimte adequaat benutten vanuit inzicht in het vak, de eigen kwaliteiten en die van anderen.
15. bijdragen aan de ontwikkeling en innovatie van het politievak vanuit zelfreflectie op eigen handelen en inzicht in het potentieel van de medewerkers.
16. plannen en organiseren vanuit een lange termijn perspectief en adequaat reageren op incidenten.

Het kwalificatieprofiel beschrijft de competenties die de tactisch leidinggevende nodig heeft om de onder A2 vermelde verantwoordelijkheden en taken uit te kunnen voeren. De vier typen competenties, vakmatig, contextueel, sociaal en individueel sluiten direct aan op het op Quinn georiënteerde leiderschapsmodel van de Nationale Politie. Een startbekwame politieleider kan balans brengen en bewaren tussen een mensgerichte en een resultaatgerichte oriëntatie, rekening houdend met interne bedrijfsprocessen en externe partners.

Voor een kwalificatieprofiel hbo master gelden descriptoren van niveau 7 van het NLQF (zie bijlage 2). In termen van het equivalente EQF niveau 7 gaat het samengevat om:

Kennis

- Bijzonder gespecialiseerde kennis, die ten dele zeer geavanceerd is op een werk- of studiegebied, als basis voor originele ideeën en/of onderzoek.
- Kritisch bewustzijn van kennisproblemen op een vakgebied en op het raakvlak tussen verschillende vakgebieden.

Vaardigheden

- Gespecialiseerde vaardigheden in probleemoplossing, die op het gebied van onderzoek en/of innovatie vereist is om nieuwe kennis en procedures te ontwikkelen en kennis uit verschillende vakgebieden te integreren.

Competenties

- Managen en transformeren van complexe en onvoorspelbare werk- of studiecontexten die nieuwe strategische benaderingen vereisen.
- De verantwoordelijkheid op zich nemen om bij te dragen tot professionele kennis en manieren van werken en/of om strategische prestaties van teams kritisch te bekijken.

Het diploma Master Tactisch Leidinggeven is gericht op de functie van teamchef B of C. Het bereiken van een dergelijke functie is mede afhankelijk van (de aard van) werkervaring en presteren. Deelnemers aan de MTL opleiding zullen zich veelal in een eerdere fase van de loopbaan bevinden en bijvoorbeeld een functie bekleden als Operationeel Expert of Operationeel Specialist.

B.2 Deeldiploma's

Er zijn geen deeldiploma's bij deze kwalificatie.

B.3 Certificaten van na- en bijscholing

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat
3.7.3	52.6.02	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: bewaking en beveiliging
3.7.3	52.6.03	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: interventie
3.7.3	52.6.04	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: mobiliteit
3.7.3	52.6.05	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: opsporing
3.7.3	52.6.06	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: informatie
3.7.3	52.6.07	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: ordehandhaving
3.7.3	52.6.08	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: ondersteuning
3.7.3	52.6.09	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: handhaving netwerken
3.7.3	52.6.09	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: handhaving netwerken
3.7.3	52.6.10	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: opsporingsexpertise

Instroomeisen B.1

Het diploma Bachelor Politiekunde of een daaraan gelijkwaardig te stellen vooropleiding.

Instroomeisen B.2

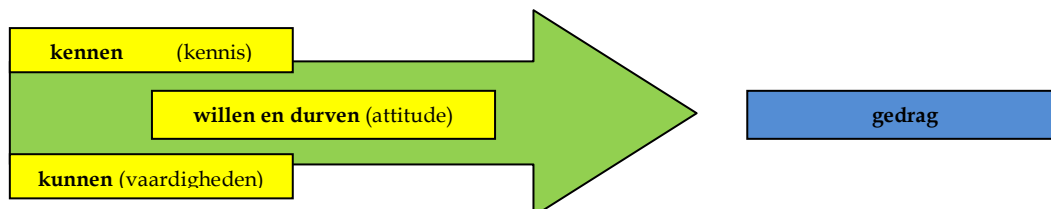
Niet van toepassing.

Instroomeisen B.3

Zie D.2.

Deel C. Examenvereisten

In aansluiting op het rapport *Traject Operationeel Leiderschap nationale Politie* (deel 1, 2013) zijn de examenvereisten verwoord in termen van kennis, vaardigheden en attitude. In dit rapport is te lezen: “het kennen (kennis), kunnen (vaardigheden), willen en durven (attitude) zijn de aangrijpingspunten voor de door de Nationale Politie nagestreefde gedragsverandering”.

De hieronder geformuleerde examenvereisten moeten worden begrepen tegen de achtergrond van het beroep, zoals verwoord in de delen A (vakbekwaam) en B (startbekwaam) van dit kwalificatiedossier. Voorwaardelijke kennis wordt in de vorm van een kennisbasis als bijlage toegevoegd aan het kwalificatiedossier (zie verder D2).

C.1 Examenvereisten diploma's

Mensgericht leiderschap

Kennis

- Kent principes uit de (sociale) psychologie en verwachtingsmanagement
- Kent de werking van groepsdynamica
- Kent principes van Human Talent Development
- Kent de rechtspositionele aspecten van het politievak en de politieorganisatie
- Reflecteert kritisch op het eigen handelen en op tegenspraak

Vaardigheden

- Mobiliseert de participatie van medewerkers en hun input over verbeteringen
- Biedt medewerkers een vertrouwde en veilige werkomgeving
- Geeft vorm aan functionerings- en beoordelingsgesprekken
- Benut de diversiteit / talenten van een team en faciliteert de dagelijkse inzet
- Motiveert medewerkers m.b.t. inzet en ontwikkelbehoeften vanuit de kernwaarden

Attituden

- Toont waardegedreven voorbeeldgedrag en spreekt medewerkers aan op normafwijkend gedrag.
- Kan ontbrekende leiderschapskwaliteiten onder ogen zien, ontwikkelen of aanvullend organiseren

Resultaatgericht politieleiderschap

Kennis

- Kent principes van besluitvormingstheorieën
- Kent principes uit de organisatiepsychologie
- Kent elementaire principes van strategisch management
- Onderzoekt complexe vraagstukken vanuit een meervoudig perspectief
- Redeneert doel- en resultaatgericht van macro- naar meso- naar microniveau

Vaardigheden

- Weegt gekozen inzet van mensen en middelen af tegen te verwachten resultaten
- Geeft uitvoering aan het behalen van door naast hogere leidinggevende vastgestelde resultaten
- Kan effectief en efficiënt leiding geven
- Beoordeelt collectieve prestaties kwalitatief en kwantitatief
- Zet medewerkers aan tot het waardegedreven bereiken van resultaten

Attituden

- Hakt op het juiste moment knopendoor en verantwoordt dit besluit waardegedreven
- Spreekt een medewerker aan op zijn/haar prestaties

Omgevingsgericht politieleiderschap

Kennis

- Kent elementaire politicologische, bestuurskundige en veranderingsmanagement theorieën
- Is op de hoogte van politierelevante (sociale en politiek-bestuurlijke) internationale ontwikkelingen
- Kent de (inter)nationale juridische context voor het politieel handelen (in legaal en legitiem opzicht)
- Geeft een adequate inschatting van de positie van de politie in de samenleving en bij ketenpartners
- Heeft kennis van systeemwerking

Vaardigheden

- Genereert informatie, steun en medewerking uit interne en externe relaties
- Anticipeert op de relevantie en gevoeligheid van (internationale) ontwikkelingen
- Faciliteert en regisseert samenwerking tussen medewerkers en externe partners
- Initieert en onderhoudt netwerken en allianties binnen en buiten de organisatie
- Stemt het werkplan voor het team af met derden en hoger geplaatsten

Attituden

- Kan omgaan met tegengestelde of niet-gedeelde belangen
- Manifesteert zich in het (lokaal) politiek-bestuurlijke krachtenveld

Organisatiegericht leiderschap

Kennis

- Toont inzicht in principes uit de organisatiekunde en organisatiesociologie
- Kent managementtheorieën, onder andere ten aanzien van capaciteitsmanagement
- Beschikt over methodologische kennis om beslissingen te analyseren en te evalueren
- Onderscheidt urgentie en prioriteit – ook in veranderende en onbekende omstandigheden
- Heeft weet van (duurzame) politieke en organisatorische strategieën

Vaardigheden

- Geeft leiding aan een hoge mate van variëteit in uitvoeringsvormen
- Neemt samenhangende beslissingen over organisatorische randvoorwaarden
- Kan de samenstelling en werkwijze van het team aanpassen, ook vanwege transitie
- Beoordeelt het werkplan voor het team en operationele teamvoorstellen
- Bepaalt wanneer en hoe specialisten of allround medewerkers het beste ingezet kunnen worden

Attituden

- Durft ingrijpende organisatorische beslissingen te nemen
- Durft teamleden een andere positie te geven

Onderzoek & Innovatie

Kennis

- Overziet methoden en technieken van onderzoek
- Kent methodologische valkuilen
- Kan deductief en inductief denken, abstraheren en generaliseren
- Denkt conceptueel
- Heeft onderzoekend vermogen t.a.v. complexe politieke leiderschapsvraagstukken

Vaardigheden

- Voert onderzoek uit op een thema/aspect(en) van politieleiderschap
- Selecteert een voor politieleiderschap relevant onderzoeksthema en bakent het af
- Draagt met het gekozen onderwerp bij aan het effectief en efficiënt leiden van politieteams
- Maakt kritisch gebruik van bronnen en literatuur
- Draagt bij aan de innovatie van politieleiderschap(stijlen) en de organisatie van het politiewerk

Attituden

- Verwoordt conclusies en aanbevelingen onafhankelijk van de opdrachtgever
- Houdt bij praktijkonderzoek rekening met ethische en gevoelige kwesties

C.2. Examenvereisten deeldiploma's

Er zijn geen deeldiploma's onderscheiden.

C.3. Examenvereisten certificaten van na- en bijscholing

De examenvereisten van de certificaten van na- en bijscholing zijn nog niet gereconstrueerd. Zie D2.

Deel D: Verantwoording en Ontwikkelpunten

D.1 Verantwoording

Doelmatigheid

In het LFNP worden ten aanzien van het leidinggeven top down de functies korpschef, politiechef²², directeur, sectorhoofd, teamchef C, teamchef B en teamchef A onderscheiden. Met de invoering van robuuste basisteams is de functie van teamchef A vooralsnog niet ingevuld. In het domein uitvoering van het LFNP is de hoogste functielaag die van de Operationeel Expert. Deze combineert vakmatige expertise met aspecten van operationele sturing (organisatorische coördinatie) en voert regie binnen netwerken. Functiebeschrijvingen zijn geformuleerd in termen van vakbekwaamheid.

- De hbo Master Tactisch Leidinggeven (MTL) correspondeert met de functies teamchef B en teamchef C, in termen van startbekwaamheid ('beginnend beroepsbeoefenaar').
- De benaming MTL sluit beter aan op de internationale diplomasytematiek (EDP, *European Diploma Supplement*) dan de eerdere benaming TLL.

Navolgbaarheid

In de aanloop naar de vorming van de Nationale Politie heeft een werkgroep onder leiding van Bernard Welten zich verdiept in het benodigde leiderschap. Dit resulteerde in het rapport *Traject Operationeel Leiderschap, Eindrapportage deel I* ('rapport Welten', 2013).

- Dit rapport was de aanleiding voor intensieve gesprekken tussen de Nationale Politie en de Politieacademie over nieuw leiderschapsonderwijs.
- In de Politieonderwijsraad is het rapport Welten opgevat als een behoeftestelling en daarmee als het vertrekpunt om het incomplete KD Tactisch Leidinggeven af te ronden (zie: Najaarsadvies 2013).
- Bij de voorbereiding van het KD zijn politieleiders van verschillend niveau betrokken. Op verschillende momenten tijdens het proces is bij hen getoetst of de inhoud van het dossier aansluit bij de politiepraktijk. In september 2014 vond finale validering plaats.
- De opleiding die toe leidt naar het diploma *Executive Master of Tactical Policing* is door de Nederlands- Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) geaccrediteerd. Het gaat hier om een doorontwikkeling van de opleiding tot tactisch leidinggevende. De noodzaak hiertoe vloeit voort uit de totstandkoming van de Nationale Politie en de vernieuwde visie op leiderschap bij de politie.

Onderbouwing

Het KD MTL is gebaseerd op analyses in *Schakelen in Verantwoordelijkheid* (POR, 2011), het rapport Welten, het rapport *Scherp Sturingsconcept Nationale Politie* (2013), vacatureteksten voor Teamchef B/C, functieomschrijvingen en bijbehorende competentieprofielen.

- Op grond van deze documenten is het beroepsprofiel van de tactisch leidinggevende, zoals omschreven in *Schakelen*, geactualiseerd.
- De examenvereisten zijn geordend naar de indeling in kennis (kennen), vaardigheden (kunnen) en attitude (willen/durven) uit het rapport Welten.

Samenhang

- De diplomanaam blijft ongewijzigd, *Executive Master of Tactical Policing* (EMTP).
- In geval van hernieuwde accreditatie van de opleiding MTL door de NVAO wordt deze aangemerkt als bestaande opleiding; er is geen "toets nieuwe opleiding" vereist.
- De herziene kwalificatie EMTP kan gebruikt worden bij de ontwikkeling van het KD Associate Operationele Sturing en bij overleg over relevant onderwijs voor strategische politieleiders (zie verder D2).
- De samenhang met de politiekundige en researchkundige opleidingen op NLQF niveau 5, 6 en 7 is een aandachtspunt (zie D.2).

²² Met de komst van de Nationale Politie is deze functie toegevoegd. Deze moet gelezen worden als de 'politiechef van een regionale of landelijke eenheid'.

D.2 Ontwikkelpunten

Algemeen

In het Najaarsadvies 2014 van de Politieonderwijsraad zijn enkele algemene ontwikkelpunten benoemd, die mede betrekking hebben op het KD MTL. Dit zijn punten die in de komende tijd verdere aandacht vragen.

1. De aansluiting tussen de in deel C vermelde examenvereisten en de door opleidingen gehanteerde 'regels van zakken en slagen'.
2. Er is een *Referentiekader Generieke Competenties Voortgezet onderwijs – Politieonderwijs* ontwikkeld. Dit kader bevat referenties voor Nederlands, Engels, rekenen/ wiskunde, en voor vier thema's, democratie & rechtstaat, internationalisering, digitalisering en sociaal-culturele diversiteit. Het gaat om vooronderstelde competenties die studenten bij aanvang van een politieopleiding meebrengen en die voor het volgen van een politieopleiding niet gemist kunnen worden. De komende maanden wordt hieromtrent een uitvoeringstoets gedaan door de Nationale Politie en de Politieacademie, in afstemming met de Politieonderwijsraad. Dit kan gevolgen hebben voor toelatingsvoorwaarden van opleidingen, maar mogelijk ook voor de formulering van examenvereisten. Zie verder hoofdstuk 3 Najaarsadvies 2014.
3. In aansluiting op de kwalificatiedossiers (en als bijlage daarvan) wordt gekoerst op de ontwikkeling van kennisbases. Een kennisbasis biedt zicht op de voorwaardelijke kennis van een opleiding (kennis die men opdoet in de opleiding als vereiste om een kans van slagen te hebben) en biedt een aangrijpingspunt voor dialoog hierover met het beroepenveld, stakeholders, onderzoekers en voor het onderwijs zelf aanvullend houvast. Een kennisbasis wordt niet ter vaststelling aan de Minister aangeboden. Zie verder het Najaarsadvies 2014.

Specifiek

1. Het kwalificatiedossier MTL kent 10 certificaten van na- en bijscholing. De reconstructie van de examenvereisten van deze certificaten is nog niet afgerond. De verwachting is dat dit in de komende maanden wel het geval zal zijn. Op basis hiervan kunnen vragen gesteld worden over de functionaliteit en in hoeverre het gaat om certificaten waarvoor het MTL diploma voorwaardelijk is.
2. Differentiatie van de kwalificatie en de bijbehorende opleiding verdient verdere doordenking, bijvoorbeeld met betrekking tot leidinggeven aan 'blauwe teams', recheteteams of ondersteunende teams ('bedrijfsvoering').
3. Een punt van aandacht betreft het onderscheid tussen de beroepstaken en examenvereisten in het KD MTL en aspecten van operationele sturing (organisatorische coördinatie) en regievoering binnen netwerken, die onderdeel uitmaken van de kwalificaties op de niveaus Associate of Bachelor. Een vergelijkbaar punt van aandacht betreft het onderscheid tussen de MTL en aspecten van strategisch leiderschap.
4. De bepalingen omtrent de toekenning van academische titels aan hbo -gediplomeerden zijn sinds 1 januari 2014 gewijzigd (*Regeling van de Minister van OC&W, 11 december 2013*). Onder bepaalde voorwaarden is er voortaan de mogelijkheid om de toevoeging 'of Arts' en 'of Science' te hanteren. Dit kan alleen na instemming door de NVAO, die voorstellen daartoe toetst aan een referentielijst internationale herkenbaarheid. In hoeverre dit voor de politie en/of studenten meerwaarde heeft, verdient nadere beschouwing.

Bijlage 1. Begrippenlijst

Beroepen bij de politie

Binnen de Nederlandse politie zijn drie brede beroepen onderscheiden, de Politieaanvoerder/-vrouw, de Rechercheur en de Politieleider.²³ Deze beroepen worden beoefend op verschillende niveaus van complexiteit, expertise, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Om deze niveaus te duiden in relatie tot het politieonderwijs wordt aangesloten bij de kwalificatieniveaus van het NLQF. Er zijn 9 ministerieel vastgestelde beroepsprofielen.

Beroepskolom

Omdat het beroep (Politieaanvoerder/-vrouw, Rechercheur, Politieleider) wordt uitgeoefend op meerdere functioneringsniveaus, kan gesproken worden van een beroepskolom.

Beroepsprofiel

Globale beschrijving van een beroep en wat er van een vakbekwame beroepsbeoefenaar mag worden verwacht. Wordt een beroepsprofiel uitgedrukt in een competentieprofiel, dan is sprake van beroepscompetentieprofiel. Een beroep dekt een categorie van functies af.

Beroepsspecifieke competenties

Competenties die nodig zijn om een beroepstaak adequaat uit te voeren, inclusief de daarin begrepen kennis, vaardigheden en expertise en de benodigde redzaamheid, teamroutine en praktijkrepertoire.

Beroepstaak

Een onderscheiden deel van de beroepsuitoefening. Beroepstaken zijn kenmerkende werkzaamheden waarop een kwalificatie is gericht. Beroepstaken kunnen meer of minder breed zijn geformuleerd en meer of minder deskundigheid vergen.

Certificaten van na- en bijscholing

Het politieonderwijs kent een groot aantal certificaten van na- en bijscholing, gericht op diverse beroepstaken en politieke rollen en handelingen. Een certificaat van na- en bijscholing wordt eenmaal vermeld binnen de kwalificatiestructuur in één bepaald KD. Met na- en bijscholing worden additionele deskundigheden en vaardigheden verworven op vakgebieden en werkerreinen die sinds kort gestandaardiseerd zijn onderscheiden in het LFNP. Ook kan het gaan om deskundigheden en vaardigheden die betrekking hebben op politieke rollen en handelingen die niet direct herkenbaar zijn in het LFNP. Na- en bijscholing impliceert niet altijd dat er 'iets nieuws' wordt geleerd, onderhoud van de vakbekwaamheid behoort er evenzeer toe.

Competentie

Een competentie betreft het vermogen om een taak op een juiste en verantwoorde wijze te kunnen uitvoeren. Competentie blijkt uit oordeelsvermogen en handelingsbekwaamheid en veronderstelt kennis, inzicht, vaardigheden, houding en ervaring. Competenties zoals bedoeld binnen het politieonderwijs zijn ten eerste beroepsspecifieke competenties, geënt op onderscheiden beroepstaken en daarmee verbonden normen. Daarnaast worden bepaalde generieke competenties onderscheiden die voorondersteld en voorwaardelijk zijn voor de uitoefening van een politieberoep, dan wel daarin een eigenstandige relevantie hebben.

Competentiemodel

Het competentiemodel dat in de kwalificatieprofielen wordt gehanteerd bestaat uit vier categorieën: vakmatig, contextueel, sociaal en individueel. Het competentiemodel dat in de opleidingen en examens wordt gebruikt kent zeven velden: oordeelsvermogen, expertise, kennis, vaardigheden, praktijkrepertoire, redzaamheid en teamroutine.

Credits

Het politieonderwijs hanteert, zoals het regulier onderwijs, het *European Credit Transfer System* (ECTS). Gekoppeld aan het kwalificatieniveau levert dit de waarde van een kwalificatie (diploma, certificaat) op. Credits zijn tevens een belangrijke parameter in de bekostiging van opleidingen. Eén credit staat dan voor 28 studiebelastinguren.

Diploma politieonderwijs

Door de minister van Veiligheid en Justitie erkend document waarmee is aangetoond en vastgelegd dat de eigenaar de examenvereisten zoals beschreven in een kwalificatiedossier heeft behaald.

²³ Komt in de plaats van 'politiechef'. Met de komst van de Nationale Politie wordt met politiechef niet bedoeld op de beroepskolom politieke leidinggevend, maar op de politiechef van een regionale of landelijke eenheid.

Deeldiploma politieonderwijs

Een politiediploma kan één of meerdere deeldiploma's omvatten, mits sprake is van een eigenstandige arbeidsrelevantie van het betreffende deel en duidelijk afgebakende examentermen. Een deeldiploma maakt aanstelling in een afgebakend deel van het politieberoep mogelijk en nodigt uit tot het behalen van het volledige diploma. Een deeldiploma genereert een beperkte inzetbaarheid binnen de werkprocessen van de politie op het betreffende kwalificatieniveau.

Doelmatigheid

Een van verantwoordingscriteria van het kwalificatiedossier. De aansluiting van een kwalificatie op de vraag vanuit de politieorganisatie, de samenleving en het vervolgonderwijs op het naast hoger gelegen kwalificatieniveau.

Examenvereisten

De examenvereisten van elk (deel)diploma en certificaat van na- en bijscholing zijn verwoord in toetsbare examentermen, deels beroepsspecifiek in relatie tot onderscheiden beroepstaken en deels generiek in relatie tot relevante, algemene kennis, vaardigheden en expertise.

Functie

De politie als werkorganisatie heeft het werk beschreven in termen van kerntaken, vakgebieden, functies, werkterreinen en rollen en meer of minder omvattende beschrijvingen van werkprocessen, verantwoordelijkheden en te bereiken resultaten. Functiebeschrijvingen verwoorden het werk in een bepaald vakgebied, eventueel verbijzonderd naar werkterrein op een bepaald niveau van complexiteit, expertise, zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. In vergelijking met de beschrijving van beroepen zijn functiebeschrijvingen aanmerkelijk specifieker.

Generieke competenties

Breed toepasbare algemene kennis, vaardigheden en expertise. Voor wat betreft het politiewerk en het politieonderwijs gaat het om competenties die voorondersteld of voorwaardelijk zijn voor de uitoefening van een politieberoep, dan wel daarin een eigenstandige relevantie hebben.

Kerntaak

De Nederlandse politie heeft de eigen wettelijke taakopdracht, cf. artikel 3 van de Politiewet, onderscheiden in vijf kerntaken, te weten Intake & Service, Handhaving, Noodhulp, Opsporing en Signaleren & Adviseren. Het begrip kerntaak wordt alleen in deze betekenis gebruikt. Voor wat betreft de taken binnen het kader van een beroep, functie, werkterrein of rol waartoe het politieonderwijs opleidt, wordt gesproken van beroepstaken.

Kwalificatie

Een kwalificatie van het politieonderwijs is een waardepapier, erkend door de minister van Veiligheid en Justitie, dat verworven competenties en daarin begrepen kennis, vaardigheden uitdrukt. Er zijn drie soorten kwalificaties: diploma's, deeldiploma's en certificaten van na- en bijscholing. De waarde van een kwalificatie wordt uitgedrukt in termen van credits en kwalificatieniveau. Het aantal credits drukt tevens de nominale studieduur uit en is als zodanig een belangrijke parameter voor de bekostiging van opleidingen.

Kwalificatiedossier

Het kwalificatiedossier vormt een verzameling van direct met elkaar samenhangende kwalificaties, naar inhoud en niveau. Kwalificatiedossiers beschrijven de aansluiting op het afnemend werkveld en de uitwerking van kwalificaties naar beoogde leeropbrengsten en examentermen. Met ingang van 2013 gelden er binnen het politieonderwijs twaalf kwalificatiedossiers, verdeeld over drie brede politieberoepen (beroepskolommen) en zes kwalificatieniveaus. In een kwalificatiedossier staan de leeropbrengsten van het politieonderwijs centraal, verbijzonderd naar drie typen kwalificaties: diploma's, deeldiploma's en certificaten van na- en bijscholing. Het geheel van alle erkende kwalificaties is opgenomen in een jaarlijks vast te stellen kwalificatiematrix.

Kwalificatiematrix

De kwalificatiestructuur als geheel is weergegeven in de vorm van een kwalificatiematrix. Hierin zijn alle door de minister van Veiligheid en Justitie erkende diploma's, deeldiploma's en certificaten van na- en bijscholing vermeld.

Kwalificatieniveau

Diploma's en certificaten van na- en bijscholing zijn geordend naar niveau. Hierbij is aangesloten bij het NLQF, het *Netherlands Qualifications Framework*, de Nederlandse variant van het EQF, het *European Qualifications Framework*. De niveaus die voor wat betreft het Nederlandse politieonderwijs gebruikt worden, zijn de niveaus 2 tot en met 7. Zie verder bijlage 2.

Kwalificatieprofiel

Een kwalificatieprofiel betreft de competenties van startbekwaamheid die bewezen verworven zijn als een diploma, deeldiploma of certificaat van na- en bijscholing wordt uitgereikt.

Kwalificatiestructuur

Landelijk stelsel van alle vastgestelde kwalificatiedossiers en daarin besloten diploma's, deeldiploma's en certificaten van na- en bijscholing.

LFNP

Het Landelijk Functiegebouw Nederlandse Politie (LFNP) en de daarin naar vakgebied beschreven functies, inclusief de verbijzondering naar werkerreinen, aandachtsgebieden, rollen en opleidingsprofielen .

Navolgbaarheid

Een van verantwoordingscriteria van het kwalificatiedossier. Betreft de wijze waarop voorstellen voor (wijziging van) kwalificaties tot stand komen. Daarbij is in ieder geval de relatie met de leiding van de nationale politie van belang, hoewel ook andere belanghebbenden relevante bijdrage verwacht mogen worden.

Nominale studieduur

De standaard studieduur die benodigd is voor het behalen van een kwalificatie, uitgaande van de wettelijke vooropleidingseisen en de gehanteerde standaard selectie-eisen, uitgedrukt in credits.

Onderbouwing

Een van verantwoordingscriteria van het kwalificatiedossier. Betreft de inhoudelijke onderbouwing van voorstellen voor (wijziging van) kwalificaties plaatsvindt (validiteit van argumenten, bronnen).

Ontwikkelagenda

De thema's die van belang zijn voor de verdere ontwikkeling van een kwalificatiedossier, de kwalificatiestructuur in brede zin en het politieonderwijs.

Opleidingsdossier

Een opleidingsdossier bevat een verzameling van direct met elkaar samenhangende opleidingen en/of leerwegen, zoals verzorgd door de Politieacademie. Opleidingsdossiers sluiten direct aan op kwalificatiedossiers, zoals door de minister van Veiligheid en Justitie vastgesteld.

Referentiekader Nederlandse taal en rekenen

Wettelijke kader waarin referentieniveaus voor Nederlands en rekenen zijn aangegeven met betrekking tot het reguliere onderwijs dat valt onder de ministeries van OCW en ELI. In verband met de aansluiting van het politieonderwijs op het reguliere onderwijs, wordt dit kader ook toegepast in de kwalificatiedossiers van het politieonderwijs.

Samenhang

Een van verantwoordingscriteria van het kwalificatiedossier. Betreft de samenhang tussen kwalificaties onderling, waarbij ondoelmatige overlap is vermeden en doorlopende studielijnen zijn geborgd.

Startbekwaamheid

De bekwaamheid van een beginnend beroepsbeoefenaar en waartoe een politieopleiding opleidt.

Studie- en loopbaanperspectief

De gebruikelijke doorstroommogelijkheden van een gediplomeerde in de politieorganisatie en in het vervolgonderwijs (politieonderwijs of anderszins).

Vakbekwaamheid

De mate van bekwaamheid die ontwikkeld kan zijn op basis van meerjarige werkervaring.

Vakkennis en –vaardigheid

Het geheel van feiten, beginselen, theorieën en manier van werken dat nodig is voor een succesvolle uitoefening van de beroepstaak.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

Eén van de descriptoren uit het NLQF. Betreft de mate van samenwerking en de mate waarin een startbekwame beroepsbeoefenaar aanspreekbaar is op het eigen handelen en/of dat van anderen en de mate waarin verantwoordelijkheid gedragen kan worden voor de eigen werk- en studieresultaten en/of dat van anderen.

Wettelijke beroepsvereisten

Wettelijke eisen die gesteld worden aan de uitoefening van het beroep en de beroepsbeoefenaar. In het geval van de politie hebben deze in algemene zin betrekking op het juridische kader waarbinnen het politiewerk wordt uitgevoerd. Meer specifiek hebben wettelijke beroepsvereisten betrekking op bijv. op het gebruik van geweldsmiddelen en het ambtsedig opmaken van een proces verbaal. Wettelijke beroepsvereisten zijn vastgelegd in een nationale of internationale wet of verdrag.

Bijlage 2. Descriptoren NLQF

Niveau 7

Context: Een onbekende, wisselende leef- en werkomgeving met een hoge mate van onzekerheid, ook internationaal.

Kennis: Bezit bijzonder gespecialiseerde en geavanceerde kennis van een beroep, kennisdomein en wetenschapsgebied en op het raakvlak tussen verschillende beroepen, kennisdomeinen en wetenschapsgebieden. Bezit een kritisch begrip van een reeks van theorieën, principes en concepten, waaronder de belangrijkste van een beroep, kennisdomein en wetenschapsgebied. Bezit uitgebreide, gedetailleerde kennis en kritisch begrip van enkele belangrijke actuele onderwerpen en specialismen gerelateerd aan het beroep of kennisdomein en wetenschapsgebieden.

Vaardigheden: Toepassen van kennis: Reproduceert, analyseert en integreert de kennis en past deze toe, ook in andere contexten en gaat om met complexe materie. Deze kennis vormt de basis voor originele ideeën en onderzoek. Gebruikt de opgedane kennis op een hoger abstractieniveau. Denkt conceptueel. Stelt argumentaties op en verdiept deze. Brengt op basis van methodologische kennis een fundamenteel onderzoek zelfstandig tot een goed einde. Levert een originele bijdrage aan het ontwikkelen en toepassen van ideeën, vaak in verband met onderzoek. Signaleert beperkingen van bestaande kennis in de beroepspraktijk en in het kennisdomein op het raakvlak tussen verschillende beroepspraktijken en kennisdomeinen onderneemt actie. Analyseert complexe beroeps- en wetenschappelijke taken en voert deze uit. **Probleemoplossende vaardigheden:** Onderkent en analyseert complexe problemen in de beroepspraktijk en in het kennisdomein en lost deze op tactische, strategische en creatieve wijze op. Levert in de beroepspraktijk en in het kennisdomein een bijdrage aan de (wetenschappelijke) oplossing van complexe problemen door gegevens te identificeren en te gebruiken. **Leer- en ontwikkelvaardigheden:** Ontwikkelt zich grotendeels autonoom. **Informatievaardigheden:** Verzamelt en analyseert op een verantwoorde, kritische manier brede, verdiepte en gedetailleerde wetenschappelijke informatie over een reeks van theorieën, principes en concepten van en gerelateerd aan een beroep of kennisdomein, evenals informatie over enkele belangrijke actuele onderwerpen en specialismen gerelateerd aan het beroep en kennisdomein en geeft deze informatie weer. **Communicatievaardigheden:** Communiceert doelgericht op basis van in de context en beroepspraktijk geldende conventies met gelijken, specialisten en niet-specialisten, leidinggevend en cliënten.

Competentie: Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid: Werkt samen met specialisten en niet-specialisten, gelijken, leidinggevend en cliënten. Draagt verantwoordelijkheid voor resultaten van eigen werk en studie en het resultaat van het werk van anderen. Draagt verantwoordelijkheid voor het aansturen van complexe processen en de professionele ontwikkeling van personen en groepen. Formuleert oordelen op grond van onvolledige of beperkte informatie en houdt daarbij rekening met sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.

Kwalificatiematrix Politieonderwijs

PEILDATUM: 30-09-2014

LEGENDA

Vermeld zijn kwalificaties.²⁴ Er zijn vier categorieën die corresponderen met deel B en deel D.2 van de kwalificatiedossiers (KD), als volgt:

- ▶ B.1 Diploma's
- ▶ B.2 Deeldiploma's
- ▶ B.3 Certificaten van na- en bijscholing
- ▶ D.2 Ontwikkelpunten

KOLOM 1: KD code

Het nummer in kolom 1 heeft de volgende betekenis:

- ▶ het eerste cijfer verwijst naar de beroepskolom als volgt:
 - * 1: de beroepskolom politie man/ -vrouw
 - * 2: de beroepskolom rechercheur
 - * 3: de beroepskolom politieleider
- ▶ het tweede cijfer verwijst naar het NLQF-niveau
 - * niveau 2 t/m niveau 7
- ▶ het derde cijfer verwijst naar de soort kwalificatie:
 - * 1: diploma
 - * 2: deeldiploma
 - * 3: certificaat

KOLOM 2: Oorspronkelijke code kwalificaties (alleen deeldiploma's en certificaten van na- en bijscholing), correspondeert met KSP 2013. Zie legenda KSP 2013 in Voorjaarsadvies 2012.

KOLOM 3: Aantal studiepunten (Credits, C). In combinatie met het NLQF-niveau is het aantal C een maat voor de waarde van een kwalificatie. Tevens drukt het aantal C de nominale opleidingsduur uit (1 C = 28 studiebelastinguren).

KOLOM 4: De formele titel van de kwalificatie, zoals dat wordt weergegeven op het diploma, deeldiploma of certificaat van na- en bijscholing.

KOLOM 5: Certificaten die tevens een Functiegerichte Applicatie (FA) zijn. Functiegerichte Applicaties houden aanvullende bevoegdheden in voor bepaalde politieke werkzaamheden, cf. wet- en regelgeving.

KOLOM 6: Deze kolom geeft aan of de betreffende FA afgeschermd is (AF).

KOLOM 7: Deze kolom geeft aan of de examenvereisten gereconstrueerd en/ of beschikbaar zijn (EX).

KOLOM 8: Toelichting op wijzigingen en/ of actiepunten.

Is de code in **rood** weergegeven is deze kwalificatie ten opzichte van de laatst vastgestelde matrix (als bijlage opgenomen bij het Voorjaarsadvies 2013 d.d. 26 maart 2013) gewijzigd. In *cursief* zijn vervallen kwalificaties weergegeven.

²⁴ Kwalificaties hebben een minimummaat van 1C (= 28 studiebelastinguren), mits er sprake is van examinering.

Kwalificatiedossier Assistent Politiedewerker (NLQF 2)**B.1**

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.2.1		90	Assistent Politiedewerker			X	

B.2

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel deeldiploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.2.2		21	Assistent Politiedewerker/ Vrijwillige Ambtenaar van Politie				De invoering van het deeldiploma AOPV heeft consequenties voor deze kwalificatie.
1.2.2		15	Algemene Opsporingsbekwaamheid en Politie Vorming (AOPV)			X	Nieuw in 2015; zie Najaarsadvies 2014.

B.3

Code KD	Code KSP 2014	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
			Forensische Recherchekunde				
1.2.3	24.4.05	1	Afname celmateriaal t.b.v. DNA-onderzoek	X		X	

Kwalificatiedossier Politiedewerker (NLQF 3 en 4)**B.1**

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.3.1		140	Basis Politiedewerker			X	
1.4.1		180	Allround Politiedewerker			X	

B.2

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel deeldiploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.3.2		26	Medewerker Intake & Service			X	De invoering van het deeldiploma AOPV heeft consequenties voor deze kwalificatie.
1.3.2		15	Algemene Opsporingsbekwaamheid en Politie Vorming (AOPV)			X	Nieuw in 2015.
1.4.2		15	Algemene Opsporingsbekwaamheid en Politie Vorming (AOPV)			X	Nieuw in 2015.

B.3

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
			Algemeen				
1.4.3		1	Proces-verbaal Kwaliteitsbeheersing				
1.4.3	41.1.15	5	Opsporing en handhaving in het kader van dierenwelzijn				Was 4 C.
			Geweldsbeheersing				
1.3.3	32.2.36	6	Optreden als ME-lid	X		X	
1.3.3	32.2.37	6	Lid Aanhoudingseenheid	X		X	Nieuwe titel (was: Waarneming en aanhouding).
1.3.3	32.2.38	2	Optreden op en nabij water - Groepslid	X		X	
1.3.3	32.2.39	4	Besturen van een ME-voertuig	X		X	
1.3.3	32.2.42	4	Besturen van een AE-voertuig	X		X	Was 3 C.
1.3.3	32.2.43	4	Optreden lid verkenningseenheid	X		X	Was 3 C.
1.3.3	32.2.45	3	Optreden als beredene ME	X		X	
1.3.3	32.2.47	4	Verzorgen van verbindingsverkeer	X		X	
1.3.3	32.2.40	1	Gebruik van traangas in ME-verband	X		X	
1.3.3	32.2.41	3	Bewaken/beveiligen met HKMP5	X		X	
1.3.3	32.2.48	2	Optreden als hondengeleider	X		X	
1.3.3	32.2.03a	1	Werken op hoogte level 1 Teamlid plaatsingsteam	X	X		
1.3.3	32.2.03b	3	Werken op hoogte level 1 Teamlid IBT	X	X		
1.3.3	32.2.03c	1	Werken op hoogte level 1 Teamlid onderhandelaars	X	X		
1.3.3	32.2.03d	1	Werken op hoogte level 1 Teamlid hondengeleiders	X	X		
1.3.3	32.2.03e	1	Werken op hoogte level 1 Teamlid ME-BRATA/OE	X	X		
1.3.3	32.2.03f	1	Werken op hoogte level 1 Teamlid explosievenverkenners	X	X		
1.3.3	32.2.03g	1	Werken op hoogte level 1 Teamlid interventie-eenheden	X	X		
1.3.3	32.2.03h	1	Werken op hoogte level 1 Teamlid Technische Ondersteuning	X	X		

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.4.3	32.2.11	6	Werken op hoogte level 2 Algemeen deel	X	X		Nieuw vanwege een herordening.
1.4.3	32.2.11a	3	Werken op hoogte level 2 Specialisatie hondengeleiders	X	X		Aangepast vanwege herordening.
1.4.3	32.2.11b	3	Werken op hoogte level 2 Specialisatie IBT	X	X		Aangepast vanwege herordening.
1.4.3	32.2.11c	3	Werken op hoogte level 2 Specialisatie interventie-eenheden	X	X		Aangepast vanwege herordening.
1.4.3	32.2.11d	3	Werken op hoogte level 2 Specialisatie ME-BRATA/OE	X	X		Aangepast vanwege herordening.
1.4.3	32.2.11e	3	Werken op hoogte level 2 Specialisatie Heimelijke operaties	X	X		Nieuw vanwege herordening.
1.3.3	32.2.34	3	Optreden bij explosievenveiligheid CBRNE				
1.3.3	32.2.51	2	Communiceren in crisissituaties				
1.3.3	32.2.52	6	Afschermen optreden van specialistische eenheden d.m.v. special camouflage and rural tactics (SCART)	X	X		
1.3.3	32.2.80a	6	Basisopleiding Centralist Multidisciplinair				
1.3.3	32.2.80b	3	Basisopleiding Centralist Politie specifiek				
1.3.3	32.2.99	1	Spottersopleiding				
1.4.3	32.2.91	7	Rijopleiding generalist beveiliging persoonsbeveiliging			X	
1.4.3	32.3.92	22	Generalist beveiliging persoonsbeveiliging				
1.4.3	40.2.26	1	Vorbereiding onopvallend en veilig rijden t.b.v. AOT	X			Titel aangepast (was AOE).
1.4.3	40.3.21	6	Onopvallend en veilig rijden t.b.v. AOT	X	X		Titel aangepast (was AOE).
1.4.3	40.2.24	3	Veilig rijden van bijzondere manoeuvres t.b.v. AOT-werkzaamheden	X		X	Titel aangepast (was AOE).
1.4.3	40.3.24	4	Motoropleiding - AOT	X		X	Titel aangepast (was AOE).
1.4.3	40.3.25	4	Motoropleiding - DB&B	X		X	Titel aangepast (was DKDB).
1.4.3	42.2.38	2	Leidinggeven aan een groep op of nabij water	X		X	
1.4.3	42.6.13	2	Leidinggeven aan een sectie op of nabij water	X		X	
1.4.3	42.2.39	7	Leidinggeven aan een verkenningseenheid (groepscommandant)	X		X	Was 6 C.
1.4.3	42.2.43	11	Leidinggeven aan een ME-groep	X		X	
1.4.3	42.2.44	9	Leidinggeven aan een AE-groep	X		X	
1.4.3	42.2.26	6	Leidinggeven aan een groep beredenen ME	X		X	
1.4.3	42.2.47	2	Leidinggeven aan een groep hondengeleiders ME	X		X	
1.4.3	42.6.10	11	Leiding geven aan een sectie ME	X		X	
1.4.3	42.6.11	9	Leiding geven aan een sectie AE	X		X	
1.4.3	42.2.91c	1	Toetser schietvaardigheid vuurwapen doelgroep ME	X		X	
1.4.3	42.2.21	3	Gebruik van explosieven bij AOT-werkzaamheden				Titel aangepast (was AOE). Correctie: status FA vervallen.
1.4.3	42.2.22	6	Afgeven van een precisieschot op lange afstand ((BBE) Bijzondere bijstandseenheid)	X	X		
1.4.3	42.2.35	6	Leidinggeven bij explosievenveiligheid CBRNE				
1.4.3	42.2.48	9	Instructeur Fysieke Vaardigheden AOT				Titel aangepast (was Instructeur Fysieke Vaardigheden Speciale Eenheden).
1.4.3	42.2.54	38	Docent Gevaarsbeheersing				
1.4.3	42.2.60	6	Coördinator Persoonsbeveiliging				
1.4.3	42.2.61	5	Onderhandelen				
1.4.3	42.2.61a	3	Onderhandelen bij terrorisme en activisme				
1.4.3	42.2.74	34	Aanhouding en ondersteuning	X	X		Was 33 C.
1.4.3	42.2.81	8	Werken op hoogte Urban voor klimmer	X	X		
1.4.3	42.2.90	12	Vuurwapeninstructiespecialist (VIS) AOT	X	X		

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.4.3	42.2.91a	2	Toetserschietsvaardigheid vuurwapen doelgroep AOT	X	X		Titel aangepast (was AOE).
1.4.3	42.2.91b	1	Toetserschietsvaardigheid AZV doelgroep AOT	X	X		Titel aangepast (was AOE).
1.4.3	42.2.91d	1	Toetserschietsvaardigheid vuurwapen en AZV doelgroep DB&B	X	X		Titel aangepast (was DKDB).
1.4.3	42.2.91e	1	Toetserschietsvaardigheid vuurwapen en AZV doelgroep DSRT - Plaatsingsteams	X	X		
1.4.3	42.2.92	1	Bedienaar repeteervuurwapen AOT	X	X		Titel aangepast (was AOE).
1.4.3	42.2.93	1	Bedienaar traangas AOT	X	X		Titel aangepast (was AOE).
1.4.3	42.2.94	1	Bedienaar stroomstootwapen AOT	X	X		Titel aangepast (was AOE).
1.4.3	42.6.12	5	Leiding geven aan een sectie AOT	X	X		Titel aangepast (was AOE).
			Tactische Recherchekunde				
1.3.3	43.3.02	2	Organiseren en uitvoeren opsporingsconfrontatie	X		X	
1.3.3	43.3.70	1	Bedienaar middel opnemen vertrouwelijke communicatie	X	X		
1.3.3	43.3.75	2	Pseudokoop basis (PSB)	X	X		
1.3.3	45.5.10	9	Werken in de vreemdelingenketen				
1.4.3	40.3.23a	4.6	Onopvallend en veilig motorrijden - OT (Rijdeel)	X		X	
1.4.3	40.3.22	6	Onopvallend en veilig rijden t.b.v. observatieteams (OT)	X	X		
1.4.3	43.3.04	16	Handelen in zedenzaken	X		X	
1.4.3	43.3.40	2	Uitvoeren van een fotobewijsconfrontatie	X		X	
1.4.3	43.3.41	1	Uitvoeren van een videobewijs en Osloconfrontatie	X		X	
1.4.3	45.5.17	7	Horen en verhoren in vreemdelingenketen	X		X	
1.4.3	45.5.18	7	Toepassen van opsporingstactieken migratiecriminaliteit	X		X	
1.4.3	43.3.09	16	Meewerken aan een financieel rechercheonderzoek				
1.4.3	43.3.10	8	Aanpak van onderzoek naar verdovende middelen				
1.4.3	40.3.39b	3	Rijopleiding heimelijk waarnemen tactisch rechercheur	X	X		
1.4.3	43.3.05	9	Verhoren van kwetsbare getuigen in zedenzaken	X			Nieuwe titel (was Het verhoren van jonge of verstandelijk beperkte getuigen).
1.4.3	43.3.08	9	Handelen in jeugdproblematiek				
1.4.3	43.3.11	8	Optreden bij handel, gebruik en bezit van illegale wapens en munitie				
1.4.3	43.3.23b	1.4	Onopvallend en veilig motorrijden - OT (Tactisch deel)	X	X		
1.4.3	43.3.39a	6	Op heimelijke wijze waarnemen door tactisch rechercheur	X	X		Aantal credits was 5 C.
1.4.3	43.3.44	3	Familierchercheur				
1.4.3	43.3.45	4	Dossievorming basis				
1.4.3	43.3.49	16	Professioneel verhoor				
1.4.3	43.3.57	4	Dossievorming verdieping				Correctie: status FA vervallen.
1.4.3	43.3.73	27	Rechercheren in een meer omvattende zaak (RIMOZ)/Team Grootschalige Opsporing (TGO)				
1.4.3	44.4.30a	12	Forensisch-digitaal opsporen in eenvoudige situaties				
1.4.3	44.4.30b	6	Forensisch-digitaal opsporen in complexe situaties				
1.4.3	44.4.31	7	Forensisch-digitaal veiligstellen in complexe situaties				
1.4.3	44.4.32	7	Internet en opsporing fase 1 (intermediate)				

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.4.3	45.5.06	3	Verzamelen en verwerken veiligheidsinformatie in de vreemdelingenketen				
1.4.3	45.5.07	7	Politieel Vreemdelingtoezicht houden				
1.4.3	45.5.08	7	Uitvoeren van identiteitsonderzoek				
			Forensische Recherchekunde				
1.3.3	34.4.02	7	Beperkt forensisch onderzoek bij vooraf benoemde delicten				
1.3.3	34.4.03	11	Volledig forensisch-technisch onderzoek bij veelvoorkomende delicten				
1.4.3	44.4.06	12	Forensisch-technisch onderzoek bij niet-natuurlijke dood				
1.4.3	44.4.04	15	Forensisch-technisch onderzoek bij gewelds- en zedendelicten	X		X	
1.4.3	44.4.08	7	Onderzoek naar biologische sporen				
1.4.3	44.4.09	7	Slachtofferidentificatie RIT				
1.4.3	44.4.11	7	Onderzoek explosies en explosieven (SFOB)				
1.4.3	44.4.12	7	Coördinatie plaats delict (PD) unit				
1.4.3	44.4.20	14	Forensisch brandonderzoek				
			Intelligence				
1.4.3	43.3.78	3	Dreigingsinschatting				
1.4.3	43.3.90	4	Medewerker Real-Time Intelligence Center				Onderdeel van voorgestelde kwalificatie Leergang Intelligence, differentiatie Real Time Intelligence medewerker. Was 6 C.
			Verkeer				
1.3.3	40.0.44	8	Controleren van voertuigen				Was 10 C.
1.3.3	40.0.45	5	Toezicht houden op beroepsgoederenvervoer				
1.3.3	40.0.46	5	Toezicht houden op beroepspersonenvervoer				
1.4.3	30.0.21	5	Basis motorsurveillant	X		X	
1.4.3	40.0.42	10	Surveilleren met een motorfiets	X		X	
1.4.3	40.0.43	10	Surveilleren met een auto	X		X	
1.4.3	40.2.25	1	Besturen van een verscherpt rijdend toezicht (VRT)-voertuig	X		X	

Kwalificatiedossier Associate Politiekunde (NLQF 5)**B.1**

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.5.1		120	Associate Degree Politiekunde (<i>nog te ontwikkelen</i>)				Vergt relatie met de kwalificatie Bachelor Politiekunde (overlap 120 C). Constructie tevens zien in relatie tot LFNP.

B.2

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel deeldiploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.5.2							

B.3

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
			Algemeen				
1.5.3		20	Wijkagent-senior				Was 30 C. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
1.5.3	46.6.10	3	Hulpofficier van Justitie (HOvJ)	X		X	
			Verkeer				
1.5.3	40.0.41	15	Signaleren en adviseren binnen verkeersinfrastructuur				Afwegen, kwalificatie Associate Politiekunde of kwalificatie Bachelor Politiekunde.
1.5.3	30.0.22	6	Verkeerssurveillant motor	X			Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
1.5.3	40.0.32	25	Analysen van verkeersongevallen	X			Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
1.5.3	40.0.33	8	Reconstrueren bij verkeersongevalsanalyse (VOA)	X			Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
1.5.3	40.0.47	5	Werken met meetmiddelen				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
1.5.3	40.0.48	5	Handhaven op rijvaardigheid en rijgeschiktheid				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
1.5.3	40.0.50	5	Signaleren bij handhaving				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
			Milieu				
1.5.3	41.1.16	12	Milieuagent				
1.5.3	41.1.11	5	Vuurwerk				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
1.5.3	41.1.13	11	Milieutechnisch onderzoek				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
			Geweldsbeheersing				
1.5.3	42.6.14	5	Leidinggeven aan een peloton ME	X		X	Was 4 C.
1.5.3	42.2.62	4	Leidinggeven aan een team onderhandelaars				
1.5.3	42.6.15	3	Informatiemanager Regionaal Operationeel Team (ROT)				Titel aangepast (was informatiemanagement).
1.5.3	42.6.16	2	Informatiemanager Commando Plaats Incident (CoPI)				Titel aangepast (was informatiemanagement).

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.5.3	42.6.17	3	Leider Regionaal Operationeel Team (ROT)				Afwegen, kwalificatie Associate Politiekunde of kwalificatie Master Crisis and Public Order Management.
1.5.3	42.6.18	5	Leider Commando Plaats Incident (CoPI)				
1.5.3	32.2.44	4	<i>Besturen van een voertuig hondengeleiders ME</i>	X			Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
1.5.3	42.2.56	5	<i>Proactief beveiligen</i>				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.

Kwalificatiedossier Bachelor Politiekunde (NLQF 6, HBO)**B.1**

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.6.1		240	Bachelor Politiekunde			X	

B.2

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel deeldiploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.6.2		15	Algemene Opsporingsbekwaamheid en Politieke Vorming (AOPV)			X	Nieuw in 2015; zie Najaarsadvies 2014.

B.3

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten

Kwalificatiedossier Master Crisis and Public Order Management (NLQF 7, HBO)

B.1

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.7.1		60	Master Crisis and Public Order Management (HBO master)			X	

B.2

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel deeldiploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.7.2							

B.3

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten

Kwalificatiedossier Master Politiekunde (NLQF 7, WO)**B.1**

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.7.1		60	Master Politiekunde (WO Master)			X	

B.2

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel deeldiploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.7.2							

B.3

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
1.7.3							

Kwalificatiedossier Associate Recherchekunde (NLQF 5)**B.1**

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
2.5.1		120	Associate Degree Recherchekunde (<i>nog te ontwikkelen</i>).				Kan niet los gezien worden van beoogde ontwikkeling Bachelor Recherchekunde.

B.2

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel deeldiploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
2.5.2							

B.3

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
			Tactische Recherchekunde				Binnen Leergang Tactisch Rechercheur 5 differentiaties: (1) Zedenrecherche. (2) Opsporing drugs en wapens. (3) Financiële recherche. (4) Professioneel verhoren. (5) Milieucriminaliteit (in plaats van Bijzondere Opsporing).
2.5.3	43.3.72	8	Verhoren van Kwetsbare Verdachten (VKV)	X		X	
2.5.3	43.3.12	2	Het bestuurlijk toetsen van legaal wapenbezit bij personen				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.15	9	Operationele criminaliteitsanalyse				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.21	9	Omgaan met criminele inlichtingen binnen taakstelling van CIE	X			Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.24	9	Regisseren van informatie				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.42	3	Aanpakken van Mensenhandel, Seksuele uitbuiting en uitvoeren van prostitutiecontrole (AMS)	X			Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.1.71b	4	Openingstechnieken 1	X			Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.1.71c	5	Openingstechnieken 2	X			Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.74	7	Aanpakken van Mensenhandel en Overige vormen van uitbuiting (AMO)	X			Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.79	6	Nascholing Zeden	X			Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.80	2	Selecteur Kinderpornografie	X			Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.84	12	Plaatsen OBS aan voertuigen - groepslid	X			Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.85	12	Plaatsen OBS aan voertuigen - commandant	X			Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.87	4	Automotive				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	33.3.01	7	Pseudokoop en informatie-inwinning	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.20	16	Opereren onder dekmantel	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.30	14	Heimelijk gadeslaan van personen of zaken	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.34	9	Afschermen van plaatsbepalingsapparatuur (PBA)	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.35	5	Dynamisch volgen met plaatsbepalingsapparatuur (PBA) type SMART	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.43	4	Bedienaar IMSI catcher	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.47	13	Sectie technische ondersteuning	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
2.5.3	43.3.48	5	Opnemen vertrouwelijke communicatie (OVC) door sectie technische ondersteuning	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.50	4	Digitale opsporing				Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.51	23	Plaatsen in en aan vervoermiddelen - groepslid	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.52	7	Plaatsen open plaatsen - groepslid	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.53	14	Plaatsen besloten plaatsen - groepslid	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.54	3	Plaatsen in woningen - groepslid	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.55	6	Heimelijke specialistische operaties	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.56	6	Alternatieve specialistische operaties	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.58	10	Opleiden Certificering Mensenhandel				Nieuw per 01-01-2015. Toelichting en niveaubepaling volgen voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.62	23	Plaatsen in en aan vervoermiddelen - commandant	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.63	7	Plaatsen open plaatsen - commandant	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.64	14	Plaatsen besloten plaatsen - commandant	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.65	3	Plaatsen in woningen - commandant	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.1.71a	2	Basisopleiding Verkenning en Entry	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.76	3	Het coördineren van Observatie & Techniek				Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.77	4	Metingen in een mobiel telecomnetwerk	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.81	7	Applicatie betreden besloten plaatsen - groepslid	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.82	7	Applicatie betreden besloten plaatsen - commandant	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.83	4	Betreden besloten plaatsen voor begeleidende specialisten	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.86	5	Opnemen vertrouwelijke communicatie door observatieteam (OT)	X	X		Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.88	3	Opleiding statische observatie				Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
			Forensische Recherchekunde				
2.5.3	40.0.51	33	PD onderzoek verkeer	X		X	Nieuwe titel (was Verkeersongevallenonderzoek, 45 C). Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	44.4.33	7	Forensic Network Exploration				Afwegen, kwalificatiedossier Associate Recherchekunde of kwalificatie Bachelor Recherchekunde.
2.5.3	44.4.34	7	Windows Forensics				Afwegen, kwalificatiedossier Associate Recherchekunde of kwalificatie Bachelor Recherchekunde.
2.5.3	44.4.36	7	Hacking Investigation				Afwegen, kwalificatiedossier Associate Recherchekunde of kwalificatie Bachelor Recherchekunde.
2.5.3	40.0.34	16	Gebruik van computersimulatie bij verkeersongevalanalyse (VOA)	X		X	Afwegen, kwalificatiedossier Associate Recherchekunde of kwalificatie Bachelor Recherchekunde.
2.5.3	40.0.49	5	Coördineren en afhandelen van verkeersongevallen	X		X	Afwegen, kwalificatiedossier Associate Recherchekunde of kwalificatie Bachelor Recherchekunde.
2.5.3	41.1.12	14	Milieurechercheonderzoek				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	24.4.06	4	Forensisch assistent op de standaard plaats delict (PD)	X			Vervallen per 01-01-2013.
2.5.3	40.0.14	3	Voertuigonderzoek voertuigcriminaliteit	X			Vervallen per 01-01-2010.
2.5.3	44.4.13	20	Het identificeren van werktuigsporen				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	44.4.14	16	Het identificeren van schoenen- en bandensporen				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	44.4.15a	8	Dactyloscopie 2*				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
2.5.3	44.4.15b	8	<i>Dactyloscopie 3*</i>				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	44.4.16	22	<i>Het onderzoeken van documenten</i>				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	44.4.17	10	<i>Sporencoördinatie</i>				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	44.4.21	7	<i>Grootschalig brandonderzoek</i>				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	44.4.35	7	<i>Andere Operating Systems (OS)</i>				Vervalt per 01-01-2015. Toelichting volgt voor 01-01-2015.
			Intelligence				
2.5.3	43.3.78	3	Dreigingsinschatting				Afwegen, kwalificatiedossier Politiedewerker of kwalificatiedossier Associate Recherchekunde.
2.5.3	43.3.90	4	Medewerker Real-Time Intelligence Center				Onderdeel van voorgestelde kwalificatie Leergang Intelligence, differentiatie Real Time Intelligence medewerker. Was 6 C. Afwegen kwalificatiedossier Politiedewerker of kwalificatiedossier Associate Recherchekunde.

D.2 Ontwikkelpunten

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
2.5.3	43.3.91	25	Milieucriminaliteit				Nieuw. Zie toelichting Najaarsadvies 2014. Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.92	24	Forensisch coördinator				Nieuw. Zie toelichting Najaarsadvies 2014. Niveaubepaling volgt voor 01-01-2015.
2.5.3	43.3.93	11	Verzamelen en verwerken van informatie				Nieuw onderdeel van voorgestelde kwalificatie Leergang Intelligence, differentiatie Real Time Intelligence medewerker. Afwegen, kwalificatiedossier Politiedewerker of kwalificatiedossier Associate Recherchekunde.
2.5.3	43.3.94	11	Analysen van informatie				Nieuw onderdeel van voorgestelde kwalificatie Leergang Intelligence, differentiaties Inlichtingenanalist, Tactisch analist en Dreigingsinschatter. Afwegen, kwalificatiedossier Politiedewerker of kwalificatiedossier Associate Recherchekunde.
2.5.3	43.3.96	p	Structureren en visualiseren van informatie				Nieuw onderdeel van voorgestelde kwalificatie Leergang Intelligence, differentiatie Real Time Intelligence medewerker. Afwegen, kwalificatiedossier Politiedewerker of kwalificatiedossier Associate Recherchekunde.
2.5.3	43.3.97	5	Werken als inlichtingenanalist				Nieuw onderdeel van voorgestelde kwalificatie Leergang Intelligence, differentiatie Inlichtingenanalist. Afwegen, kwalificatiedossier Politiedewerker of kwalificatiedossier Associate Recherchekunde.

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
2.5.3	43.3.98	10	Tactische veiligheidsanalyse				Nieuw onderdeel van voorgestelde kwalificatie Leergang Intelligence, differentiaties Tactisch analist en Dreigingsinschatter. Afwegen, kwalificatiedossier Politiemedewerker of kwalificatiedossier Associate Recherchekunde.
2.5.3	43.3.95	11	Het heimelijk inwinnen van informatie				Nieuw, meenemen in procedure kwalificatiedossier Associate Recherchekunde. Afwegen, kwalificatiedossier Politiemedewerker of kwalificatiedossier Associate Recherchekunde.

Kwalificatiedossier Bachelor Recherchekunde (NLQF 6, HBO)**B.1**

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
2.6.1		240	Bachelor Recherchekunde (<i>nog te ontwikkelen</i>)				Binnen de Bachelor Politiekunde is er nu een differentiatie (minor) Recherchekunde van 30 C beschikbaar.

B.2

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel deeldiploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
2.6.2							

B.3

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten

Kwalificatiedossier Master Recherk Kunde (NLQF 7, HBO)**B.1**

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
2.7.1		60	Master Recherk Kunde (HBO)			X	Er zijn zes differentiaties: (1) Tactische Recherk Kunde. (2) Criminaliteitsanalyse en Recherk Kunde. (3) Forensisch-Technische Recherk Kunde. (4) Digitale Recherk Kunde. (5) Financiële Recherk Kunde. (6) Politiekundige Milieuspecialist.

B.2

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel deeldiploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
2.7.2							

B.3

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
2.7.3							

D.2 Ontwikkelpunten

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
2.7.3	53.3.24	22	Forensic Skills				Nieuw. Zie toelichting Najaarsadvies 2014 over aanpassing van dit kwalificatiedossier.

Kwalificatiedossier Operationele Sturing (NLQF 5)**B.1**

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
3.5.1		120 60	Associate Degree Operationele Sturing (<i>nog te ontwikkelen</i>) <i>Operationeel leidinggevende</i>				Is vervallen.

B.2

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel deeldiploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
3.5.2		15	Algemene Opsporingsbekwaamheid en Politie Vorming (AOPV)			X	Nieuw in 2015; zie Najaarsadvies 2014.

B.3

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
3.5.3							

D.2 Ontwikkelpunten

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
3.5.2		30	Leergang Operationele Sturing (LOS)				In voorbereiding, advies voor eind 2014. Zie toelichting Najaarsadvies 2014.

Kwalificatiedossier Master Tactisch Leidinggevende (NLQF 7, HBO)**B.1**

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
3.7.1		60	Executive Master of Tactical Policing (EMTP)				Nieuw kwalificatiedossier is afgerond en opgenomen in Najaarsadvies 2014.

B.2

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel deeldiploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
3.7.2							

B.3

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
3.7.3	52.6.02	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: bewaking en beveiliging				Correctie: status FA vervallen.
3.7.3	52.6.03	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: interventie				Correctie: status FA vervallen.
3.7.3	52.6.04	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: mobiliteit				Correctie: status FA vervallen.
3.7.3	52.6.05	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: opsporing				Correctie: status FA vervallen.
3.7.3	52.6.06	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: informatie				Correctie: status FA vervallen.
3.7.3	52.6.07	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: ordehandhaving				Correctie: status FA vervallen.
3.7.3	52.6.08	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: ondersteuning				Correctie: status FA vervallen.
3.7.3	52.6.09	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: handhaving netwerken				
3.7.3	52.6.09	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: handhaving netwerken				
3.7.3	52.6.10	3	Tactisch leidinggeven aan grootschalig en bijzonder optreden: opsporingsexpertise				

Kwalificatiedossier Master Strategisch Leidinggevende (NLQF 7, WO)**B.1**

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel diploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
3.7.1		60	Executive Master of Police Management (Strategisch leidinggevende)				Bestaande kwalificatie SLL is in heroverweging. Advies volgt in Voorjaarsadvies 2015. Zie toelichting Najaarsadvies 2014.

B.2

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel deeldiploma	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
3.7.2							

B3

Code KD	Code KSP 2013	C	Titel certificaat	FA	AF	EX	Toelichting en actiepunten
3.7.3	62.6.01	3	Strategisch leiding geven aan grootschalig en bijzonder optreden (GBO)				Correctie: status FA vervallen.

Samenstelling van de Politieonderwijsraad

De leden van de Politieonderwijsraad worden bij Koninklijk Besluit benoemd voor een periode van vier jaren. Zij kunnen ten hoogste eenmaal worden herbenoemd.

De Politieonderwijsraad bestaat uit dertien leden. Daarnaast kunnen zoveel adviserende leden of waarnemers worden benoemd als de minister van Veiligheid en Justitie dienstig oordeelt.

De samenstelling van de Politieonderwijsraad is per 1 september 2014 als volgt:

- De heer prof. dr. F. Leijnse (voorzitter)
- De heer drs. H. Huisjes MSM (secretaris)

Leden:

- Namens het Regioburgemeestersoverleg:
 - Mevrouw mr. G.H. Faber (burgemeester Zaanstad)
- Namens de politie:
 - De heer R.G.C. Bik (plaatsvervangend korpschef Politie)
 - De heer mr. H.P. van Essen (Politie, lid korpsleiding)
 - Mevrouw mr. E.G.M. Huyzer (politiechef Noord-Holland)
- Namens het Openbaar Ministerie:
 - De heer mr. G.W. van der Burg (procureur-generaal Parket Generaal)
- Namens de politievakorganisaties:
 - De heer H.H. Busker (voorzitter politievakorganisatie NPB)
 - De heer G. van de Kamp (voorzitter politievakbond ACP)
- Namens het beroepsonderwijs:
 - De heer drs. E.C.M. de Jaeger (voorzitter raad van bestuur ROC van Amsterdam)
- Namens het hoger onderwijs:
 - Mevrouw E.R.M. Verhoef (vm. lid college van bestuur Haagse Hogeschool)
- Als onafhankelijk lid:
 - De heer prof. mr. dr. M.J. Cohen (tevens vicevoorzitter),
- Namens de Politieacademie:
 - De heer L.Th.C. Kuijs (voorzitter college van bestuur)
 - Mevrouw F.H. Everts MPA (plv. voorzitter college van bestuur)

Adviserende leden:

- Namens het ministerie van Veiligheid en Justitie
 - Mevrouw dr. B. Marsman (Directoraat-generaal Politie, programmamanager HRM&O)
 - De heer mr. W.F. Saris MPS (Directoraat-generaal Politie, Portefeuille Middelen)

Samenstelling Commissie Kwalificatiestructuur Politieonderwijs

De samenstelling van de Commissie Kwalificatiestructuur Politieonderwijs (KSP) is per 1 september 2014 als volgt:

- De heer prof. dr. F. Leijnse (voorzitter)
- De heer drs. Th.G. Jansen (secretaris)

Leden:

- Op voordracht van het Regioburgemeestersoverleg:
 - Vacature
- Op voordracht van de politie:
 - De heer mr. H. van Essen (Politie, lid korpsleiding)
 - vacature
- Op voordracht van het Openbaar Ministerie:
 - De heer mr. P. de Jong (Parket Zwolle-Lelystad)
- Op voordracht van de politievakorganisaties:
 - De heer R.W.P. Jacobs (politievakorganisatie ACP)
 - Mevrouw R. Wisselink (politievakorganisatie NPB)
- Op voordracht van het (hoger) beroepsonderwijs:
 - Mevrouw E.R.M. Verhoef (vm. lid college van bestuur Haagse Hogeschool)
- Op voordracht van de Politieacademie:
 - Mevrouw F.H. Everts MPA (plv. voorzitter college van bestuur)
 - De heer M.G. Bruinsma (hoofd School voor Recheche)

Adviserende leden:

- Namens de Koninklijk Marechaussee
 - De heer P.T.H. Bakker (hoofd sectie opleidingszaken)
- Namens het ministerie van Veiligheid en Justitie
 - Mevrouw drs. A.W. de Vries (beleidsmedewerker Directoraat-generaal politie)

Samenstelling Commissie Kennis en Onderzoek

De samenstelling van de Commissie Kennis en Onderzoek (CKO) is per 1 september 2014 als volgt:

- De heer mr. dr. M.J. Cohen (voorzitter)
- Mevrouw drs. A. Venderbosch (secretaris)

Leden:

- Op voordracht van het Regioburgemeestersoverleg:
 - De heer drs. H.J. Meijer (burgemeester Zwolle)
- Op voordracht van de politie:
 - De heer drs. P. de Meij MBA (Politie, directeur Operatiën)
 - De heer drs. F. Paauw (politiechef Rotterdam)
- Op voordracht van het Openbaar Ministerie:
 - De heer mr. F. Westerbeke (hoofdofficier van justitie Rotterdam)
- Op voordracht van de politievakorganisaties:
 - De heer G. van de Kamp (voorzitter politievakorganisatie ACP)
 - De heer drs. G.N.R. Priem (politievakorganisatie ANPV)
- Op voordracht van de Politieacademie:
 - De heer dr. A.J.J. Meershoek (lector politiegeschiedenis)
 - De heer P. van Os (wnd. directeur OK&O)
- Op voordracht van het Hoger Onderwijs:
 - Vacature
- Onafhankelijke wetenschappers op het terrein van veiligheid en justitie
 - De heer prof. dr. mr. J.J.M. van Dijk (emeritus hoogleraar victimologie Universiteit Tilburg)
 - Mevrouw dr. J.H.L.J. Janssen (hoofd onderzoek Landelijk Expertise Centrum Eergerelateerd Geweld en universitair docent VU)
 - De heer prof. dr. F.L. Leeuw (directeur WODC)

Adviserende leden:

- Namens het ministerie van Veiligheid en Justitie
 - Mevrouw dr. B. Marsman (Directoraat-generaal Politie, programmamanager HRM&O)

Samenstelling Commissie Horizontale Afstemming en Verantwoording

De samenstelling van de Commissie Horizontale Afstemming en Verantwoording (HAV) is per 1 september 2014 als volgt:

- De heer drs. E.C.M. de Jaeger (voorzitter)
- De heer drs. J. van Zwieten (secretaris)

Leden:

- Op voordracht van het Regioburgemeestersoverleg:
 - De heer drs. J.C.G.M. Berends MPA (burgemeester Apeldoorn)
- Op voordracht van de politie:
 - De heer K. Taneja (Politie, directie Operatiën)
 - vacature
- Op voordracht van het Openbaar Ministerie:
 - De heer mr. D.F. Greive (SSR, directeur opleidingen)
- Op voordracht van de politievakorganisaties:
 - De heer S. van der Bent (politieorganisatie ACP)
 - Mevrouw S. Dorrestein (politievakorganisatie NPB)
 - Mevrouw drs. L.A.M. Renfurm (politievakorganisatie ANPV)
- Op voordracht van de Politieacademie:
 - Mevrouw F.H. Everts MPA (plv. voorzitter college van bestuur)
 - De heer P.J. Gieling (school voor politiekunde)
 - De heer M.G. Bruinsma (hoofd School voor Recherche)
- Op voordracht van het Hoger Onderwijs:
 - De heer prof. dr. A.F.M. Nieuwenhuis (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Kenniscentrum Kwaliteit en Leren)

Adviserende leden:

- Namens het ministerie van Veiligheid en Justitie
 - Mevrouw dr. B. Marsman (Directoraat-generaal Politie, programmamanager HRM&O)